

Mendiko eskia, eski moten artean ezezagunena



ARGIA

E u s k a l H e r r i k o A s t e k a r i a



ENTZULEAK HIZKETAN

URTARRILEKO

larrun

Txapelketako Finalaren Fenomenoa

BERTSOZALEAK OHOLTZARA



ADITUAK ENTZULE



Xabier Alkorta:

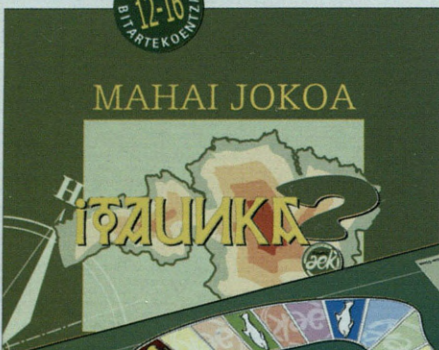
“Politikan ekonomiako maila bagenu, alde ederra”

iZALUKA?

MAHAI JOKOA

Bizkaiaren ganeko 2.000 itaun-erantzun

GAZTETXO eta HELDUENTZAT



Zer dakizu Bizkaiaz?

- Zeri esaten jako "ogigaztaia"?
 - Nor zan Martina Ibaibarriaga?
 - Zein da euskera hobeia, Markina ala Zornotzakoa?
- 2.000 itaun, geure herrialdea olgetan ezagutzeko.



BIZKAIKO aek • Perro kalea, 1-5.a • 48005 BILBO

DNI / CIF
ENA / IFK

Eskaerea egiteko orria

Persona y teléfono de contacto
Harremanetarako, izena eta telefonoa

Dirección
Helbidea

Código postal
Posta kodea Provincia
Probintzia

Forma de pago
Ordaintzeko era Banku bidez (20 zenbaki)

Entidad bancaria
Bankuaren izena

*Informazioa aek-ren fitxategien gordetako da, babespekoa da eta interesatuak eskatu, aldatu edo ezabatu leike gura izan ezkerre. Beronen kontrola nahiz erabileria, Norberaren Datuak Babesteko Lege Organikoaren mende dagoz.
*Esta información se guardará en nuestro fichero, es confidencial y el interesado es libre de modificarlo o cancelarlo. Su control y tratamientos están sujetos a la Ley Orgánica de Protección de Datos de Carácter Personal.

BIZKAIKO aek
euskal herriko alfabetatze euskalduntze koordinakundea

Salneurria: 5.000 pta./ 1.000 ogerleko/ 30,05 € (B.E.Z. barne)

Eskatu egizu zeure herriko aek-ren euskaltegian, edota:

• 94 415 52 57 edo 94 415 95 12 telefonotetan • Posta-e: idoia@aeknet.net • 94 416 65 55 faxa •

Argazkia: Alberto Elozegi
Diseinua: antza S.A.L.



JOXE LACALLE

■ **Antton Morcillo: "ETA jardunean zela ere egin ditugu akordioak EAJ-rekin"** 9



MIKEL MARTINEZ

■ **Mundura egin du jauzi "Bertoko" garagardoak** 13



ALBERTO ELOSEGI

■ **Euskaldunon emozioak unibertsalak ote?** 16



ALBERTO ELOSEGI

■ **Ordena eta xuxentasuna dantzan** 37

ORRIZ ORRI

Oihartzunak 5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa 6

Elkarriketa: Antton Morcillo.

Xabier Letona 9

EKONOMIA

Mundura egin du jauzi "Bertoko" garagardoak.

Daniel Udalaiz 13

EUSKARA

Euskaldunon emozioak unibertsalak ote?

Katixa Garate 16

GIZARTEA

Mendiko eskia: Gustuko elurretan aldaparik ez.

Muskilda Tellabide 18

Elkarriketa: Xabier Alkorta.

Estitxu eta Ixiar Eizagirre 22

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak 28

Zeluloidearen zimurak lifting digitalaren menpe.

Iñigo Bidetxea 31

Zaharrak berri sarean.

Lore Agirrezabal 34

Ordena eta xuxentasuna dantzan.

Estitxu eta Ixiar Eizagirre 37

Heldutasunera iritsi den urtekaria aurki kalean.

Elisabeth Pombo 42

Duela 30 urte 44

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak 46

Agenda 49

Bizia 50

Ihesi 51

Denborapasak 55

IRITZIAK

Politika: Ramon Labaien 8

Kultura: Jose Luis Sukia 30

Azkena: Jose Ignazio Ansorena 58



Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria



Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura, Euskara, Gazteria eta
Kirol Departamentua

Argitarapen honen edizioak laguntzaile.



kutxa

zuri esker
gracias a ti

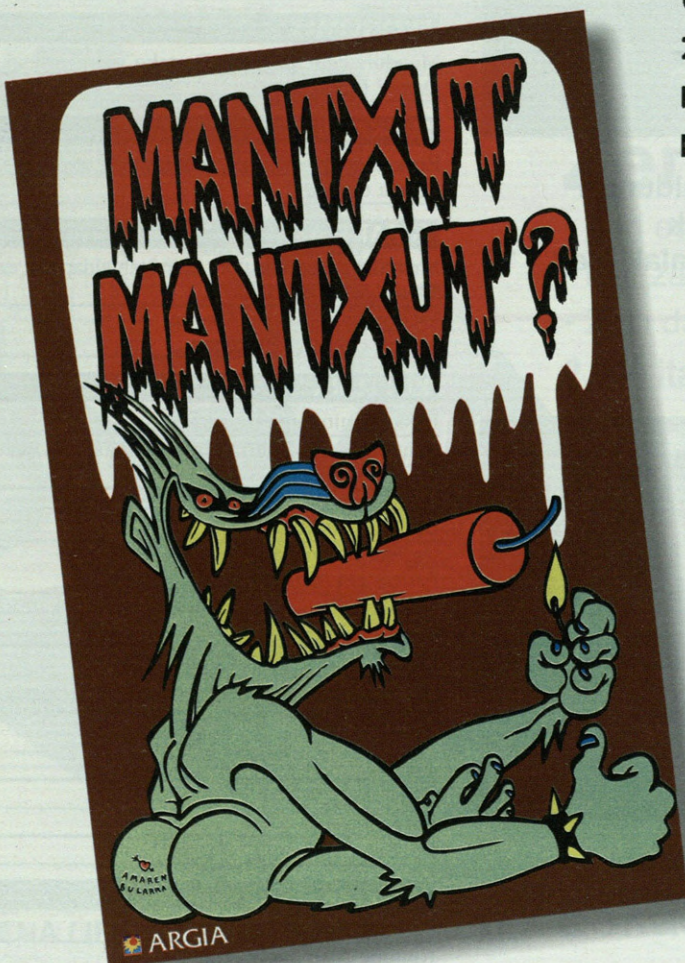
gizarte ekintza
obra social



Bidalketa gasturik gabe
(Euskal Herrian)



Gure Azokan
1.000 pta.



ASISKO URMENTAK ETA
ZAZPIAK BATMAN
KOLEKTIBOAK AURKEZTEN
DUTE:

MANTXUT MANTXUT?

HAMAICA BRADERIA,
HARRIKALDI, AGUSAGAILU
ETA EXPANTUKERIA,
GIZABANANOEZ ETA
PINTTERDIKO JENDEAZ
TXUFEATZEKO

EZ HAUGU BI ZEHE BETE
SUDUR UTZIKO

EZ IZAN ASTAPULLO!
FERIAZANK!!!

ESKAERA ORRIA

ARGIA: 142 Posta Kutxa • 20.160 LASARTE-ORIA • Tel.: 943371545 • Faxa: 943361048
e-posta: denda@argia.com • www.argia.com

IZEN-DEITURAK: _____

HELBIDEA: _____

POSTA KODEA: _____ HERRIA: _____ HERRIALDEA: _____

TEL.: _____ E-POSTA: _____

IZENBURUA

PREZIOA

ALEAK

GUZTIRA

MANTXUT MANTXUT?

1.000

☐ TRANSFERENTZIA: Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 14 - 0360048647 Ondorengo datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da

☐ KONTUA: TITULARRAREN IZEN-DEITURAK _____

N.A. / N.I.F. _____

KONTU KORRONTEA/LIBRETA

Entitatea

Entitatea

Sukurtsala

K.D.

Kontu zenbakia



Jabetza: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
 Lehendakaria: Joxe Mari Irazusta
 Zuzendaria: Pello Zubiria.
 Zuzendari ordea: Xabier Letona.
 Idazkaritza Teknikoa: Ixabel Bereziartua.
 Produkzioa: Berdaitz Goia.
 Erredakzioa: Mikel Asurmendi, Katixa Garate, Nagore Irazustabarrena, Onintza Irureta, Izaskun Jauregi.
 Sustapena: Kike Amonariz.
 Argitalpenak: Bego Zuza.
 Harpidetzak: Edurne Urruzmendi.
 Bezeroen harrera: Olatz Korta.
 Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña Soraluze.
 Administrazioa: Marijo Aiertza, Mari Karmen Loiarde.
 Argazkiak: Alberto Eloseggi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Industrialdea, 15. 20160 Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45. Faxak: 943 37 34 03 (erredakzioa)/943 36 10 48 (komertziala).

IPARRALDEA: Xalbardin baita. 64122 Urruña. Tel.: 559 47 60 00. Faxa: 559 47 60 01.

NAFARROA: Gazteluko Plaza 44, 3.eskuina. 31001 Iruñea. Tel.: 948 22 22 85.

POSTA ELEKTRONIKOA:
 Erredakzioa: kazeta@argia.com
 Komertziala: komertzial@argia.com
 WEB ORRIALDEA
 www.argia.com

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.
 INFORMATIKA: A.S.P. Koop. Elk.

Urtebeteko harpidetza:

Hego Euskal Herria	104 euro
Ipar Euskal Herria	126 euro
Espainia	104 euro
Beste atzerriak	133 euro
Airez	208 euro

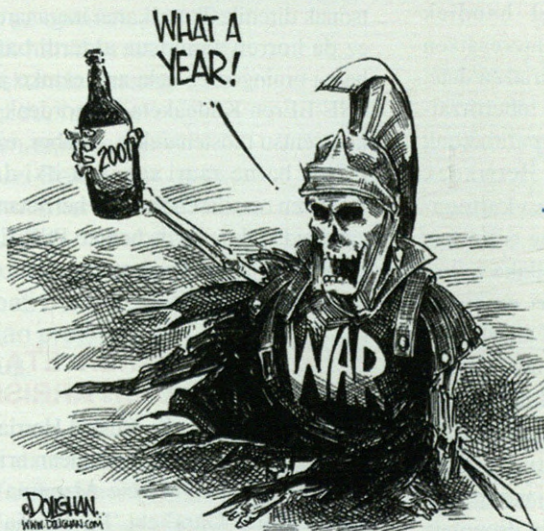


KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
 Ametzagaina Taldeko partaidea da

■ Zudin, Errusiako "Obshaya Gazeta" egunkarian



■ Doligan, Kanadako "Canada Freelance" egunkarian



-Elastikoan: Gerra.

-Kanpoan: Zelako urtea!

Hiruko Txikian

GIZAZKOA

Nork ez du hartu bada, noizbait betazal behekaldean ukabilkaren bat? Auzoko eskolan ia eguneroko kontua izaten genuen. Ez zen inor harrituko errekreotik norbait bekainen bat handituta edo masaila gorri gorri eginda sartzen baldin bazen ikasgelan. Gero izaten ziren komeriak, etxera biltzeko garaian. Handitua beltz eta gorria ubel. Eta ikaskideekin adostu behar izaten zen bertsio ofiziala, etxean egiazkotzat eman behar zena: futboleko genbiltzala, baloia buruz jotzean arerioarenaz topo egin genuenarena zen ohikoena, sormen gizenik behar ez eta beti eskura debalde. Aitak,

barre txiki batez egingo zuen paso, amak amonaren ukenduaz ubeletan igurtzia ematen zizun bitartean. Egun gutxi barne, hartutako ostiaren arrastotak gorritik ubelara, ubeletik horira joango zitzaizkizun espantu handirik gabe. Hurrengorarte. Bushi gailera batek probokatu dio ubeldura, zenbaiti bakarkako jolasetan patarrak eragin izan dion bezalaxe. Mozkortu eta erori. Bere hedagentzia eskola eta mundua etxe, bertsio ofizialak sormenaren aldetik sekulako plakia adierazten du, bere amari ere sartuko ez liokeen ziria asmatu baitu. Irrigarria. ●

◆ JOXE MARI OSTOLAZA



T E R M O

TXANPONA

ARGENTINA

Azken asteetan Argentina-ko krisiak egunkarietako eta ikus-entzunezko hedabideetako lehenengo orrialdeak hartu ditu. Beti bezala, informazioaren multinazional handiek euren jabeei interesatzen zaiena azpimarratzen dute: euren enpresa inbertitzailentzako (Espainiakoak eta Euskal Herrikoak barne) ondorio kaltegarriak. Ez digute orain arte irabazitako milaka milioi dolarren berri ematen.

"Ikusezinetaz" ahaztu egiten dira euren aurka egiteko ez bada. "Ikusezinak" orain agertokiaren erdigunea hartu dutenak dira, hitz-emateak jaten jarraitzeari uko egin diotenak, soldata, aurrezki, eta erretirorik gabe utzi dituztenak, oinordetzan hartu duten herriagatik traizionatuta sentitzen diren gazteak. Eduardo Galeano idazle uruguaitarraren hitzetan, "merkatu terrorismoa"aren biktimak dira. Nazioarteko erakunde handien metodoez baliatzen den terrorismoarena. NDF, MB, MME erakundeak, mundu mailan, finantzak eta merkataritza gidatzen dituzte eta indarkeria eta bidegabeke-ria erabiltzen dituzte, nahiz eta gosea eta itomenaren bidez hil jendea eta ez lehergailuen bidez, eta langileen eskubideak mila pusketetan hautsi.

◆ DANIEL UDALAITZ

REDONDOREN ERRETIRADA

EZ da samur ulertzen Nicolas Redondo Terrorerosek azken asteetan izan dituen sostengu agerpenen ondoren berrautaketara ez aurkeztea. Edo bera ez da pertsona aproposena sektore horiek biltzeko, edo bere indarra gehiago da mediatikoa agrupazio sozialistetan izan dezakeena baino, edo oraindik atera ez diren zenbait kontuk bere etorkizuna hipotekatzen dute. Edozein eratan, ez dirudi Javier Rojo edo Rosa Diez PSE luzaroan bateginda mantenezteko moduko pertsonak direnik. Totorikaren iraganaren proiektzioa ez da horren zamatsua alderdi barrura begira, baina oraingoz ez dela aurkeztuko jakinarazi du. PSE-EEren Kudeaketa Batzordeak prestatutako kontsentsu txostenarekin, halaber, ez dirudi PSE-EEren barne zauri sakonak itxi daitezkeenik. Datorren otsailaren 9ra arte herrietan zabaldu den eztabaidan ikusiko da hobeto PSE-EEko 93 agrupazioek nola hartzen duten txostena eta zein ekarpen egiten zaizkion.

KOMUNIKAZIOAREN ETA INFORMAZIOAREN ARRISKUAK

EZ da zalantzarik, Euskal Herrian komunikazio eta informazioarekin lanean aritzea arriskutsua izan daiteke. Mertxe Aizpurua eta Martxelo Otamendiri, 'Gara' eta 'Egunkaria'ko zuzendaria hurrenez hurren, ETAk egindako hilketa baten bultzagile izatea leporatzen diete Entzutegi Nazionaletik, ETArri egindako elkarriketa batean egindako galderagatik, honakoa gutxi gorabehera: euskal presoak Euskal Herriratzearen alde agertuz gero, ea UPNko zinegotziak ETaren helburu liratekeen. Bigarrenegoz -aurretik ere elkarriketa beragatik lekuko gisa deklaratu izan zutelako- Garzon epaileak berak aske utzi ditu. Kartzela arriskua, dena den, oso gertu izan ei dute, fiskalak berak kartzelaratzeko eskatzen zutelako. Euskal prentsa eta euskalgintzaren sostengu zabala jaso dute biek. Eta arriskuei dagokienez, beste hiru kazetari heriotz arriskupean egon dira



ETAk igorritako karta-bonben ondorioz: Santiago Silvan, Marisa Gerrero eta Enrique Ibarra, Radio Nacional, Antena 3 eta El Correokoak hurrenez hurren. Euskal Herrian, informatzeko moduez eztabaida sakona egin daiteke eta egin beharko litzateke, baina espetxea edota komunikazioaren munduaren aurkako bestelako erasoak eztabaida horretatik kanpo dira.

PP-REN KONGRESUA

ASTEBURUAN PPk egingo duen kongresuan hiru kontu nagusi jorratuko dira, horietako bi Jose Maria Aznarren ondorengoaren ingurukoak eta bestea popularrek Espainia osora hedatu nahi duten kontzeptu berria: patriotismo konstituzionala. Aznarri dagozkion kontuetan, Francisco Alvarez Cascosek alderdi barruko

B A H E A

- Joseba Egibar EAJko EBBko bozeramailea Udalbiltzaz: "Nazio baten izaera islatzen du, euskal nazioa eraikitze programak gauzatu ahal ditu, lurraldetasunaren lekukotasuna ematen du eta, azken batean, udal hautetsien elkarlanaren bidez era guztietako oztopoak gainditzen ditu".
- Estibaliz Urkia, Zornotzako EAko zinegotzia 'Egunkaria'n: "EAk Eusko Jaurlaritzan boroako zentrala defendatzen duela gogoratu dit EAJk, eta hala da. Baina, nik hautatu



AURREKONTUAK, ORAINDIK

Eusko Jaurlaritzako aurrekontuen nondik norakoak gauza ugari utzi dute agerian. Batetik, iazko hauteskunderen arrakasta handiaren ondoren, hiruko Gobernuak mugak handiak dituela beste inorekin akordioak lotzen ez baditu. Aurrekontuak ateratzea berari dagokio eta ez oposizioari. PPK eta PSE-EEk nahiago izan dute iazko hauteskunde garaiko giroan murgildu, horrela Jaurlaritzaren ezintasuna nabarmenduz. Batasunak, ordea, errealtate parlamentarioari sendo heldu dio, hauteskundeetako porrotaren gakoetako bati helduz eta euskal politikagintzan protagonismoa berreskuratuz.

agintaldiak muga izan dezala proposatuko du eta bide batez, Aznarri hurrengo hauteskunderen ere PPko hautagaia izan dadin eskatuko dio. Honek ezezkuan jarraitzen du oraindik, baina berrautaketara 'behartu' dezaketen eragileak ere ager daitezke oraindik (ekonomikoak, Euskal Herria...). Gobernuburu gisa bi agintaldi bakarrik egoteari buruzko bere hitza errespetatzen badu, hiru dira ordezkioen izenen dantzatik nabarmentzen direnak: Rodriguez Rato lehendakariordea, Jaime Mayor Oreja eta Angel Acebes Justizia ministroa.

UDALBILTZA (EAJ-EA): OTSAILEAN BILKURA

UDALBILTZAKO Batzorde Eragileak (EAJk eta EAk zuzentzen dutena) otsailean

zinegotzi eta alkate guztien bilera dei dezakeela zabaldu da, EAJko herrietako hautetsiek Bilbon Udalbiltzaz aritzeko egindako bilkuraren ondoren. Edonola, ez dirudi Batasunak bultzatzen duen Udalbiltzako beste zatiarekin elkarlanerako atea irekiko direnik.

GAZTELU PLAZAKO INDUSKETAK

EGUNETIK egunera hondare historiko berria agertzen ari da Gazteluko Plazako indusketetan, eta eraiki beharreko aparkalekua ere kolokan egon liteke. Principe de Viana erakundeak aurki erabaki behar du zer egin aurkikuntzekin, edo erretiratu edo bertan utzi eta indusketa lanak luzatu. Dena den, nahiko argi dago San Ferminetarako plaza ez dela erabilgarri izango.



■ Enrique Villar.

IZPIAK

Enrique Villar EA Erako Espainiako gobernu ordezkariaren jarrera salatu du Eusko Legebiltzarreko Mahaiak, honek erakundeko letratu nagusiari bertako kafetegian EAJren zerbitzura zegoela esan ziolako, besteak beste. Hurrengoan tankerako jarrerarik izanez gero, Legebiltzarrera sartzea debekatuko zaiola jakinarazi dio Mahaiak.

Patxi Goenaga euskaltzain osoa izango da aurrerantzean Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako sailburuorde, zurrumurruak aspaldi zioten bezala. Xabier Aizpurua ordezkatu du eta azken hau Hizkuntza Politikako zerbitzua zuzentzera itzuliko bide da.

Begoña Azarloza Zornotzako alkatea oso posizio larrian geratu da Boroako auziari buruzko herri inkesta bertan behera utzi ondoren. Alderdiaren (EAJ) egurra jaso ondoren, herritarrena jaso behar izan du inkesta-aren auziarekin.



■ Begoña Azarloza.

nauen herriarentzat egiten dut lan eta bere borondatea defendatzen dut. Gure kontraesanak alderdi barruan konpontzen ditugu, beste inor inplikatu gabe"

- Ramon Jauregi, PSE-EEko Kudeaketa Batzordeko burua: "Ezinezkoa da batasun demokratikorik terrorismoaren aurka erabiltzen diren metodo eta printzipioekin bat egiten ez duen gobernu batekin ulertzea".
- Iñaki Anasagasti, EAJko diputatua ETaren azken bonba-kartei buruz: "Batasuna da honen guztiaren benetako erruduna".

Bakearen balantzeak Euskal Herrian hutsuneak azalduko lituzke

Euskal Herrian, bakearen balantzeak hutsuneak azalduko lituzke. Beste edozein lurraldetan azaltzen diren bezala. Gaur egun, Europa osoan nonahi, indarkeria benetan hurbil daukagu. Frantzia, jendarmeez berak, greban segurtasun falta salatzen dutela-eta, bistan dago nola dabil-tzan gauzak. Langabezia, finantza munduaren jokoak, narkotrafiko eta pedofiliaren sareak, hilketak, lehergailu eta txantajeak, arrazakeria, oinarritzko eskubideen ukatzea hainbat kulturen erasotzea, denak dira indarkeria, terrorismo adjektiboarekin edo gabe.

Hemen bake falta argi dugu. Bake falta eta baita ere, bake faltaren psikosia, zenbait komunikabide gure artean zabaltzen ari direna. Bakea Euskal Herriaren helburu bakarra bihurtu nahian, beste guztiak baztertuz. Hori ez da, noski, bakearen bilaketa, baizik intosikazio hutsa. Hainbeste denbora darama-gu bakeaz mintzatzen, azkenean ahaztu zaigula zer den bakea. Sobera dakigula, ordea, zer den bakea, edo bake izenarekin saldu nahi zaigun sasi-bakea.

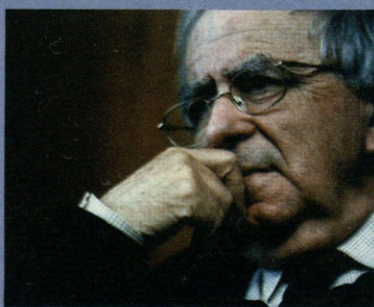
EZ ditugu nahi Aznar eta bere koadrilak, maitezko hauteskundeetan azaldutako bake formulak. Bakea ez baita lortuko ikastolen txikitzearekin, euskararen kontrako erasoekin, euskaraz meza abestea bihurtzearekin. ETaren desagertzea benetan onuragarria litzateke denontzat. Ez luke, ordea, berez, bakea ekarriko. Distentsio bat, eta abertzaletasunarentzat, garbitasun bat, hori bai.

Nahi duguna, nahi dugunean eta nahi dugun bezala egiteko eskubidea aitortzen zaigunean, sortuko da, Euskal Herrian, Bakea. Lehen pausoa, abertzaleen arteko konpontzea izanik. Non abertzaleen batasuna, han bakea. Urrun ikusten den zerbait, ez

bagara gauza, denok bat, indarkeriari fronte egiteko. Ez badugu azaltzen behar den pragmatismo minimoa, Euskal Herrirantz eramanez gaituzten pausoen gaian, oinarritzko akordiorik lortzeko.

GUK bakea nahi dugu. Ez garaipena. Beti gaude negoziatzeko prest. Problema nagusia, Espainiako Estatuan izango dugu beti. Sortu zenetik, Cadizen, 1812an, ez duela behin ere negoziatu. Ez Ameriketara, ezta ere gure karlistadetan. Hemen garaipena lortu bazuten, bakea ordea ez. Gu gara lekuko. Francorekin ez zen bakerik, garaipen gordina besterik ez. Gaur, Espainiako Estatuan margo batekoak edo bestekoak garaipen horri eutsiak segitzen dute, ez da benetan oraingoz irtenbide politikorik ikusten.

Abertzaleak iraun egin behar dugu hiru probintzien kontrolatzen. Hor daukagu, bai dirua, bai boterea, bai Euskal Herriari bul-tzada emateko gogo eta ahalatasunak. Euskal Herriak bakea behar du. Eta abertzaleok bakea nahi dugu. Besteak, ordea, garaipena. Eta hori gerlaren ataria da. Nekatu nahi gaituzte. Eta ez gaituzte nekatuko. Beti izan ditu gure herriak kemenak eta arnasa luzea ●



Ramon Labaien
Donostiako alkate ohia

“Hemen bake falta argi dugu. Bake falta eta baita ere, bake faltaren psikosia, zenbait komunikabide gure artean zabaltzen ari direna. Bakea Euskal Herriaren helburu bakarra bihurtu nahian, beste guztiak baztertuz.”

ALBERTO ELOSEGI

ANTTON MORCILLO

Eusko Legebiltzarreko Batasunaren taldeko koordinatzailea da eta zurrumbiloaren erdigunetik ari da bizitzen Eusko Jaurlaritzako aurrekontuen auzi korapilotsua. Aipatu auzia, autogobernua eta Kontzertua izan ditugu mintzagai nagusiak Batasunako Iruñeko egoitzan.

“ETA JARDUNEAN ZELA ERE EGIN DITUGU AKORDIOAK EAJ-REKIN”

Aurrekontuen auzia oso korapilotsua izan da. Pozik al zaudete Eusko Legebiltzarrean aurrekontuak direla eta egindako jokaldiaz?

Halakoetan gauza bat izaten da norberak jokaldiaz egindako diseinua eta beste bat gero nola bukatzen den. Gure kasuan nahiko ondo joan da. Guk aurrekontuen eztabaida baldintzatzea nahi genuen eta, neurri batean behintzat, lortu dugu.

■ Bitxia da, ezker abertzaleak azken hogeit urteetan arbuia izan duen joko eremutik etorri zaio giltza ospetsua Batasunari, hau da Eusko Legebiltzarretik.

Hauteskunderen ostean autokritika bat egin genuen eta esan genuen instituzio batzuk ez direla Euskal Herriak behar dituenak, baina egon hor daudela eta, azken finean, guk Euskal Herriaren interesen alde erabili behar genituela. Ez dugu Eusko Legebiltzarra mespretxatzen, baina guretzat ez da nahikoa.

■ Blokeoaren zurrumbiloa pasatu da. Behin hori pasatuta, zer da logikoa-goa, oposizioaren zuzenketak banan bana bozkatzea -Nafarroan egiten den bezala-, ala guztiak blokean?

Instituzio bakoitzak bere araudia du. Nafarroako Parlamentuan, zuzenketak banan bana bozkatu ohi dira. Udaletan ere, batzuetan osoko zuzenketa denak batera bozkatzen dira eta beste batzuetan ez. Gasteizko Parlamentuan, ordea, araudia finkatu zenetik emendakin desberdinak bereizten dira. Lehenbizi ikusten da ia taldeak ados dauden Gobernuak aurkeztutako aurrekontuekin eta gero egon daitezke beste boz-



JOXE LACALLE

■ “Gobernutik zera esaten da: ‘Batasunarekin egingo genuke akordioa, baina ezin da borroka armatua hor dagoelako’. Hori aitzakia hutsa da”.

keta batzuk. Atutxak, hala komeni zela, araudiaren interpretazio berri bati heldu zion. Logikoa zer den? Gobernu batek gehiengoa lortzea aurrekontuak aurrera ateratzeko, hori berari dagokion lana da eta; bestela, aurrekontuak aurkez-

tun izango zineten hura onartzearen zailtasunaz.

Guk gainditu nahi genuen erabiltzen ari den eztabaida faltsua: “Batasunarekin egingo genuke akordioa, baina ezin dugu egin borroka armatua hor dagoelako”.

Batetik, Batasunak behin eta berriro aldarrikatu du bide demokratikoekiko konpromisoa, eta bestetik, gai horretaz eztabaidatu behar bada, bada goazen eztabaidatzera, bakoitzak

azalduko du bere jarrera eta gero ikusiko da hortik zein sintesi atera dezakegun. Baina hiruko Gobernuak hori aitzakiatzat erabiltzen du. Guretzat benetako eztabaida da, ea guztiok ba ote dugun burujabetzaren aldeko ekinean bide berri bat

□ **“Guk ez dugu esaten kupo osoa, kupo likido osoa baizik, EAEko herritarrok ordaintzen dugun diru kopurua”**

teko ekimena oposizioaren eskuetan ere egon beharko litzateke, eta hori ez da horrela.

■ Blokeo garaian, zuen jarrera eta zenbait eduki azaldu zenuten, baina aldi berean egun bizi den egoeran jaki-



JOYE LACALLE

■ "Ibarretzek hartu duen erabakiaren defentsan kalera ateratzea iruzur egitea da".

jorratzeko. Edo bestela esanda, EAJren hizkera erabiliz: posible ote da egungo instituzioetatik urratsak ematea Euskal Herriaren hitza errespetat dadin? Gu baieztatu gaude.

■ **Blokeo egoerak aztertzerakoan, bakoitzak nahi duen garrantzia eman diezaiokie borroka armatuari, baina horren arazo latza aitzakia huts gisa hartzea sinplea ere izan daiteke.**

Nik ez diot garrantzirik kendu nahi borroka armatuaren arazoari, esan nahi dut egungo markotik harago joan nahi ez delako erabiltzen dela aitzakia gisa. Borondatea egonez gero, beste egoera batzuk ere eman daitezkeela erakutsi da beste momentu batzuetan. Guk EAJrekin hainbat akordio sinatu dugu, lehenbizi HBren izenean eta gero EHrean, eta garai horietan borroka armatua hor zegoen. Borroka armatua gaingitu daiteke, baldin eta beste bide batzuk jorratzeko borondatea badago, hor dago erronka eta eztabaida.

■ **Bitxikeria gisa, harriduraz hartu al zenuten Ibarretxe lehendakariak abenduan alderdiak deitu zituenean, zuek ere hartzea?**

Ibarretzek sekulako akats pertsonala dauka: ez da oso pertsona malgua, uena-

ren arabera maniobratzeko gai dena, gidoi bat dauka eta horri heltzen dio nahitaez, eta horrek arazoak sortzen dizkio. Bere gidioan, batean hiruko gobernu zegoen eta bestean blokeoaren taldea, gu barne. Jakina, guk hasieratik apurtu genuen irudi hori, gure helburua ez baitzen aurrekontuetan EAJri egurra ematea, gure proiektua irudikatzea baizik. Joseba Alvarezek gure proposamena eman zionean, hasieran gidoiari eutsi zion hamar bat egunez. Asteazken batean, goizeko 8:30etan gure bulegoan Ibarretxeren nota bat jaso genuen gurekin biltzeari uko eginenez; eguerdian berriz, Ibarretxe eta Hiruko Gobernuaren deiak jaso genituen bilera eskaria eginez. Hurrengo egunean Ibarretxerekin goizean eta Hirukoarekin eguerdian bildu ginen, guk egindako proposamenari oraindik erantzun formala eman gabe zuten eta. Bilera honen ondoren bildu ginen Ibarretxerekin. Beraz, guk uste dugu hor egon zela

HERNANIKO GASTEIZTARRA

1965ean jaio zen Hernanin. Geografia eta Historiako ikasketak egitera joan zen Gasteizera eta han bizi da azken 18 urteotan. Ibilbide politiko zaildua du ezker abertzalean: HASI, HB, EH eta Batasuna. 91n hasi zen HBko Mahai Nazionalean eta 97an espetxeratua izan zen Mahaiaren auzia medio. Batasunaren koordinatzailea da Araban eta legebiltzarkidea Gasteizen.

desblokeoa, gurekin hitz egitera behartuta ziren eta hori jantzi zuten PP eta PSO-Erekin ere beste bilera bana eginez.

■ **Legebiltzarreko batzordean korapiloa berriz errepikatu zen gero, eta zuekin biltzeari buruzko zalaparta ere bai. Zer balorazio egiten duzu gertatutakoaz?**

Batzordera joan arte, EAJk ez du botoen beharrik izan, bes-teen zuzenketak aztertzen zirelako, baina lege proiektu bat izatean bozkatu beharra zegoen eta hor errealitatearekin egin dute topo: ez dute gehiengorik eta hala ere norbaitekin adostu gabe atera nahi zuten aurrera lege proiektua. PPK eta PSOEek ezezkoaren jarrerari jarraitu zuten, eta gu gurean, hau da, aurrekontuak bai baina eraikuntza nazionala eta sozialaren norabidean. Emendakinak aztertzen hasi, eta Jaurlaritzak planto egin zuen. Beraz, datorren asteazkenara arte guk gurean jarraituko dugu, akordioetara heltzeko prest.

■ **Laster batean Autogobernuaren Batzordea ere bilduko da. Zer jarrera eramango duzue hara?**

Autogobernuaren osoko bilkuran, goizeko hizketaldian Ibarretxek hasiera batean zazpi printzipioren inguruan egituratu zuen bere diskurtsoa, baina arratsaldean, PSOEren botoa irabaztearen edo, printzipio haiek alboratu zituen eta orain bakarrik Estatutuaren potentzialitatea geratzen da aztergai. Beraz, EAJren borondatea batzorde honetan ez da beste marko baterantz abiatzeko beste bide batzuen aztertzeari; ongi, egin dezatela nahi dutena, baina hori ez da gure bidea. Guk autogobernuaren batzorrera autodeterminazio eskubidea eta lurraldetasunaren aldarrikapenak eramango ditugu.

■ **Autodeterminazio eskubidea Euskal Herriari dagokio, baina posible al litzateke honen gauzatzea EAEn soilik edota Foru Erkidegoan ematea?**

Gu ez gaude ados horrekin, baina hori planteatzea zilegi da.

■ **Ez zaudete ados, baina EAerako aipatzen den herri kontsulta ospetsu hori egingo balitz, aurka egingo zenukete, jarrera neutroa mantendu, alde agertu...**

Gatazka bideratu nahi badugu Euskal Herri osorako bideratu behar dugu. Beraz, zerbait galdetzekotan Euskal

Herri osoan galdetu beharko litzateke. Entitate administratiboak -EAE kasu ezin dira subjektu izan, subjektua Euskal Herria da. Gero ikusiko da herri hori nola antolatzen den. Irlandan ere bi erabakigune zehaztu dira, baina Irlanda osoak partehartzen du horretan.

■ **Baina Eusko Jaurlaritzatik ezingo litzateke Euskal Herri osorako deialdi**

□ “EAJk masa fronte bat nahi badu beraiek antolatu beharko dute, ezker abertzaleak ez dio mesede hori egingo”

edo galderarik egin.

Lehenengoa litzateke adostea ea Euskal Herria subjektu politikoa den eta ea autodeterminazio eskubidea Euskal Herri osoari dagokion. Hala balitz, eta EAJk bakarrik jokatu nahi badu EAeren markoan, guk ez, guk Euskal Herri osoan jokatu nahi dugu. Beraz, heldu ahal izango ginateke akordioetara EAEn eta bestean ikusiko da nola lortzen den. Hara, adosten badugu beste euskaldun batzuek ere hala-

ko kontsulta batean parte hartu behar dutela nahiz eta hauek EAetik kanpo bizi, hitz egin dezagun horri buruz. Nola ukatuko diegu guk beste euskaldun batzuei parte-hartzea? Hori gertatzekotan, estatuek egingo lukete, baina abertzaleok inolaz ere ez.

■ **Kupo osoa ez ordaintzea proposatu duzue Eusko Legebiltzarrean. Errealista al da une honetan hori egitea?**

Guk ez dugu esaten kupo osoa, kupo likido osoa baizik, hau da, Estatuak bere esku dituen zenbait eskumen direla eta, hiru lurralde hauetako herritarrek ordaintzen dugun diru kopurua, nagusiki armada, polizia eta errege etxea finantzatzeko erabiltzen da. Jaki-na, gu ez gaude defentsa, polizia eta hala-koak ordaintzearen alde; Hobetuz dela eta, Estatuak ez ditu egindako hitzarmenak errespetatzen eta ez zaigu itzultzen EAeko herritarrek zergen bidez kontzeptu horre-gatik ordaintzen duguna, horra hor Hobetuzekin gertatzen ari dena.

■ **Baina Kontzertuaren onarpenak berak hasieratik behartzen zaitu hala-**

ITZULPEN ZERBITZUA

eskura

1985ean sortua

Antzematen ez diren itzulpenak

Jose Arana 15. 20001 Donostia
 TL 943-291830 / Faxa 943-275869
www.eskura.com/eskura@eskura.com



□ **“EAEn herri kontsulta bat egingo balitz, nola ukatuko genieke guk beste euskaldun batzuei horretan parte-hartzea? Hori estatuen lana da, ez gurea”**

ko partidak ordaintzera.

Gure ustez bestelako harreman ekonomikoak behar dira. Gu burujabetza fiskalaren alde gaude, baina hori independentziaren eszenatokia izango litzateke... Beraz, egungo eremuan, eskumen banaketa bat dagoenez, izan dadila akordioa bakoitzak dituen eskumenen ordainketan, eskumenek finantzaketa behar dute eta. Dena den, badira justifikaziorik ez duten eskumenak, eta horiek dira kupo likidokopak, aipatu berri duguna. Hobetuzena, adibidez, izugarria da: beraiek ez dute formazio iraunkorraren eskumena transferitu nahi eta horregatik ordaintzen ditugun zergak, gero ez dizkigute zerbitzu horrekin bueltatzen! Estatuak Kontzertuaren alde-bitako espiritua apurtzen badu, guk ere berdina egin beharko genuke.

■ **Ibarretxek kupoaren zati bat ez ordaintzea erabaki du. Berrikuntzarik ikusten al duzu jarrera horretan?**

Sarritan badirudi gauzak berez gertatzen direla, baina ezker abertzalearen posizioak badu zerikusirik honetan ere. Hasieran Jauriritzakoek esaten zuten ez zegoela diru arazorik, Europako ordezkaritza kontuak bakarrik zirela oztopo. EAJk oinarritzako akatsa egin du Kontzertuaren iraupen mugagabearekin, uneren batean harreman fiskalak aldatu nahi badira, logikarik ez duelako harreman horiei izaera mugagabea ematea. Hori aldiro berraztertu behar da, bestela zuku egiten diozu zure burujabetzari. Azkenean, 40.000 milioi pezeta horiek ez onartzeko erabakia ere, ezker abertzaleak egindako presiotik dator.

■ **Sindikatu abertzaleek erantzun egin behar dela esan dute, EAJk Gama-zada ekarri du gogora... Zuen ustez ere kalera atera behar da?**

Hemen beti berdina gertatzen da: Euskal Herria erasotzen dutenean, ahal bada ezkututzen da, eta hori lortu ezean EAJk protagonismoa nahi izaten du. Era-



JOXE LACALLE

■ **“Ibarretxek sekulako akats pertsonala du: ez da oso malgua, gidoi bat dauka eta horri heltzen dio nahitaez, eta horrek arazoak sortzen dizkio”.**

soa askoz zabalagoa da: Unibertsitate Legea, lan harremanetarako esparrua, eremu judiziala -Garzon- eta errepre-sioa... Ibarretxek hartu duen erabakiaren defentsan kalera ateratzea iruzur egitea da, eraso handi bat eremu murrizt batean kokatzea, eta hori akatsa da.

■ **Bakoitzak bere arrazoietatik esaten du kalera ateratzearena, LABen arrazoiak ez dira ELA edo EArenak izango. Edozein modutan, autogobernuaren defentsan kalera ateratzeko**

beharrik ikusten duzue une honetan?

EAJk masa fronte bat nahi badu beraiek antolatu beharko dute, ezker abertzaleak ez dio egingo masa frontea-ren mesedea. Argi dugu, ez garela kalera aterako Ibarretxek hartutako erabaki baten defentsan. Estatuaren eraso orokorren aurrean zerbait planteatuz gero, orduan bai, guk ere parte hartuko genuke, eta hori egin daiteke bakoitzak bere printzipioei eutsiz ●

◆ **XABIER LETONA**

Urritik AEBetako hainbat lekutako hiritarrek Zeanurin, Arratiako ibarrean, ekoizten den garagardoa dastatzeko aukera dute. Abagune hori izan dute jadanik Errusian eta Letonian, eta era berean laster izango dute garagardo hau edateko aukera Australian, Txilen eta Ukrainan.

MUNDURA EGIN DU JAUZI "BERTOKO" GARAGARDOAK



MIKEL MARTINEZ

■ Maiatzean Jauraritzaren Erika berme zigilua eskuratu zuen Bertokok.

Gezurra ematen badu ere, egia da. Bertoko Gar, eskulangintzako garagardoa, Arratiako ibarreko herri txiki batean, Barazarko gainean, Zeanurin, egiten dena, urritik, Ameriketako Estatu Batuetara esportatzen da, eta abian dago dagoeneko Australia, Txile eta Ukrainara esportatzeko proiektua. Lehenago, ekainean, zabalkunde planari ekin zitzaionean, garagardoaren tradizio bizi-bizia duten bi herrialdeetara, Errusiara eta Letoniara, eraman zen Bertoko Gar.

Bertoko Garrek Barazarko gainean, Zeanurin, du lantegia eta duela gutxi sortu bada ere, badauzka bi produktu merkatuan: Bertoko Sue eta Bertoko Leizuri. Lehena "kobre kolorekoa da, azido-

tasun eskasekoa, leuna da aho-sabaian eta edalontzian irauten duen aparra du", ekoizleek deskribatzen duten moduan. Bigarrena, Bertoko Leizuri, "oso garagardo freskagarria da, hartxidura handikoa, urre kolore bizi eta distiratsukoa. Aurrenekoari "xigortua" esaten diote, eta bigarrenari "horaila". Joan den maiatzean ekoiztetxe honek Eusko Jauraritzaren Erika berme zigilua eskuratu zuen, eta garagardoaren ekoizpen prozesua guztiz naturala dela bermatzen du agiri honek.

SEATTLEKO DASTALDITIK ESPORTAZIORA. Seattleko hirian egin zen dastaldi batean Bertoko garagardoak izan zuen arrakastaren ondorioz, hartu zen Arratiako ibarrean ekoizten den

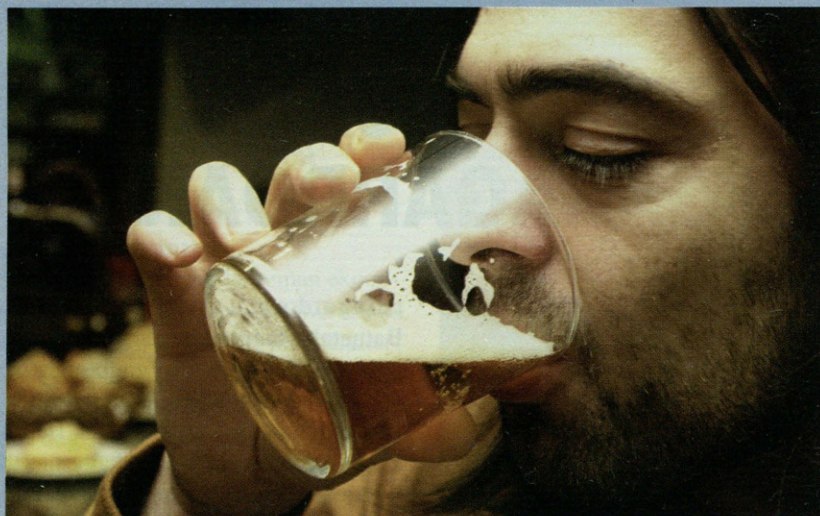
garagardo hau Ameriketako Estatu Batuetako hainbat hiritara esportatzeko erabakia. Izan ere, oso gogo onez hartu zen produktu hau berez garagardo hiria den leku honetan. Era horretan, Bertokoko arduradunek, joan den ekainean zabal-kunde plan bat egin zutelarik, eskulangintzako beste euskal produktuen egileek ere parte hartzen duten talde batean sartzea deliberatu zuten, eta era horretan AEBtako hainbat hiritara esportatu beren garagardoa. Bi garagardoan, horailaren eta beltzaranaren 30.000 litro esportatu dituzte, beste hirien artean, New York, Washington, Idaho eta Kaliforniara. Ez da ahaztu behar hiri hauetan guztietan dagoela halaber euskal diasporaren parte handi bat.

Garagardoa Estatu Batuetara esportatzen hasi aurretik, Bertokoko arduradunek, uda baino lehen, garagardoa esportatu zuten Letoniara eta Errusiara. Esportatzen zuten lehen aldia zen, eta batean zein bestean oso harrera ona izan

□ Bertoko enpresak garagardoaren bizitza luzatzea lortu du, horretarako fabrikazioaren prozesu naturala aldatu gabe ordea

du euskal garagardo honek, Bertoko enpresaren arduradunen arabera. Era berean, balitekeela beren produktuak Australiara, Txilera eta Ukrainara esportatzea iragarri dute. Esportazioa dela-eta, alabaina, Barazarreko ekoizleek ez dituzte ahaztu ez euskal barne merkatua ez

■ Garagardoaren ondorio osasuntsuak



ALBERTO ELOSEGI

■ Neurrian edanez gero, onuragarria da garagardoa.

Sinestezina dirudien arren, duela sei mila urte jadanik edaten zen garagardoa. Horren lekukotasuna ematen dute hainbat arkeologia aurkikuntzak. Garagardoari buruz jaso diren lekukotasunen artean, "Hammurabiren Kodea" delakoan ageri dena aipatu behar da, edari honen prezioan iruzur egiten zuena zigortzen zuen Sumeriako araua. Gaur egun, gibelesko arazoak dituztenek edota hiatuko hernia edo ultzera gastroduodenala dutenek bakarrik dute galarazia.

Milaka urteko historia duen arren, duela gutxi hasi dira egiten garagardoaren ondorio osasuntsuei buruzko azterketa zientifikoak. Edari diuretikoa da, eta kalorien ekarpena ez du handia. Espainiako Kontsumitzaileen Elkartek egin duen ikerlan batean ageri denez, garagardoaren alkohol eduki txikiari esker, onuragarria da gorputzarentzat neurrizko kontsumoa; bestalde, elikadura ezaugarriak garagardoaren osagaiekin daude lotuak: garagarra, legamia eta lupulua.

Ehun gramo garagardok 43 kilokaloria dauzka, gutxiago beraz kolazko freskagarri batek baino, eta B saileko bitamina garrantzitsu guztiak dauzka bere baitan, A, D eta E bitaminak izateaz gainera. Era berean, zuntz disolbagarria du garagardoak, kopuru aski han-

dian, eta azido folikoa dago osagarri dituen eta organismoari eransten dizkion bitamina eta mineral esentzialen artean. Bitamina hau funtsezkoa da zelulen bizitzarako, anemiari aurrea hartzen dio eta homozisteina, bihotzerako arrisku faktorea dena, gutxiagotzen du, Rosario Hellín doktoreak zuzentzen duen Garagardoa eta Osasuna informazio zentroaren azterlan batek dioenez. Garagardoaren alkohol edukiari dago-kionez, eta osasunean izan ditzakeen ondorio kaltegarriez, honela diote azterlan horretan elikaduran doktore diren Rosa Ortega eta Ana Requejok: "... kontsumo neurrizkoa, ez bakarrik onargarria, defendagarria ere izan daiteke". Laburtuz: gaixotasun koronarioen arriskua txikiagoa da alkohola zuhurtasunez kontsumitzen dutenen artean (eguneko edari alkoholiko batetik hiru-), batere edaten ez dutenen artean baino.

Garagardoak gizentzen duelako topikoa dela-eta, esan behar da 33 zentilitro edateak 156 kilokaloriako ekarpena egiten duela, eta horren herena besterik ez du alkoholik gabeko garagardoak. Alegia, garagardoa, zuhurtasunez kontsumitzen bada (eta, bereziki, alkoholik gabea), ezin da loditasunarekin lotu, eta oraingoz ez da agertu baieztapen hori ukatzen duen azterlanik ●

ingurukoa. Duela bi urte baino gehiago sortu zen enpresa, eta ordutik hona ekoizpenaren %85etik gora Bizkaian merkatu-ratu da. Enpresako kudeatzaile eta zabal-kunde plagintzaren arduradun den Juan Izetak adierazi du banaketa bideak ugaltzea dela enpresaren beste helburu garrantzitsuenetako bat, eta orobat Euskal Herri osoko merkaturatzea berdintzea eta bateratzea.

Inguruko eremuak ere ez dituzte ahaztu. Zentzu honetan, gaur egungo banaketa sarea Madril eta Kantabria aldera hedatzea da zabalkunde plangintzaren beste helburu pisuzko bat, eta orobat penintsularen hegoalderantz eta Frantziako Estatura zabaltzea, badira-eta bertan euskaldun talde garrantzitsuak.

Bizkaian ekoizten den garagardo honen iraungitzearen ikuspegitik, enpresaren arduradunek diotenez, garagardoaren bizitza luzatzea lortu dute,



MIKEL MARTINEZ

horretarako fabrikazioaren prozesu naturala aldatu gabe ordea. Hala bada, sei hilabeteko epea du euskal garagardo honek. Garagardo lantegiak, hala diote euskal ekoizleek, aldeztu aurretik hautaturiko garagar malten hartzidura kontrolatua erabiltzen du. Pasteurizaziorik gabe eta gehigarriarik gabe botilaratzen da likidoa, eta hotzaren katea hautsi gabe kontserbatzen da; era horretan iraungitze epea mugatzen da.

Bertoko Garrek laboratorio berri bat

ipini du duela gutxi bere enpresan, eta Susana Etxeberria kimikaria da laboratoriorio horren arduraduna. Laboratorio honetan egiten ari diren ikerketei esker, bertako arduranek diotenez, garagardo horailaren gustua hobetu ahal izan da, Leizurirena, eta freskoagoa, distiratsua goa eta horailagoa da orain. Garagardoaren euskal etxe hau produktu berrien sorreran ari da une honetan lanean, eta apirilera ISO 9002 agiria lortzea espero du.

HEINEKEN, MERKATUKO LIDERRA ESPAINIAKO ESTATUAN.

Bertoko Gar euskal enpresa oso urruti dago oraindik Espainiako Estatuko garagardoaren ekoizle handienetarik, nahiz eta bere lekuaren bila dabilen 2000. urtean guztira 26.413.557 hektolitro garagardo egin zituzten ekoizleen artean. Horregatik, komenigarria da sektore honek gaur egun duen egoeraren berri izatea, testuinguru egokian kokatu nahi bada.

Heineken holandar taldea ezin eztabaidatzeko liderra da Espainiako Estatuko garagardoaren merkatuan, Aguila eta Cruzcampo marken bitartez. Bost fabrikazio gune ditu, Nafarroan horietako bat, Madril, Valentzia, Jaen eta Sevilan daudenez gainera. 2000. urtean guztira 10.386.235 hektolitro ekoitzi zituen, hau da, aurreko urtean, 1999an

2000ko GARAGARDO EKOIZPEN KOPURUAK ESPAINIAN				
Postua	Enpresa	Hektolitroak	Kuota	1999 urtearekiko aldea
1	Heineken España, S.A.	10.386.235	%39,3	%-0,2
2	Grupo Mahou - San Miguel	8.811.713	%33,4	%3,6
3	Grupo Damm	4.371.675	%16,6	%3,9
4	Cia. Cervecería de Canarias, S. A.	991.895	%3,8	%1,4
5	Grupo Cervezas Alhambra	690.058	%2,6	%22,0
6	Hijos de Rivera, S.A.	674.841	%2,6	%4,7
7	La Zaragozana, S.A.	408.787	%1,5	%-7,3
8	Coors Brewing Iberica, S.A.	78.353	%0,3	%-27,4
GUZTIZKOA		26.413.557	%100,0	%2,2

ITURRIA: Espainiako Garagardogileak

baino %0,2 gutxiago. Merkatuko kuotari dagokionez, %39,3koa da. Urte

Heineken taldea ezin eztabaidatzeko liderra da Espainiako Estatuko garagardoaren merkatuan, Aguila eta Cruzcampo marken bitartez

horretan, guztira 739 milioi pezeta fakturatu zituen. Mundu osoan, bigarren ekoizlea da, 97,7 milioi hektolitroekin.

110 fabrika dauzka berrogeita hamar bat herrialdetan, eta 170 herrialdetan merkatatzen ditu bere produktuak. 2000. urtean, mundu osoan, 8.100 milioi euro fakturatu zituen, eta 621 milioi euroko irabaziak izan zituen.

Holandar talde hau Aguila enpresaren bitartez ailegatu zen Espainiako Estatura, 331 milioi euroko inbertsioa eginez. Geroago, 1999. urtean, Cruzcamporen %88 erosi zuen, 871 milioi euro ordainduz. Espainiako Gobernuak erosketa hori egiteko baimena eman bazuen ere, Madrileko eta Valentziako bi lantegi uztera behartu zuen, monopoliozko egoerak saihesteko. Horregatik, gaur egun, langileen berregituratze eta egokitze prozesuan dago.

Holandar talde honek akzio eskaintza publiko bat kaleratu du enpresaren %100eko jabetza lortzeko, bertako bazkide batzuk, gutxi izanik ere, enpresaren %15,2ren jabe baitira, eta eskuak libre eduki nahi ditu Espainiako Estatuan izan dezakeen etorkizuna nolakoa izango den erabakitzeke.

Ondoko koadroan ikus daitekeen bezala, hauek dira Espainiako Estatuan Heinekenen ondoren datozen garagardo talde nagusiak, 2000. urteko datuen arabera: Mahou-San Miguel Taldea, %33,4ko merkatuko kuota duena; Damm Taldea, %16,6ko merkatuko kuota duena; Cia Cervecería de Canarias SA, %3,8ko merkatuko kuota duena; Cervecería Alhambra Taldea, %2,6ko kuota duena; Hijos de Rivera SA, %2,6ko kuota duena; La Zaragozana SA, %1,5eko kuota duena; eta Coors Brewing Iberica SA, %0,3ko kuota duena

◆ DANIEL UDALAITZ



MIKEL MARTINEZ

■ Sortu zenetik, ekoizpenaren %85 Bizkaian merkatatu du Bertokok.

EHUko Nortasuna, Ebaluazioa eta Psikologi Tratamenduak departamentuak euskaldunon emozioak zein diren aztertzea helburu duen ikerketa hasi du. Horretarako, hizkuntzalaritza eta psikologia tresnak baliatu dituzte. Guztia kultura bakoitzak emozio propioak dituen jakiteko.

EUSKALDUNON EMOZIOAK UNIBERTSALAK OTE?



ALBERTO ELOSEGI

■ Itziar Alonso eta Sagrario Yarnoz, ikerketa egiten ari diren psikologoak.

Euskaldunon emozioak bakarrak al dira munduan? Ala emozioak unibertsalak al dira? Oraino psikologian egin izan diren azterketa gehienak hainbat teoriatan oinarritutako emozioen definizioetatik abiatu izan dira eta arazo emozionalak tratatzerakoan, definizio horiek izan dituzte abiapuntu. Kultura bakoitzak bere emozio propioak eta beste kulturekiko ezberdinak balitu, emozioak unibertsaltzat hartzen dituzten definizio horiek ez lirateke baliagarriak izango. Hori hala den edo ez jakiteko, EHUko Psikologia Fakultateko Nortasuna, Ebaluazioa eta Psikologi Tratamenduak departamentuak “Euskarazko

emoziozko lexikoaren egitura” deritzan ikerlana abiatu du.

Ikerketa psikologo eta hizkuntzalarien arteko lana da, emozioen definizioa egiteko, hiztunen parte hartzeak berebiziko garrantzia baitu. Aipatu departamentuko Itziar Alonso eta Sagrario Yarnoz psikologia irakasleek, Erne Unzurrunzaga psikopedagogia ikasleak eta Donostiako Irakasle Eskolako Ruben Urizar hizkuntza irakasleak dihartute proiektuan. Ikerlana nazioarteko ikerlan zabalago baten parte da ordea. Kaliforniako Davis Unibertsitateko Phillip R. Shaver psikologoak koordinatzen du ikerlana. Beste psikologo estatubatuar batek ere, Chris

Fraleyk, hartuko du parte; datu analisiaz arduratuko da berau. Shaverren abiapuntua honakoa da: psikologian egiten diren ikerlanetatik %90etik gora AEBtako laginetan oinarrituta egiten dira, beraz, ikerlanen ondorioak estatubatuarrei dagozkie. Horrexegatik, ezinbestekoa iruditu zitzaion Shaverri ikerketa hau kultura ezberdinetan egitea, zenbat emozio dauden eta kultura ezberdinetan berdin ulertzen diren jakiteko. Hori dela-eta, ikerlana Indonesia, Txinan eta Euskal Herrian ari dira egiten.

METODOLOGIA. Ikerlana bi urte-tan burutuko da. Ikerlanaren nondik norakoak eta oinarri teorikoak zehaztuta, euskarazko hiztegiaren arakatzan hasi ziren, balizko emozioei zegozkien hitz batzuk hautatzeko. Itziar Alonsok dioenez, “eskuzabal jokatu dugu hitzok aukatzerakoan, agian horietako batzuk ez dira emozioen izenak edo ez genituen argi ikusten, baina sartu egin ditugu”. Euskalkietako aldaerak, hitz zaharkituak eta abar aztertu ondoren, zerrenda bat osatu zuten Ruben Urizar eta Erne Unzurrunzagak. Orain 100 euskaldun zaharren bila ari dira, euren argibideak jarraituz, zerrenda bete dezaten (ikerketan parte hartu nahi izanez gero, 943 015654 telefono zenbakira dei ezazue). Hitzunek zerrendan agertzen diren hitzak zein neurriraino diren emozio adierazi behar dute. Abertzaletasuna esaterako, zein neurriraino lotu daiteke hitz hau emozioarekin? Alonso psikologoak esan digunez, “arazo bat dago: batentzat emozioa dena, agian, beste pertsona batentzat ez da izango. Guri interesatzen zaiguna zera da: hiztun askoren egituratze hori nola suertatzen den ezagutzea, beste kultura batzuekin konparatzeko”.

Euskara sailaren babeslea:



Oiartzungo Udala

OIARTZUN, UDALERRI EUSKALDUNA

Osasungintza, Lantegiak, Epaitegiak,
Merkatal eta Finantza Zerbitzuak ere euskaldunduz.
Euskaraz bizi nahi dugulako hamaika lan
elkarrekin egiteko dugu.



Zerrendak beteta jasotakoan, hiztunek emozio gisa sailkatu dituzten hitzak zein eta zenbat diren aztertuko dute eta emozioak taldekatzeko baliagarria izango zaien tresna eratuko dute haiekin. Emozioak izendatzeko hiztunek aukeraturako hitz horiek izango dira egitura kontzeptualak egiteko erabiliko duten oinarria, alegia. Hitzak txarteltxoetan jarrita, populazioaren lagin bati emango diote txartel horiek pila ditzaten eta jakiteko zein punturaino uste duten hitz batek eta beste batek nolabaiteko lotura duten edo ez duten loturarik. Horrela, emozio taldeak, talde prototipikoak lortuko dituzte. Eta ondoren, euren laginean, Indonesian eta Txinan, emozio talde berdintsuak ateratzen diren aztertu beharko dute.

MAILEGUAK ETA JATORRIZKO HITZA BEREIZI. Jasotako hitz guztietatik, Urizar hikuntzalariak maileguak eta euskal hitzak sailkatuko ditu. Izan ere, emozio bat adierazteko euskarazko hitz bat egon bada, betidanik hori adierazteko beharra egon dela adierazten du. Beraz, mailegutza aztertzeak informazio ugari eskainiko die ikerlariari.

Euskaldun gehienek elebidun izateak badu eraginik. Sagrario Yarnozek dioenez, beste hizkuntza batez kutsatuta gaude eta horrek zaildu egiten du ikerlana. Itziar Alonsok esan duenez, Japonian lagin elebidun bat hartuta egin zen ikerlana eta badirudi, erabat frogatuta ez egon arren, horrek ez duela eragin handirik. Horrexegatik gaztelarazko komunitatean ere ikertzea interesgarria litzateke.

Hori egiteko nahia badute, arazo ekonomikoak eragozpen garrantzitsua dira ordea. EHUK ikerlana finantzatzeko diru laguntzarik ez eman izanaz kexu dira. Sagrario Yarnozek dioenez, *"diru kopuru oso txikia eskatu genuen eta laguntza ukatzeko arrazoia ikerketa Euskal Herri-
ra mugatzen dela da. Baina hau nazioarteko proiektu baten barne dago!"*.

Sagrario Yarnozek emozioen mapa egitearen garrantzia aipatu digu. Izan ere, bizitza emozionala oso garrantzitsua da, gure oreka psikologikoa, gure zoriona, ondo edo gaizki sentitzea baldintzatzen duelako. Horrexegatik oso garrantzitsua da oinarrian indarrean dauden emozioak zein diren ezagutzea. Azken finean, gure emozioak direna izango garelako ●

◆ KATIXA GARATE



Arturoren kaiera

EUSKARAZKO HARRERA XELEBREA

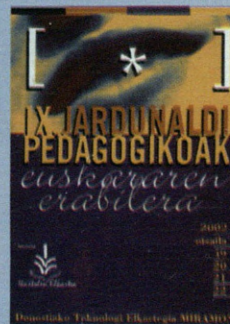
Nafarroako Gobernuako presidente Rafael Gurreak hiritarrei euskarazko harrera egiteko zerbitzu berria, bideokonferentzia bidezkoa abiatzea aztertzen ari dela esan zuen administrazioko langile ordezkariekin duela gutxi egindako bileran. Gurreak esan zuenez, "funtzionarioak euskalduntzea baino merkeagoa litzateke". Gurrearen adierazpenek kritika ugari eragin dute, besteak beste, LAB sindikatuarenak eta Batasuna, EA eta EAJ alderdienak.

"DIARIO DE NAVARRA" ERE EPEZ KANPO

Nafarroako Gobernuako Unibertsitateetarako eta Hizkuntza Politikarako zuzendaritzak azaroan erabaki zituen prentsa idatziarentzako diru laguntzak. "Euskaldunon Egunkaria"ko "Nafarkaria" gehiagarriak ez zuen laguntzarik jaso, Hizkuntza Politikarako zuzendaritzak eskaera epez kanpo aurkeztu izana egotzi ziolako. ARGIAk jakin ahal izan duenez, "Diario de Navarra"k ere epez kanpo aurkeztu zituen agiriak, baina 31.277 euro jaso zituen.

IX. JARDUNALDI PEDAGOGIKOAK

Euskararen erabilera izango dute ardatz Ikastolen Elkarteak antolatutako IX. Jardunaldi Pedagogikoei. Otsailaren 19tik 22ra burutuko dira Miramon Donostiako Teknologia Elkartegian. Jardunaldiotan, irakaskuntzaren ikuspuntutik aztertuko dute euskararen erabilera, baina, normalizazio prozesuan jarduten duten hainbat erakunderen ekarpena ere jasoko dute. Besteak beste, Iñaki Martínez de Luna, Johan Haggman, Lorea Bilbao, Zuberoa Beola eta Kike Amonarrirek eskainiko dituzte hitzaldiak.



PATXI GOENAGA, HIZKUNTZA POLITIKAN

Hemendik aurrera, Patxi Goenaga, Miren Azkarateren konfiantzazko pertsona, izango da Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako sailburuorde, Xabier Aizpurua ordezkatzuz. Euskara Biziberritze Plana garatzea izango da bere lehen eginbeharretakoa.

Urrea



■ Laudioko Udalak erabaki bat hartu du: herrian erroldatzen diren haur jaiaberriek lo sehaska kanten disko konpaktu bat oparitzea. Hala, Udalak abian jarritako "Garai berriak, euskaldun berriak" kanpainak haur jaiaberriek euskararekin duten lehen harremana indartzea du helburu.



■ Irakurle batek Sabecori buruz egindako kexa jasoko dugu aste honetan. Gasteizko Gasteiz hiribidean dagoen merkataritza gunean ez dago euskararen aztarnarik, ez bozgorailuetan, ez langileengan ez iragarkietan. Saltokiak urteurrena bete du, euskarari dagokionean ez du ezer bete ordea.



JOSEBA OLALDE

Ikatz

Jende askok ezagutzen ez duen eski mota da. Ez da eski alpinoa, ezta iraupen eskia ere. Elurra nagusi denean mendiak igo eta jaisteko edo zeharkaldiak egiteko modu eroso da. Eski mota baino gehiago, mendira eskien gainean joatea dela esatea zuzenagoa litzateke.

GUSTUKO ELURRETAN ALDAPARIK EZ



ASIER AGIRRESAROBÉ

■ Mendi eskiko zeharkaldi luze asko Alpeetan egiten dira eta batzuk mundu osoan dira ezagunak.

Mendiko eskiak ez ditu beste eski motek dituzten mugak, ez du igogailu mekanikorik behar, mendizale-eskiatzailearen hankak dira maldan gora metroak pausoz pauso irabazteko motor bakarra. Inork ez dizkigu bideak seinalatuko, eta esperientziak eta mendiaren ezagutzak erakutsiko digute nondik den hobeto abiatzea, nondik ez dugun pasa behar edo zein tokitan ezkutatzen den arriskuren bat. Inork ez digu elurra zanpatu eta eskiatzeko prest jarriko. Batzuetan elur zoragarria aurkituko dugu, erraz igoko gara eta errazago jaitsi, eta

dibertituko gara. Beste batzuetan, eguraldiak, haizeak edo tenperaturak hala nahi izan dutelako, elur gogorregia edo bigune-

du. Horra bere gogortasuna.

□ **Mendiko eskiatzailearen mamua elur-jausiak dira. "Infernu zuria" deitu izan zaie eta mendiko eskiaren arrisku handiena dira**

gia edo gogorra eta biguna nahasita topatu eta sufritu egingo dugu. Batek baino gehiagok eskiak harrika bota nahiko ditu eta uda noiz iritsiko irrikitzen egongo da elurra gehiago ez ikusteko. Hurrengorako gehiago entrenatu behar duela gogoratuko

Mendiko eskiatzailea mendizalea izan ohi da eskiatzailea baino gehiago, sasoi onean eta esfortzu fisiko handi eta jarraia egiteko gai da, mendia ezagutzen du, bertako arriskuez jabetzen da eta horiei aurre hartzeko prestatua dago. Mendian neguan era autonomoan segurtasunez ibiltzeko gai izan behar du. Mendiko esperientzia garrantzitsua da, agian eski pistetako baino gehiago. Izan ere, denbora gehiena igotzen igaroko dugu eta eski alpinoaren teknikak jaisterakoan bakarrik erabiliko ditugu. Mendiko

eskiak alpinismoarekin zer ikusi handia du eta oso gutxi eski kirolarekin.

Eskiatzeko modu garbiena eta natura-ekin begirune handiena duena, jende gutxi praktikatzan du erregulartasunez, are gutxiago jende gazteak, izan ere kirol gogorra dela inork gutxi jartzen du zalantzan, eta gainera neguaren eta bakardadearen arriskuez inguratuta egongo gara. Altuera handietan eta hotz handiekin egiten diren espedizioez gain, mendian egiten den jarduera gogorrenetakoa dela esan daiteke, neguko alpinismoarekin batera. Eragozpen horiek gutxiak izanda ere, mendiko eskiatzaile bakoitzak jakingo du zein bizipen biltzen duen jarduera horretan, mendi ezezagun hotz eta zail batera dirutza ordainduta joaten den eskalatzaileak bezalaxe... Dudarik gabe, bukaerarik gabeko paisaje zabalak, ikuspegi ederrenak eta, ohiko inguruneetatik kanpo, isiltasun, handitasun eta bakardadeko mundu bat aurkituko ditu, zeinean, ziur aski bizirik dagoen animalia bakarra izango den. Neguko hilabeteetan mendietan dena lo dago.

Askorentzat, denbora libre batetzeko era bat izateaz gainera, bizitzaren eskola ere izango zen uneraren batean. Txikia, baliogabea eta ahula zarenaz jabetzea, erabakiak hartzen ikastea, helburuak jarri eta pausoka betetzea, naturaren legeak eta norberaren mugak onartzea, nahiei uko egiten eta arriskuak baloratzen ikas-



■ Eskiak bizkarrean hartuta.



■ Pirinioetan, foka larrua jarrita duten eskiak utzi eta atseden hartzen.

tea bezalako irakaspenen paretarik gabeko aire libreko eskola.

MENDIKO ESKIA GARRAIO.

Eskiaren jatorria gutxienez duela 6.000 urtetan kokatzen omen da. Hasiera haietatik duela gutxira arte ingurune elurtuetara egokituz alde batetik bestera desplazatzeko tresna bat besterik ez da izan eskia. Honela izan da XIX. mendearen bigarren erdira arte. Orduan, beharra izatetik plazerrezko jarduera izatera igaro zen eskia. Erremonte mekanikoekin egiten den eskia erabat garatu baino lehenago ere, mendiko eskiak bere izaera propioa hartu zuen berehala. 1897an burutu zen Alpeetako lehenengo zeharkaldi handia eskiekin, Berner Oberland zeharkaldia (Suitza), eta 1903an Chamonix-Zermatt (Frantzia eta Suitza) zeharkaldi famatua. Gaur egun biak dira mendiko eskiaren ibilbide klasikoak. Euskal Herrian, duela bizpahiru hamarkada hasi zen zenbait mendizale neguan Pirinioetako mendietan eskiekin igoerak egiten. Honela konturatu zen mendizale asko eskia dela mendiak elurrez estalita dauden garaian (Pirinioetan urtean sei hilabetez normalean) gailurrak igotzeko eta jais-

teko edo haran batetik bestera ibilaldi bat egiteko era azkarrena, seguruena eta atsegin edo eramangarriena.

INFERNU ZURIA. Mendiko eskiatzailearen mamua elurjausiak dira. "Infernu zuria" deitu izan zaie, eta mendiko eskiaren arrisku handiena dira. Arazo handiena neurri handi batean elurjausia non eta noiz gertatuko den ezin aurreikustea da. Egoera eta leku batzuk

bereziki arriskutsuak dira, horregatik ibilbidean zehar zenbait lekutatik pasatzea saihesten da. Edo elurra eta eguraldiaren egoera elurjausiak sortzeko aproposa bada, hobe egun horretan beste denborapasaren bat bilatzea.

Hala ere, leku arriskutsutik pasa

beste erremediorik ez badago, zenbait neurri hartu behar da, makutoa askatu, bastoien eta eskien korreak askatu, leku arriskutsutik banan bana igaro eta arnas bideak estali. Gaur egun, bada elurjausian harrapatuta gera daitezkeen pertsonak bilatzeko gailu bat: ARVA (Appareil de Recherche de Victimes d'avalanche). Detektagailua da, walkman txiki baten tamainakoa, irrati uhinak emititu eta jasotzen dituen. Mendizale bakoitzak berea eramaten du eta irteerak irauten

□ **Jende gutxi praktikatzan du erregulartasunez, are gutxiago jende gazteak. Kirol gogorra dela inork gutxi jartzen du zalantzan**

■ Eski oholak, botak, euskarriak, uhalak...

Mendiko eskian erabiltzen diren oholak, euskarriak eta botak beste eski motetakoengandik desberdinak dira, jaisteaz gain maldan gora igotzea ere ahalbidetu behar baitute. Jaitsierak egiteko eski alpinokoen erabilitako ekipoak izango lirateke onenak, baina igoerarako ahalik eta ekipo arinena behar dugu, bestela pentsa zer izango den hanka bakoitzean hainbat kiloko zamarekin igotzea... Horregatik, mendiko eskirako ohol, euskarri eta botak tarteko soluzio bat direla esan daiteke.

Oholak eski alpinokoen antzekoak dira itxuraz, baina normalean arinagoak eta motzagoak dira, nahiz eta hemen norberaren gustu eta preferentziek eta aurrekontuak ere eragina duten. Beste eskietatik bereizten dituzten xehetasun batzuk dituzte, espatulako zuloa eta zola fluoreszentea edo kolore bizikoa, esaterako. Botek ere, eroso igotzeko eta eskiatzen ongi jaisteko balio behar dute, baita oinez ibiltzeko ere, batzuetan eskiak kendu eta makutoan gordeta, oinez jarraitu behar baita, pasabide zail batetik edo elurrik gabeko eremu batetik igaro behar denean, adibidez. Horregatik gomazko zola izaten dute, mendiko botek bezala. Oinetakoen kontuan ere, norberaren gustuak erabakigarriak dira. Batzuek jaitsieraz ederki gozatu nahi izaten dute eta ohol edo bota gogorra goak eta astunagoak nahiago dituzte, nahiz eta igoeran deserosoagoak izan. Beste batzuek nahiago dute igoeran alferrik ez nekatu eta arinago joan. Izan ere, igoeran denboraren zati handiena pasatzen dela kontuan hartuta, zentzuzkoena da. Eski alpinokoeekin alderatuz gero, orokorrean bota arinagoak, erosoagoak eta ibiltzeko egokiak izaten dira.

Ohola eta bota euskarriak elkartzen ditu. Lehenago esan

bezala, igotzea eta jaistea ahalbidetu behar du, horregatik, jaisterakoan eski alpinoko euskarri batek bezala funtzionatuko du, eta igotzerakoan iraupen eskiko batek bezala, hau da, orpoa oholetik libre geratuz. Honela, elur gainean oinez ibiliko bagina baino erosoago joango gara gehienetan, pauso luzeagoa emango baitugu. Malda gogortzen den neurrian, mendiko euskarriak izaten dituen altxak asko errazten du igoera, orpoa gorago kokatuz ez baitugu oina maldaren paralelo eraman beharrik. Euskarria eta ohola eroriko batean ez galtzeko, botari uhal batzurekin lotuta eraman ohi dira.

Igoeran ohola atzerantz ez irristatzeko, foka larrua deitzen den ile gogorreko banda batzuk itsasten zaizkio eskiari, zola osoa estaliz. Ileak atzerantz (maldan beherantz, alegia) orientatuak daudenez, ohola aurrerantz irristatzen da, baina ez atzerantz. Igoera bukatutakoan oholei foka larrua kentzen zaie. Aitzina foken benetako larrua erabiltzen zen, baina gaur egun ez dira horretarako fokak hiltzen, beste materialekin egin ohi dira. Elur oso gogorra edo izoztua topatuz gero, hortzak (eskiaren kranpoi modukoak) lagungarri gertatzen dira igoeran ohola hobeto eusteko, egoera horretan fokalarruak ezingo baitu ohola ongi eutsi eta atzera egitea eragozti.

Beste eski motetan bezala, bi bastoi erabiltzen dira, bai igotzeko eta bai jaisteko. Baina horretaz guztiaz gainera, egingo den ibilbidearen eta aurkituko diren zailtasunen arabera, arrunta izaten da kranpoiak eta pioleta eramatea, eta zeharkaldi zailetan soka bat eta eskaladako gainerako tresnak ere bai ●



■ Mendi eskian maldan gora goazela orpoek beren jokoa egin dezaten euskarriak eta altxak oinarritzkoak dira.



ASIER ACIRRESAROBÉ



MUSKILDA TELLABIDE

■ Maldan behera beste eskiatzaileek utzitako trazak izatea oso lagungarria da ibilbideaz gozatzeko.

duen artean emisore gisa funtzionatzen du. Norbait elurjausi batek harrapatuz gero, besteek aparatua errezeptore gisa erabiliko dute, elurpean dagoen pertsona bilatu eta askatzeko. Hori dela eta beharrezkoa da detektagailuarekin batera pala arin bat eramatea beti. Sonda bat ere eraman ohi da. Detektagailuak oso tresna garestiak dira, eta ziur aski (hala izan dadila) ez dugu inoiz erabili beharrik izango, baina komeni da beti eramatea.

Glaziar handiak dauden mendikateetan, bestalde, elurrez estalita eta ezkutuan dauden arrakaletara erortzea da beste arrisku bat. Horregatik, Alpeetako zehar-

kaldietan batez ere, laguntza handia izaten da aurretik beste eskiatzaile batzuen trazak izatea. Gainerakoan, mendiak dituen berezko arriskuak aurkitu ahal ditugu, eguraldi aldaketak eta ekaitzak, hotza, behelainoa, galtzea...

MENDIKO ESKIA NON. Pirinioak dira mendiko eskia egiteko gertuen dugun mendikate egokia. Mendi multzo oso zabala da, elurtuta egoten dira hilabe-

aldiz, mendi txikiagoak eta bailara gorde eta ezezagunak asko daude. Batzuetan asteburuetako irteerak motz geratzen dira, eta oporrak edukiz gero, ederrena egun batzuetako zeharkaldia egitea da, bailarak eta mendiak atzean utziz atzera itzuli gabe, aterpe ezberdinetan gaua pasaz eta gure bide bera egiten duten beste mendizaleak topatuz. Zeharkaldi handi hauetako asko Alpeetan egiten dira, eta batzuk mundu osoan dira ezagunak. Horietako bat Chamonix-Zermatt ibilbidea da, zeinean erraza den amerikarrak edo japoniarrak euskaldunekin batera bide bera egiten aurkitzea ●

◆ MUSKILDA TELLABIDE

1897an burutu zen Alpeetako lehenengo zeharkaldi handia eskiekin, Berner Oberland trabesia (Suitza), eta 1903an Chamonix-Zermatt (Frantzia eta Suitza) zeharkaldi famatua

te luzez, eta batez ere udaberri aldean, bereziki atsegina da eguzkia berotzen hasten den egunetan mendiak eskien gainean igotzea eta jaistea. Gainera udaberrian eguna luzeagoa izango dugu eta errazagoa izango da elurra finkatuagoa eta eskiatzeko errazagoa aurkitzea. Pirinioetako leku jakinetan mendiko eskiatzaileen jendetza handia pilatzen da egun batzuetan. Katalunian Puigmal-en adibidez, edo Pica d'Estats-en, edo Añamen-din. Bakardade bila dabilenarentzat,



ASIER ACIRRESAROBÉ

■ Eskiatzailearen bakardadea.



ASIER ACIRRESAROBÉ

■ Handitasuna, espazio zabalak eta irekiak... gailurreko saria.

Xabier Alkorta

“Politikan ekonomiako maila bagenu, alde ederra”



P E R F I L A

Euroak baino sinpatikoago hartu gaitu Alkortak. Lanean eta ikasten inbertitu du bere denborarik gehiena, eta kulturaz eta arte handiz betetzen du bere kutxa. Ez da bulegoan eserita egon zale, nahiago du boleibolean eta kirol mentaletan ari.

Moketa gainean nola ibili asmatu ezinda joan garen arren, maileguan hartutako gure etxean bezala sentitu gara.

Testuak: Estitxu Eizagirre eta Ixiar Eizagirre / Argazkiak: Alberto Elozegi

Donostiako Antigua auzoan oso ezaguna da zuen sendia. Zein izan da zuen etxeko giroa?

Antiguotar bete-beteak gara, aitona bera ere auzo horretan jaio baitzen. Etxean langile euskalzale giroa bizi genuen. Zazpi anaietan zaharrena naiz eta horrek ere markatu nau, etxean diziplina jartzea niri egokitu baitzitzaidan.

■ **Orain 50 urte Antigua auzoan nork egiten zuen euskaraz?**

Erreferentzia moduan, katekesi talde denak gazteleraz aritzen ziren eta euskarazko talde bakarra gure etxekoek eta bertako baserri batekoek osatzen genuen. Beste erreferentzia polita daukat Gabon kantena. Orduan denek gazteleraz kantatzen zuten, eta etxeko lau anaiak taldea osatu genuen euskaraz kantatzeko. Toki jakinetara joan ginen eta besteek baino

“Internetek lagundu digu kostuak murrizten. Azken urtean 7 milioi eta erdi eragiketa egin ditu bezeroak bere etxetik”

askoz diru gehiago jaso genuen. Diskriminazio positiboa zegoen Gabon kante-kiko eta une horretan etekina atera genion gure euskalzaletasunari.

■ Real zale amorratua omen zara.

Gaztetatik egin nintzen bazkide, eta gogoan dut 18 urterekin, artean Kursaal zaharrean egin zen biltzarrean parte hartu nuela. Orduan igo zen Reala bigarren mailatik lehenengora, Andoni Elizondo zen entrenatzaile, eta batzar hartan publikoki eskatu nuen hari urrezko domina ematea. Orduz geroztik zale izan naiz. Pentsatzen dut gizarte mailan garrantzitsua dela Realaren egoera, kirola delako elkartzen gaituen gauza gutxietariko bat, eta gu zehazki Realak eta Euskal Selektzioak elkartzen gaitu.

■ Nola ikusten duzu Realaren egoera?

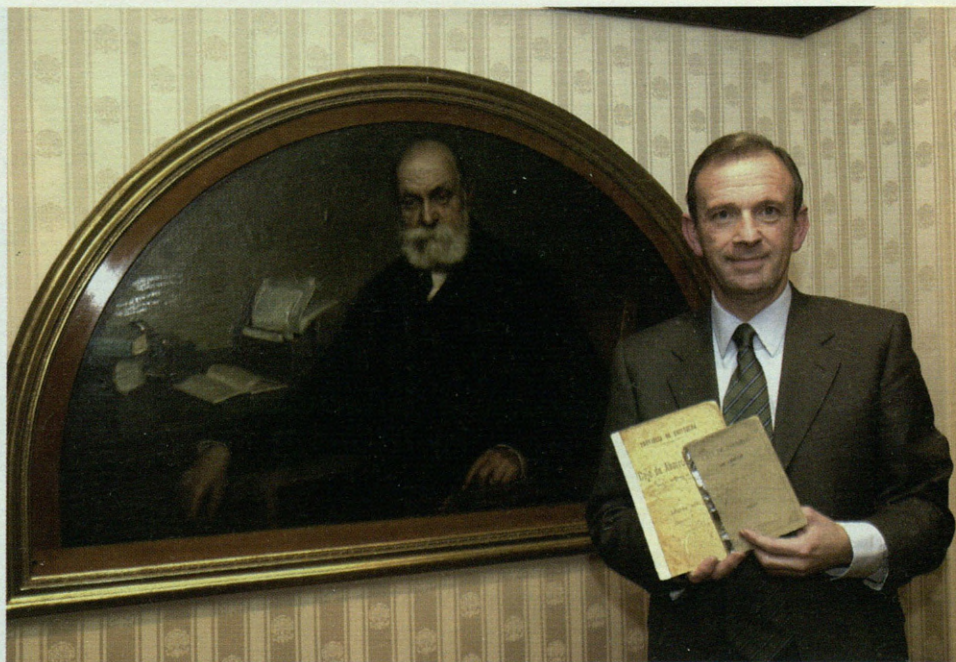
Dena ari da erabat aldatzen, eta gero eta maizago ematen dira aldaketak. Enpresei gertatzen zaigun bezala, klubek ere ezin dute lehengo politikarekin jarraitu, joko kanpo geratzen baitira. Egunero gaurkotu behar dute eta arau berriei erantzun. Kirol profesionalean ere mundializazioa erreferentzia bat da, eta gakoa da nola uztartu bertakoa eta kanpokoa.

■ Norantz ari da aldatzen kirola?

Ni kirol zalea naiz eta beti praktikatu dut, egun osoan bulegoan eserita egotea ez baita osasungarria. Bereizten ditut kirol amateurra, oinarritzakoa, eta bestea, profesionala. Beraz, kirol profesionalek arau ezberdinak jarraitu behar dituzte, kalitatez ere izan behar dute profesionalak, baita zuzendaritza aldetik ere.

■ Begoña Amunarriz da zure emaztea. Esan liteke kutxa eta politika ezkondata daudela?

Politika gauza bat da, eta lana bestea. Etxean politika beti egon da mahai gainean, bizi dugun gaia da. Konpromiso politikoa beti sentitu dut, batez ere trantsizio garaian. 1976an diktadura erori zenean, denok galdetu genion geure buruari nondik jo behar genuen. 1979an



■ Xabier Alkorta dokumentu historiko artean. 1915ean, Alfons XIII. zeto-rra eta, haren sinadura jasotzeko irekitako bisita liburuarekin.

aukeratu behar izan nuen politikari izan edo profesional munduan jarraitu. Orduan izendatu ninduten Donostiako Aurrezki Kutxa Munizipaleko zuzendari, eta lanbide honi eustea aukeratu nuen. Ordurako 14 urte neramatzen Kutxan, eta

lan txukuna egin genuela. Orduan politika ez zegoen profesionalizatuta eta benetako militantzia zegoen, ilusio urteak ziren.

■ Nola hasi zinen Kutxan?

18 urterekin. Etxean lan egin beharra zegoen, eta ikasketekin uztartzeko moduko lan bat behar nuen. Kutxan goizez bakarrik lan egiten zen, eta arratsaldez ikasten nuen. Nahiko gogorra izan zen, 27 urte izaterako bi karreratan lizentziatu bainintzen, Merkataritzan eta Ekonomia. Lanak laguntzen zidan ikasten, 23 urterekin Kutxako ikerketak nik egiten nituen, eta ikasitakoa aplikatzeko aukera izaten nuen horrela.

■ Kutxen ibilbidea zein izan da?

Kutxak gizartearen bilakaerarekin lotuta daude, eta baita ere jaio diren lurraldearekin. Gizartea eta ekonomia nondik joan diren, kutxak handik joan dira. Erreferentzia zehatzak ikus daitezke. 1977an Espainian demokrazia iritsi zenean, legea aldatu zen eta kutxa eta bankuen arteko konpetentzia hasi zen. Estatu mailan eta bereziki Euskal Herrian kutxak oso indartsuak izan dira bankuekiko lehian, eta hori Europako herri gutxitan gertatu da. Orain kutxak desagertzen ari dira European, Alemanian eta herri escandinaviarretan ezik. Bigarren erreferentzia litzateke 1990ean, lurralde bakoitzeko kutxen fusioa (tira, Nafarroakoa orain egin da) eta hirugarren errefe-

CURRICULUMA

- **Jaio:** Donostiako Antigua auzoan, 1949. urtean.
- **Kutxako zuzendaria.**
- **Ikasketak:** Merkataritzan eta Ekonomia lizentziatua.
- **EAJ alderdian aritu zen trantsizio garaian.**
- **Eusko Ikaskuntzako XV. Biltzarreko lehendakaria izan da.**

oso gogoko dut nire langintza. Lanbide-tik kanpo bakoitzak baditu bere gizarte kezka, eta zorionez Kutxan biak uztartzen dira.

■ Nola gogoratzen duzu trantsizio garaiko esperientzia politikoa?

Oso positiboa izan zen. Batez ere antolakuntzan aritu nintzen EAJ alderdian eta lehen udal hauteskundetako Gipuzkoako arduradun aukeratu ninduten. Belgikan izan ginen, hango esperientzia jaso eta hemen aplikatzeko. Nik uste



rentzia litzateke gure arteko harremana. Nahiz eta idatzita ez egon, Euskal Herriko kutxen artean ez gabiltza borrokan. Hemendik kanpo zabaltzen ari gara, baina beste lurraldeak errespetatzen ditugu.

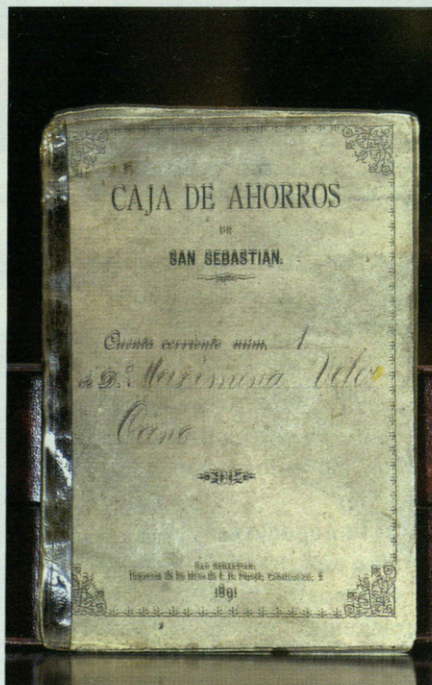
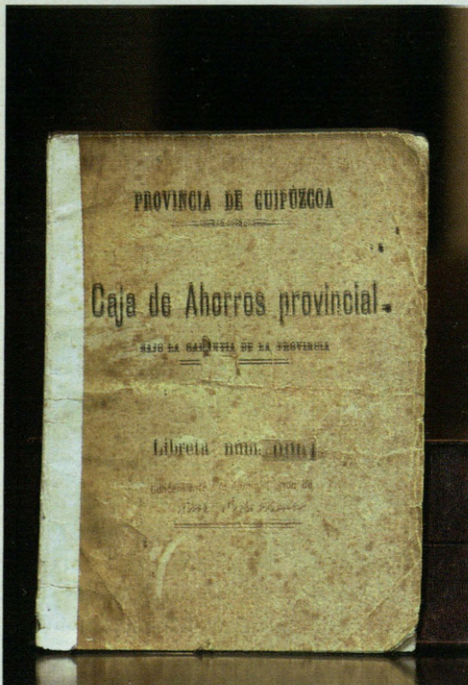
■ **Zergatik izan dute kutxek Euskal Herrian horrelako indarra?**

Oso lotuta egon direlako bezeroen beharrei eta ez diogulako berritzeari utzi, antolaketa teknologikoa dela, hedapena dela, negozio berrietan sartzea... Oso

dinamikoak dira.

■ **Egunez egun finantz erakundeak elkartzen ari dira, gero eta handiagoak dira kutxak...**

Neurria ez da erreferentzi bakarra, errentagarritasuna da kokka. Sendoak



■ **Lehenengo kontu korrante libretak. Bata Ignacio Maria Echaide y Lizasoainena (CAP, 1896) eta bestea Maxima Velez Canorena (CAM, 1891). Arkatzez idazten ziren orduan kontuak.**

BIZITZAREN PASARTEA

1981eko "23F" hartan Espainiako estatuko kutxa denon bilera genuen Madrilen, Alcalá kalean, Carrera San Jeronimotik 400 metrotara. Euskal kutxetako ordezkariak lehenago bildu ginen, hotel batean bazkaltzen. EAJko parlamentario bat inguratu zitzaigun eta parlamentuko arratsaldeko sesiora joateko gonbidapenak eskaini zizkigun. Bizkaiko bi kutxek lehenak onartu zuten gonbitea eta gure bilerara joan beharrean parlamentura joan ziren. Gu gure betebeharra betetzera joan ginen, baina nik Hotel Palace-eko erreserba eginan, hurrengo egunean beste bilera bat bainuen Madrilen. Arratsaldeko 18:00etan gertatu zen gertatutakoa, atera ginen bileratik, eta kalean jendea gora eta beheara zebilen eta hotelera sartu nintzen. Hotel Palace parlamentuaren pare-parean dago eta bertatik bizi izan genuen gertatutako dena. Kolpistek operazio guzti bezala hartu zuten hotela eta nire bizitzako esperientzia izan zen. Gogoratzen dut afaltzera joan eta zerbitzariak esan zigula: "Zuek lasai, irabazten duenak irabazten duela, berdin afalduko duzue eta!" Adibide hori aipatu izan dut benetako profesionalak nolako izan behar duen adierazteko.

izan behar dute. Batzutan neurriak laguntzen du, baina etorkizuna ez dago neurrian, errentagarritasunean baizik. Errentagarritasunaren klabeak dira administrazio ona, kreditu politikan zeini eman eta zeini ez ongi aukeratzea, batez ere enprekin, partikularrek erantzuten baitute. Eta barruko kostuen kontrola. Baita zerbitzuetan kalitatea eskaintzea ere. Ez baduzu bezeroekiko irudia mantentzen, jai dago. Bezeroen beharrei erantzun behar zaie, baina ez finantz zerbitzuei bakarrik, baita gizarte zerbitzuei ere. Hor ezberdintzen gara bankuekiko.

■ **Nola erabakitzen duzue zer ekintza sozial sustatu?**

Guri atsegin zaizkigu gai kulturalak, irudi aldetik laguntzen dutelako. Gizarteari galdetutakoan, erantzuten digute gai sozialei arreta gehiago jarri behar diegula. Ezinduengana eta gutxien dutenengana, besteak beste, hurbildu behar dugula. Orain ari gara azterketa hori egiten. Baina uste dugu behar horiei administrazioak erantzun behar diela, hor sortzen da administrazioarekiko dialektika. Jokorik onena da gu aurreratzea, behar berri horiei erantzutea eta gero kapitulu horiek administrazioari uztea. Hori beste gai batzuetan lortu dugu, osasun

alorrean, minbiziaren gaia da adibidea.

■ **Hiru kutxekin bat egiteko proiektuak...**

**"Urte batzuetan
gizarte segurantzako
sistema publikoak
porrot egingo du.
Norberak egin beharko
du bere etorkizuna"**

tua egon zen. Aspaldian ez da ezer entzun. Zertan da?

Hori noizean behin agertzen da politi-

karien agendatan, guk uste dugu orain horrela oso ondo dagoela, eta hiru kutxak ongi doaz. Gainera baditugu hiruren artean landutako proiektuak, gure informatika sarea, esaterako, Vital Kutxarekin lotuta dago.

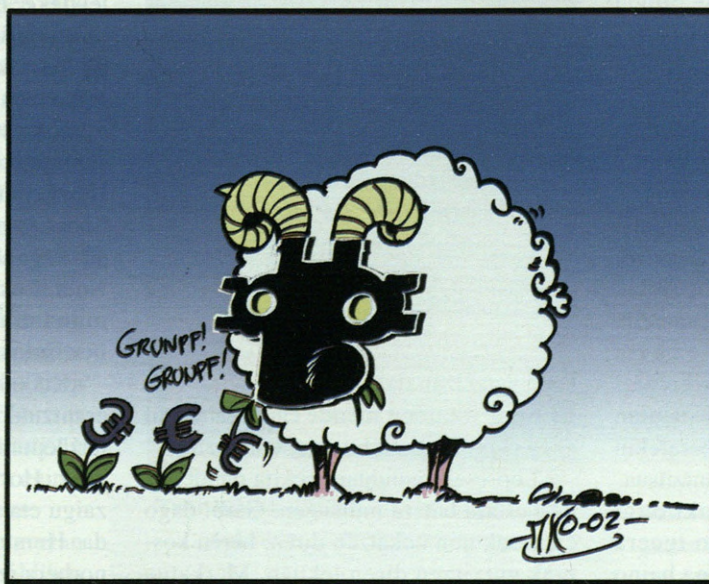
■ **Zein izan dira Kutxak azken urteotan landu dituen gai nagusiak?**

Teknologi berrietan-puntan egotea izan da apustua. Hor inbertsio handiak egin ditugu, internet dela, txartelak direla... Gazteen aldetik erantzun handia jaso dugu. Langileak trebatzea ere beharrezkoa izan da. Beste gai garrantzitsua hedapena da: Iparraldean bi bulego ditugu (hor merkatua txikia da), Madrilen 40...

Bestalde, enpresa handietan parte hartu dugu inbertituz. Batez ere sektore berrietan sartu gara, telekomunikazioan, esaterako eta maila ekonomiko handiko pertsonen arreta gehiago jarri diegu, horiek orain arte bankuekin lan egiten baitzuten.

■ **Internet bada diru iturri, ala oraindik lan tresna da?**

Internetek lagundu digu kostuak murrizten. Nahiz eta internet jarrita eragiketa kopuruak igo, lehen lehiatilan edo langile batekin egiten ziren hainbat kontu, orain bezeroak egiten dituzte. Azken urtean 7





milioi eta erdi eragiketa egin ditu norberak bere etxean, eta hala ez balitz gure esku egongo lirateke. Zerbitzua hobetu egin du, eta ondorioz bezeroaren leialtasuna indartu egiten da. Oraindik negozio gutxi daude interneten, baina prestatu ditugu hainbat zerbitzu, interneten bidez eskaintzeko. Esate baterako kredituak internetez eskaintzen ditugu. Gure departamentu denak aldatu behar izan ditugu interneti erantzuteko. Benetako iraultza izan da antolamentu mailan. Baina produktuak eta zerbitzuak ez dira bakarrik interneten jarri behar, interneten jaiotako zerbitzu berriak prestatu behar dira.

■ Nola dago Euskal Herria Europan?

Garbi dago Europan sartuta gaudela. Aduanak kendu zirenez geroztik enpresak hor daude. Orain txanpon berriarekin moneta politika badu eta ez da gugandik kanpo dagoen gauza bat. Gu ez gara Europa, baizik eta gu Europaren zati gara. Lehen aldiz historian, bi estatutan banatutako gure herria txanpon berarekin ibiliko da eta hori ere bada garrantzitsua.

Euskal Herria ekonomikoki ongi dago azken urteotan, hemengo igoera ekonomikoa Espainiar estatukoa baino

BERTSOA

Doinua: Otañoren onbuarena

**Kulturazale gisa aurkeztu
diguzu zure burua
interesgarri zaizu orduan
kultur jardunen mundua.
Batak bestea lagun hartzea
denez gure helburua
denon artean ea aurkitu
genezakeen modua
diruak izan dezan kultura
eta kulturak dirua**

Aitor Mendiluze

handiagoa izan da.

■ Beste estatuen mende egon gabe, gai gara ekonomikoki burujabeak izateko?

Enpresak munduari irekita daude, ez dira estatu batera mugatzen. Garbi dago enpresak non kokatzen diren, beren kostuak gutxitzen diren lekuan. Merkatua

bat da, nahiz eta estatuak hamaika izan. Ekonomia askoz irekiago dago politika edo administrazioa baino. Prestatuago gaude gai ekonomikoetan, gai sozial eta politikoetan baino. Oraindik ez gara gai izan gure arazo politiko nagusia konpontzeko, eta gai politiko eta sozialetan egongo bagina ekonomian gauden mailan, honez gero arazo asko konponduta leudeke. Hemengo arazoa ez da ekonomia, politika da.

■ Nola ikusten duzu kontzertu ekonomikoaren arazoa?

Nik uste konponduko dela. Kontzertu ekonomikoa oso garrantzitsua da Euskal Herriarentzat, eta nik ez dut zalantzarik bertan jarraituko duela.

■ Argentinako kontua oso larria da. Nola ikusten du Kutzako zuzendariak munduan estatuen artean dauden desberdintasun egoera?

Kutzak nahikoa du hemengo arazoari erantzuten. Askotan pentsatzen dut besteri leporatzen zaizkiola norberaren arazoak. Hori gizabanako mailan gertatzen zaigu eta nire esperientzia ere hori izan da. Hemen inork ez du ezer oparitzen, norbera izan behar da gai aurrera ateratu-

“Zikloa lehen eta orain bera da. Lehenengo hipoteka kreditua eskatu eta hori itzulitakoan pentsio fondoarekin hasi”

tzeko. Galdera ez zaio beti besteari egin behar. Argentinaren arazoa noren errua da? AEBek egin dute hori guztia ere? Argentinarrak ez badira gai herri bezala bere arazoa gainditzeko, nori leporatu behar zaio errua? Euskal Herriko enpresek inbertitu dute Argentinan eta guk ere enpresa horietako batean dugu parte. Ikusi dugu han inbertitutako diruaren balioa goitik behera etorri dela egun batetik bestera. Nola mantenduko duzu konfiantza, etorkizunean berriro bertan inbertitzeko? Horri ez badiote erantzunik aurkitzen, etorkizunean enpresek ez dute hor inbertituko eta gaur egun ez dago kanpoko inbertsiorik gabe mantentzerik.

Esplotazioa, multinazionalen jokoa... Hori dena egia da hirugarren munduko kasuetan, baina ez da egia bakarra. Badago laugarren mundu bat, baina baita hirugarren eta bigarren mundua ere eta Argentina berez aberatsa da. Nori leporatu behar diete errua beren buruari ez bada?

■ **Zein da zuen bezero arruntaren perfila? Asko aldatu al da azken urteotan?**

Gizartea aldatzen ari da. Kutxa 1879an sortu zen eta orduan gizarteko %80ak baliabide ekonomiko urriak zituen. 1960an etorri zen garapen ekonomikorik gogorrena eta orduan hartu zuten indarra maileguek eta hipoteka kredituek.

Gaur egungo gizartean aurrezkiaren zati handiena zaharren esku dago, eta etorkizunean gero eta zati handiagoa egongo da zaharren esku, gizartea zahartzen ari baita. Horrek elementu berriak ekarri ditu, pentsio fondoak, esate baterako. European azken 40 urteotan inoiz baino kapital gehiago pilatu da, nahiz eta produktuak aldatu. Orain burtsan asko inbertitzen da, inbertsio fondoetan ere bai... Horrek ekarri du asko aurrezte, inbertsioek gora egitea eta baita garapen ekonomikoak ere.

Etorkizunari begira, urte batzuetan gizarte segurantzako sistema publiko-



ak porrot egingo du. Norberak egin beharko du bere etorkizuna. Jendea gero eta urte gehiagoz bizi denez, zikloa atzeratu egiten da. Lehen lehenago ezkontzen ginen, orain beranduago, baina zikloa bera da. Lehenengo hipoteka kreditua eskatu eta hori itzulitakoan pentsio fondoarekin hasi. Hogei urteko zikloak dira, 30 urterekin hasi eta 50 urtera arte eta 50 urtetik 70 urtera.

■ **Etxebizitza erosteko kredituak lehen beste eskatzen dira ala alogeran hartzen dira gero eta gehiago etxeak?**

Bi arazo daude. Azken 20 urteetan, sekula ez dira interesak hain baxu egon, baina bestalde pisuen prezioa zerura igo da eta hori arazo larria da. Etxea gero gehiago hartzen da alokairuan, baina hemen dugu kultura medio, biztanleek bere etxea izan nahi dute. European beste kultura bat dago. Interesak goian zebiltzanean, alokairua gehiago interesatzen zen, baina interesak jaistean, jendeak nahiago du hileroko diruarekin maileguari erantzun.

■ **Zein zaletasun dituzu?**

Zaletasun asko ditut. Ikerketak gustatzen zaizkit, ekonomia eta gestio gaietan teorizatzea eta abstrakzioan lan egitea. Horretarako unibertsitatearekin lotura mantentzen saiatzen naiz, hitzaldiak eta ikastaroak ematera gus-tura joaten naiz. Bidaiaetzea eta lekuak ezagutzea ere oso gogoko dut, bidaiekin asko ikasten delako eta asko aberasten dutelako norbera. Egunero joaten naiz igerian egitera, eta asteburutan boleibolean aritzen gara hondartzan. Bideozalea ere banaiz, muntaiak egitea gustatzen zait. Denbora pasatu ahala, gero eta gehiago interesatzen zaizkit gai teknikoak baino gai kulturalak. Gizarte alorrak asko aberasten du, beste kultura eta pertsona batzuk ezagutzen dituzu... Ez naiz asperten ●

ARGAZKI ZAHARRA



Trantsizio garaian, EAJ alderdian zebilela, mitina botatzen.



E Z P A

PRINTZA

POESIA ETA
PROSA

Inazio Mujika Iraolak honakoa zioen euskal poesia eta prosari buruz "Euskaldunon Egunkaria"n:

"(...) Nik uste dut une honetan euskal poesiaren egoera, kalitatearen arlotik begiratu, narratibarena baino okerragoa dela. Poesiaren gorai-pamen gehiegizkoa egiten dela iruditzen zait, poesiarekin mito bat egin dela, apaizgo bat izango balitz bezala. Badaude poema liburu onak, Kirmen Uribek eta Jon Benitok, iaz kaleratutakoak adibidez, baina poesia ezer esateko ez daukanaren ezkutalekua da askotan. Jende asko ari da horretaz baliatzen bere hustasuna ezkutatzeko. (...) Gutxi dira ezer berririk dakarten euskal poesiako lanak. (...)

Euskal prosaren arloan uste dut denok dugula asko ikaste-ko, hizkuntza egin gabe dagoelako oraindik. Seguru askorik arazorik larriena ez da lexikoa, sintaxia baizik, euskara argi eta egokiarena. Eta hori ez da arazo filologiko soila, literaturaren mui-nari dagokion funtsezko arazoa baizik. Bere akats eta guzti, euskaltzaindiak, poliki bada ere, bere bidea egin du. Ez dago ehuneko ehunean Euskaltzaindiaren morroi izan beharrik, are gutxiago literaturan, baina idazleak etenik gabe egin behar du hausnarketa, etenik gabe jarri behar ditu zalan-tzan aukerak. 'Guk hala esaten dugu' edo 'Gure amonak hala esaten zuen' bezalako argudioak ez dira aski. Heterodoxia ez da bakoitzak nahi duena egitea (...)"

BESTE 16 BIDE EGILE

EUSKO Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako sailburuordetzak "Bidegileak" bildumako 22, 23, 24 eta 25. sortak argitaratu ditu. Plazaratutako karpeta bakoitzean gai konkretu batean lanean ibili diren lau pertsonaien berri ematen du bildumak. 22. sortak elizgizonak ditu hizpide; hain zuzen ere, Raimundo Olabide, Jaime Kerexeta, Pierre Narbaitz eta Aita Polikarpo Iraizozkoa. 23.ak Gabriel Lertxundi, Jose Antonio Donostia, Tomas Garbizu eta Estibaliz Robles-Arangiz musikariak biltzen ditu. 24.ak Juan Bautista Eguskitza, Poli Larrañaga, Jesus Intxausti "Uzturre" eta Polixene Trabuduaren berri ematen du. Hauek guztiak gizarte arazoez kezkatu ziren pertsonaiak dira. Eta azkenik, 25. aleak euskara landu eta zabaltzeko ahaleginak egin zituztenak aztertzen ditu: Jose Artetxe, Bingen Ametzaga, Iñaki Olabeaga eta Perpetua Saragueta. Karpeta hauez gain, aurtien beste lau plazaratuko dira bilduma honen baitan.

DANTZAREN JATORRIRA

URTE askotan zehar eginiko ikerketa baten emaitza da orain plazaratu berri den "Danza Vasca. Aproximación a los símbolos" izeneko liburua. Juan Antonio Urbeltz dantzaren jatorri-
ra hurbildu da liburuan, eta bertan, dantzaren jatorria, inauteriak, solstizio jaiak, dantza eta



■ Argia dantza taldea.



JOSEBA OLALDE

gizartea, musika eta musika tresnak eta Argia dantza taldea arakatu ditu. Etor Ostoa argitale-txean plazaratu du lana "Euskal Herria emblemática" bildumaren baitan.

BERTSOAREN EGUNA

URTARRILAREN 26an burutuko da Donostian Bertso Eguna. Arratsaldeko sei-etan egingo da ekitaldi nagusia Kursaalako Areto nagusian. Bertan parte hartuko dute Sustrai Colina, Andoni Egaña, Igor Elortza, Unai Iturriaga, Sebastian Lizaso, Maialen Lujanbio, Jon Maia eta Xabier Silveirak. Eta gidoia eta gaiak Estitxu eta Ixiar Eizagirre, Joserra Gartzia eta Eneko Olasagastiren esku egongo dira. Arratsaldeko zortzi eta erditan berriz, afaria eta festa egingo dira Kursaalako oturuntza gelan.

H I T Z B I T A N

- Kepa Akixo artistak "Euskaldunon Egunkaria"n adierazitakoa da hauxe: "Aspaldi honetan, sormen dunduaren inguruan, 'originaltasuna' eta 'berrikuntza' kontzeptuak sarri erabiltzen dira. Nik, aldiz, zera esango nuke: bilaketa prozesua beti gai beraren inguruan egiten dugula guztiok".
- Felipe Juaristiren iritzia da honakoa "Egan" aldizkarian jasoa: "Literatura urbanoa behar dugu gazteentzat, gure hiritartasunari lotuago dagokeen literatura. Beste tokitan

L A K



LAGUNTZA MUGAGABEA

Eusko Jaurilaritzak eta Araba, Gipuzkoa eta Bizkaiko Diputazioek hitzarmena sinatu berri dute Eusko Ikaskuntzarekin. Akordio honek 1996an bost urterako sinatutakoari jarraipena emango dio. Baina horrez gain, erabat finkatuko omen du erakundearen eta El-ren arteko harremana. Hain zuzen, Jaurilaritza eta hiru Aldundiak Elren jardura denbora mugagabearen finantzatzeko konpromisoa hartu dute. Finantzazioa proiektu konkretuetarako eta jardura orokorrerako izango da. Eusko Ikaskuntzak bere aldetik erakundeek proposatutako ikertzaileei euren zerbitzuak erabiltzen utzi beharko die, besteak beste.

ANTZERKIKO ARGITALPENAK

ELORRIO Artezblai Kultur Elkarteak "Artez" aldizkaria plazaratzen duenak- antzerki lanak plazaratzeko bilduma jarri du martxan. "Antzerkia-Teatro" bildumako lehen lana Felipe Loza eta Garbiñe Losadaren "Sin vergüenzas/ Lotsa gabe" da. Hilero liburu bat argitaratuko du. Datorren hilean ordea, aldizkariak bost urte betetzen dituela-eta, bi argitaratuko dituzte: Maite Agirreren "Y Maria tres veces amapola Maria/ Bilbao, Lauaxeta: tiros y besos" eta Teresa Caloren "Mentiras/ Entre líneas".

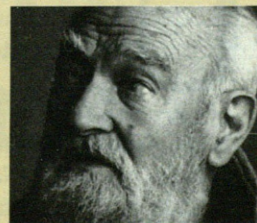
EUSKAL HERRIA ETA DIASPORA

KULTURAREN Aldeko Euskal Fundazioak Euskal Herriari buruzko kultur informazioa eta munduko euskal komunitateen berri ematen

duen web gunea osatu du. Oraingoz, hiru atal ditu: bata Euskal Herriari eskainia, bestea Estatu Batuei eta azkena Latinoamerikari.



■ www.basqueworld.net.



■ Jorge Oteiza.

IZENAK

Jorge Oteiza artistaren lana ezagutzera emateko xedez, Jorge Oteiza Fundazio Museoko patronatuak AEBetan hainbat erakusketa antolatu du. Lehena apirillean burutuko da Renon, eta artistaren erakusketak bertako museo berri bat irekiko du. Ondoren Chicago eta Bostonen ere izango da bere obra.

Doctor Deseo taldeak seigarren diskoa plazaratuko du Aste Santurako Gor-en eskutik.

Olerti Etxeak "Caja baja" gaztelaniazko aldizkari literarioa aurkeztu berri du. Leopoldo Zugazak zuzendutako duen seihilabetekariak hiru atal izango ditu: sormena, ikerketa literarioak eta irakurlearen eskura ez dauden testuak.

Kukubiltxo antzerki taldeak Oskorrirekin batera prestatutako "Ekidazuko astasendia" izeneko lana estreinatuko du udaberrian. Lanarekin taldeak bere sorreraren 25. urteurrena ospatuko du.



■ Kukubiltxo taldea.

egiten denaren antzekoa. Azken finean, gero eta antza handiagoa dute umek toki guztietan, hemen eta Parisen eta Londonen".

• Aitor Mazo aktoreak "El Pais"en: "Kultura errauskine da. Partidu politikoentzat, aldarrikapenen garaian, kultura beti lehenengoan artean dago; atxikitze garaian, beti azkenekoetan".

• Fito Cabrales musikaren aburuz, "musiko onak aurkitzea zaila da; baina musiko onak eta pertsona onak topatzea, la hostia da". "Gara"n eginiko adierazpena da berau.

Lanaren bitartez plazaratu

Urte hasieran, urtarilaren 4an zehazki, izandako prentsa aurreko agerraldi bat dela medio, irakas-kuntzako euskalgintzan jakinmina sortu da "Ikasgu Nagusia" deituriko erakunde eta proiektuaren inguruan.

Berez, egun horretan master unibertsitario baten aurkezpena egin zen, Hezkuntza Zentroetako Zuzendaritza Masterrarena hain zuzen ere. Ikasgu Nagusia eta Mondragon Unibertsitatea (MU), MUko HUHEZI fakultatea bereziki, dira master horren antolatzaileak eta bi erakundeetako ordezkarioi egokitu zitzaigun gure elkarlanaren berri ematea. Elkarlan puntuala, proiektu jakin honen baitakoa, bestalde, baina doan bidetik joanda aurrekari interesgarria eremu sakonagoetan ere ausartzeko.

Egitasmoaren aurkezpena egilearenaren aurretik egitea ez dirudi, lehen begiradan, bat datorrenik komunikazioaren dotrinarekin. Eta hori gertatu zen urtarilaren 4ko aurkezpenarekin. Kazetari guztiek zekiten MU zer zen, baina inor gutxik entzuna zuen Ikasgu Nagusiaren berri, eta, hala ere, honek bere lana aurkeztu zuen bere buruarena egin gabe zegoenean.

Ez da komunikazio taktika nagusi. Askotan zerbait berriren definizioak, autodefinizioak, adierazpenak, ez du bakoitzaren neurri zehatza ematen. Ekintza bidearen profila ezagutu beharra izaten da gauzak bere lekuan uzteko. Irakaskuntzaren eremuan egunotan giro hain konpetitiboak egonik, bestalde, mamu bat baino gehiago uxatzeko modua ere izan da gure aurkezpen eredu.

Unibertsital eta goi mailako ikasketen arloa lehiarako bokazioarekin baino elkarlanarenarekin datorren ekimenak, bestalde, ez luke inguruan hautsik arrotu behar, poztu baizik, zeren eta ingurukoei lan alor berriak irekitzeko aukera ere aurkezten die.

Elkarlanerako aukera eta baliabide telematikoei arlo honetako komunikazioan (irakaslea-ikaslea, ikasleen artekoa...) eragiten duten iraultza dira, hain zuzen ere, eremu honen ezaugarri berrien artean eragingarrienak. Unibertsitatearen kontzeptu praktikoa inoiz baino dinamikoagoa da. Gero eta urrunago geratzen ari da irudi estatiko historikoa. Ikastaldi presentzialak, egoitza iraunkor batean, irakaslea oholtzan eta ikaslea aulkian... Historikoki egonkortuta egon den irudi hori txikituta geratu da jada unibertsitate telematiko hutsak sortu direnean. Filosofia berri horren baitatik datorren proiektu honi, hala ere, sustraiak aspalditik

datozkio. Ikasgu Nagusia ez da duela aste gutxi sortutako zerbait. Bi urte luzez irakaskuntza eta hezkuntzako euskalgintzan ari diren zenbait talderen artean hausnarketa, asmo, bilera eta txosten ugari gurutatu dira honetaz.

Euskal Unibertsitatea, Euskal Herriko Unibertsitatea, errealtate izatetik urrun daude oraindik, euskalgintzaren pertzeptzio nagusitik, zenbait unibertsital entitatearen izen propioa baino haratago. Hori horrela izanik, euskalgintzak hor dirau, ekinen, fortuna handiago edo txikiagorekin, helburu hori noizbait egi bihurtzeko ahalegin erraldoi, askotan heroikoan, baliabideak eta sakrifizioa kontuan hartzen baditugu. Zurrumbilo horren baitan ere sortu da Ikasgu Nagusia.

Unibertsitateaz ari naiz behin eta berriz Ikasguaz ari naizen honetan, bestalde. Eta gauzak bere lekuan utzi beharra dago.

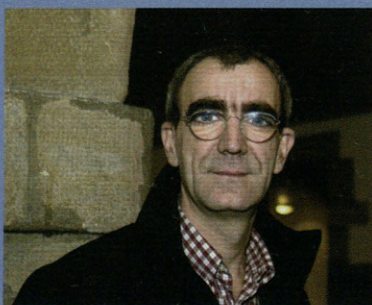
Erronkariko euskara hiltzotikotik "-gu" atzizkia erreskatatu dugu sinbolikoki, "Ikas" kontzeptuari itsatsi, eta izen hori eman zaio "goi mailako ikasketak", horrela, generikoki esanda, antolatzeari ekingo dion entitateari. Oraingoz hori izango da. Une honetan Ikastolen Elkartea-Partaide, Euskal Herriko Ikastolen Elkartea, UEU, AEK eta Emun erakundeek osatzen dugu Ikasgu Nagusia kooperatiba, hauxe baita hartutako eredu asoziatibo juridiko-administratiboa.

Erakunde hauetan gure profesionalen etengabeko formakuntzaren beharra oso barneratuta dugu. Ikasgu Nagusiaren goi mailako ikasketak, unibertsitatekoak batzutan, baina ez derrigorrean beti, oso lotuta egongo dira etengabeko formakuntza profesionalari, teoria aplikatuari beraz, eta, ondorioz, ikerketari ere bai. Zentzu horretan, denborarekin I+G propioa lantzea ez litzateke urruneko

kontua, ur hauetan murgildu ondoren.

Eta hau dena abian jarri ondoren, erakundeetako beharrei erantzuteko bakarrik? Zergatik ez joan gizarte zabalarentzat ateak irekitzen? Bestalde, elkarlana aipatu da arestian. Zertarako murgildu unibertsitatearen arteko lehia mugatzailean, elkarlan aberasgarrian, elkarlan gune desberdinetan kide desberdinekin, proiektuen arabera, jarduteko aukera dagoenean?

Horra hor Ikasgu Nagusian gaudenon hausnarketa ildo. Laster batean izango dugu aukera ekitaldi sozial xumean honen guztiaren berri ingurukoei behar bezala azaltzeko. Urtaurilaren 4koan ustekabeen sortutako jakinminak horretara behartu gaitu. Ordura arte, bada ●



ALBERTO ELOSEGI

Jose Luis Sukia
Ikasgu Nagusiko lehendakaria

"Ikasgu Nagusia ez da duela aste gutxi sortutako zerbait. Bi urtez irakaskuntza eta hezkuntzako euskalgintzan ari diren zenbait talderen artean hausnarketa, asmo, bilera eta txosten ugari gurutatu dira"

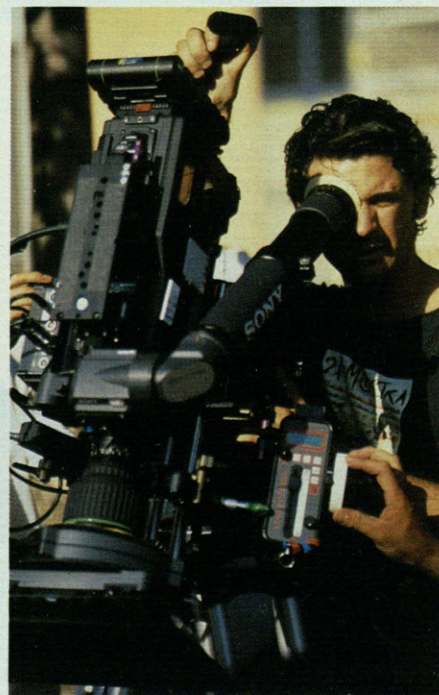
ZINEMA DIGITALA

Kamera digitalek zinema iraultzatu dute, pelikularen azkena iragarri zutenak ez dira ez asko erratu. Laster gauzatuko den profezia izan liteke hori. Zeluloidearen azken taupadak hurbil direla, zine berri baten jaiotzaren atarian aurkitzen gara.

ZELULOIDEAREN ZIMURRAK LIFTING DIGITALAREN MENPE



■ Goian, "Lucia y el sexo" filmeko fotograma bat. Eskuinean, Medem.



Bere narruzko jaka beltza harro erakusten zuen Marlon Brandok "Salvaje" zintan. Ahaztu ezinezko zeluloidezko zuri-bel-tzean mota maisutasunez gidatzen zituzten bota haiek, ez dute egun ditzira atera beharrik. Fotogramen aroa bukatzeaz dagoela, zinematik beste aro bati ireki dizkio ateak, digitalari alegia. Hari eman behar eskerrak Brandok, bere piura hobetu izana. DVD-ak ekarri zizkigun irudi berri haiek, zinema digitalaren lehen urratsak.

Internet eta kamera digitalak izan dira hala ere, zinemaren nondik-norakoa zehaztu dutenak, 35 milimetroko Brandok ez du faltan botako hain ezaguna egin den formatoa, badiarelako ugari digitalizazioak ekarriko dituen aurrerapenak. 451 farenheitetara erretzen zituen Truffauk liburuak etorkizuneko munduan,

agian berak oharrarazi zigun gertatuko zenaz, zeluloideak suaren txinpartak eza-gutuko ez dituen arren, zokoratuta gertatuko baita hautsaren menpe artxibo zahar batean.

Ekoiztetxeak zenbaki binarioen zinemari ateak irekitzeko prest daude, nahiz eta internet bidez zinema hedatzeak ez duen orain arte arrakastarik eduki. Kamera digitalak merkaturatu direnetik zinema

□ **Laburra da kamera digitalez gehien filmatzen dena, dokumentalek eta film esperimentalek hurbiletik jarraitzen dioten arren**

merketu egin da eta errazagoa bihurtu da filmaketa prozesua. Zientzia fikziozko film batetik ateratako tresna honek iraultzatu egingo du zinemaren industria, zenbait adituren esanetan. Pelikularen azken sekuentziak ote?

EKOIZTETXEAK SAREAN. Zinemak porrot egin du interneten, pelikulak zine aretoetan ikusteko produktua direla uste dutenak asko dira oraindik. Zenbait ekoiztetxe ekin zion proiektu honi aspaldi eta egun gehienak merkatutik at daude, baita David Geffen, Steven Spielberg eta Jeffrey Katzenberg-en Pop.com ekoiztetxe ezaguna. Hala ere, kamera digitalek indarberritu egin dute zinema mota hau. Ordenadorearen monitoreak langabezia ezagutuko duten arren, kamera hauei esker, zinema berria, pantaila erraldoian ikusteko aukera izango dugu.

■ "Pelikulak izan behar du erromantiko eta ez erabilitako kamerak"

Khuruts Begoña (zuzendaria)

EHuko Arte Ederretan lizentziatua, Reina Sofia museoan bere ikusentzunezko lanetarikoa bat izan da ikusgai, Leioako bideo lehiaketan bigarren saria eskuratu du eta Gernikako argazki lehiaketako garaile suertatu da. Horrez gain, Euskal Herriko Unibertsitateak bere zenbait lan erosi du. Khuruts Begoña zuzendari gazteak bere lehen laburra aurkeztu zuen joan den astean Bermeon. "Muchacha con cesta" lana etorkizuneko zinema hurbil denaren adibide garbia da.

■ **Lehen laburra ordenadore bidez editatu duzu (sekuentzien tratamendua, plano aldaketak...).** Teknologia berrien aldekoa zarela gauza jakina da, baina, zeintzuk dira tresna berri honen bidez nabari izan dituzun abantailak ohikoarekin alderatuz gero?

Garrantzitsuena dudarik gabe, merkeagoa dela. Lan egiten dudan mailan ezinezkoa da editatzeko tresna analogikoa eskurtzea. Ordenadorearekin bideo formatoan edita dezaket eta nire lanean hori ezinbestekoa da. Iru-diari dagokionez zorrotza naiz erabat eta filmatutakoa garbia izatea dut helburu, tratamendu digitalik gehitu gabe alegia.

■ **Zinema aretoetan oraindik 35 mm-tan filmatutako zintak dira ikusgai, hauei darien erromantizismo kutsua, digitalak berdinduko duela uste al duzu?**

Klasikoak beti izango ditugu bihotzean, erromantikoak gara, faltan botako ditugu, hala ere denboraren joanean digitalak gure ikuspuntua aldatuko du eta beste teknologia berriagoen aurrean kezkatu izango gara. Erromantikoa pelikula bera

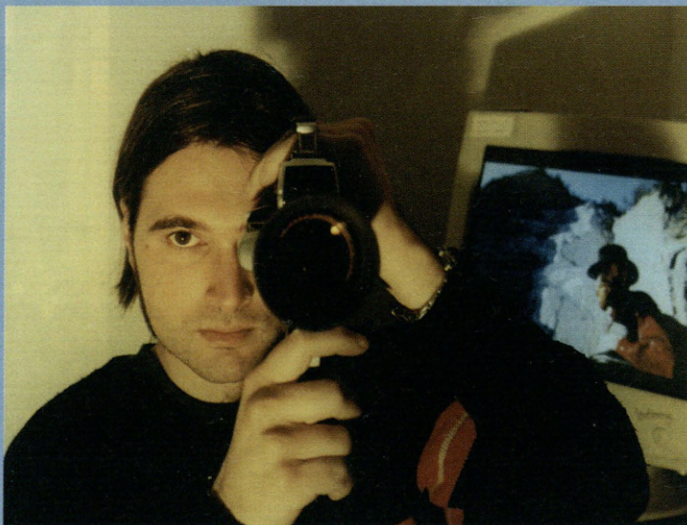
izan behar da eta ez erabilitako kamera.

■ **Ez al da zinema "Dogma" mugimenduaren hatzaparretan jausiko kamera digitalari esker?**

Ez dut uste. Tresna berri bati irekitzen dizkiogu ateak, espermentatu beharrean gaude, eskaintzen dizkigun abantailekin disfrutatu. Alde on asko ditu, baina kontuz, ez dugu teknologiaren hatzaparretan jausi behar. Ikusentzunezko lanak gauza guztien gainetik komunikatu behar dute, hizkuntza propioa izan behar dute, hori da garrantzitsuena.

■ **Digitalaren filmaketa prozesuan, zeintzuk dira zuzendariak aurkitzen dituen abantaila eta oztopoak?**

Egun, ordu bateko bideo zinta digitalak 12 euro balio ditu eta Super 8-an filmatutako hiru minutuk 18 euro. Ezberdintasuna nabaria da. Horrez gain, ohiko filmaketan ez da grabatutakoa zuzenean ikusten eta horrek atzerapenak sortarazten ditu. Teknikoki oso ezberdinak dira, adibidez argiaren tratamenduan, pelikularekin lan eginez gero, den-dena izan behar



■ Khuruts Begoña.

duzu kontrolpean.

■ **Noizko kamera digitala eta S8-arekin filmatzen ari zaren bigarren laburraren ("Gora Ethan!") aurkezpene? Zine garaikidea eta digitalizazioa parean daudela uste al duzu?**

Ez diot data jakin bat jarri baina ez dut luzarorako utzi nahi. Espetxetik irten berria, Terranovara bidaiatzeko erabakia hartzen duen cowboy baten istorioa izango da ikusgai. Zine garaikideak hizkuntza du xede, ez digitalizazioa. Rimbaud-ek ez zuen ordenadorerik ●

Ez da zenbait hilabetetan gertatuko den fenomeno izango, prozesu luze baten atarian gaude, eta ekoiztetxeak hasi dira lanean, "digital-film" kontzeptua hedatu asmoz.

Horrela, hainbat lehiaketa antolatzen hasiak dira produktuaren kalitatea hobetu nahian. Matiz, Albaguia, Cineonline.com edota minutoymedio.com ekimenek ez dute lotsarik eta 35 mm edota super8-zeiniko lanak baztertu dituzte, zinema digitalari aukera emanez.

Oraingoz, laburra da kamera digita-

gehiene filmatzen den formatoa, dokumentalek eta film esperimentalek hurbilek jarraitzen dioten arren. Julio Medem donostiarrak filmatu du Espainia guztiko lehen luzea kamera digitalarekin, "Lucia y el sexo" pelikulak izan du ohorea. Bigas Luna zuzendari katalanak ere egin du zenbait saiakera. Mugimendu berri honek zine industria bereganatu nahi du nola edo hala, ezinbestekoa baita bizirik iraun ahal izateko. Ekoiztetxeak bapo prestatu dira, agian eskerrak Danimarkan jaiotako Von Trier jaunari eman behar.

DOGMA DIGITALA. Danimarkan jaiotako "Dogma" mugimenduak, zinema komertzialak maneiatzen zituen rola alderatu nahi zituen, filmatzeko askatasuna aldarrikatzen zuen, etxeko bideokameraz errodatzeko gaitasuna ohikoa egin. Zine baztertua izan zen, baina aldi berean kalitatezkoa. "Idioterne", "Dancer in the Dark" zintak ez dira Hollywood-eko produkzio garestiak, ez dira ordenadorez mozorrotutako fotograma puskak, errealitate gordinaren erakuslelhoa besterik ez dira. Hori bera lortzea izan da



■ Goitik behera eta ezkerretik eskuinera, www.cineonline.com, www.minutoymedio.com, www.cortovision.com eta www.pop.com web guñeak.

hasieratik "Dogma" mugimenduaren helburua. Kamera digitalen jaiotzak mugimendua indartu du, herriaren, herriarentzako eta herriari zuzendutako zinema bultzatu du. Ez da aurrekontu handiegirik behar, produkzio aldetik kostuak merketuko dira eta editatzeko garaian, hasiera batean zeluloideak eragiten zituen arazoak asko murriztuko dira.

Zinema digitalari esker, filmak zine aretoetara satellite bidez bidaliko dira, eta nahi beste aldiz ikusi ahal izango dira, zeluloideak ez bezala, formato digitalak lehen aldiko irudi kalitate bera mantentzen baitu.

Zuzendari hasi berriek jada ez dute diru laguntzen beharrik, kamera hauekin ohiko produkzio bateko langile kopurua ez delako beharrezkoa. Zuzendaria da protagonista bakarra eta beste guztiak bigarren mailako partaideak, luxuzkoak bai, baina bigarren mailakoak azken finean.

Orain arte, zeluloidearekin filmatutako zintek arazo bati egin behar zioten aurre, alegia, filmaketan erabilitako fotograma kopurua kontrolatzea. Digitalarekin ez da horrelakorik gertatzen, beraz, luzeak filmatzea askoz ere errazagoa bihurtuko da.

Asko dira zinema berri honen defendatzaile sutsuak, baina badira ere zeluloidearen erromantizismoa alde batera utzi nahi ez dutenak. Egun, 35 milime-



troko zintek kontrolatzen dute zinema, klasikoak zuri beltzean gure oroimenean geldituko dira betirako, baina garai berri baten atarian gaude, zuri

Zenbait helbide

Etorkizuneko zinearen inguruan sortzen diren albiste edota berriak helbide hauetan aurki ditzakezue, zerbitzuen zentruak, lehiaketak, zine digitalari buruzko jardunaldiak, teknologia, ikastaroak... denetarik aurki dezakezue aipatu helbideetan. Coppola digitalaren bila dabilzanak ere badira sarean.

- ✓ Bawebtv.com.ar
- ✓ Albaguiatv.com
- ✓ Cortovisión.com
- ✓ MorpheArtPictures.com
- ✓ MadridFilm.com
- ✓ CineDigital.com
- ✓ Digit01.com ●

beltz berri baten atarian, klasiko askoren abiapuntuan. Minnelli, Antonioni, Ford, Browning, Kazan, gogoan zaituztegu... eta ongi etorri beste guztiei ●

◆ IÑIGO BIDEIXEA



ARGIA

ren eskutik



OSKORRI

VIZCAYATIK ... BIZKAIARA

Lasarteko Manuel Lekuona K.E.-an - urtarilaren 25ean - 22:00etan

Laguntzaile:






1900etik 1975era, hemen eta munduan zehar Euskal Herriko berri eman zuten notiziak topatzeko eta ikusteko aukera ematen du Eusko Ikaskuntzak on line jarri duen datu basean. 52.300 berrirren erreferentziak aurki ditzakegu www.eusko-ikaskuntza.org/baseak/ gunean.

ZAHARRAK BERRI SAREAN

WHERE PEOPLE CAN DANCE A FIESTA IN THE BASQUE COUNTRY—COLOUR, RHYTHM AND LOVELY FACES

By EILEEN O'CONNOR

THIS recent performance of the Basque Dancers at the Albert Hall has moved a number of people to enthusiasm. Their dancing is a mixture of agility, and as it is quite unlike English folk-dancing it has the charm of novelty for London audiences. The Albert Hall, however, is not the setting for the joyous action of the Basques; if you want to catch something of the happy spirit of these dancers you must watch them at one of their own Basque festivals.

BALLROOM CROWD
In July of every year there is a week's festival in San Sebastián. It begins loudly and gloriously on a Sunday morning with the firing of salutes and rockets at seven o'clock. All during the day streams of people flow out from the town to the fields where the Fiesta is held.

They wear the Basque costumes. For men this is the traditional black beret and a dark, smock-like tunic, whose sobriety is relieved by a bright handkerchief worn in the waist.

The women's dresses, drawn in at the waist and flowing full, are mostly of a sombre grey cloth, and are also set off by brilliant handkerchiefs. Their shoes are curious, flat-headed affairs, made of canvas and kept on by ribbons wound round the ankle and leg. They do not look comfortable, but the wearers can dance very well in them all the time.



Miss Eileen O'Connor.

The Fiesta flourishes in a vast and shadowed field where wooden platforms have been set up for the exhibition dancers. By the afternoon there is a huge crowd following with a stimulating and spontaneous sympathy. Everybody dances in couples, groups, circles—conventionally, methodically, to a rhythmic, jiggling music. At times it looks as if the whole field were swirling. The dancers whirl in circles, form squares, rings, and become intricately involved in a maze, but, as if by magic, they are back in their places when the music stops. Every now and then they jump in the air, twirling their feet and shaking their bodies for a dizzy fraction of a second.

FISHERMAN'S FEAST
The wonder is this, dancing under a bright sun, they do not drop from exhaustion. It is certainly thirsty work, and as the stalls scattered over the field the vendors of beer and honey, but Basque cakes de bris business.

There is a regular programme of events during the Basque week, and no particular day is set apart as the Feast of Fishermen and Sailors. For twenty-four hours the Bay of Biscay is a safe and happy home for the sailors, as all mooring men have a holiday. The celebrations start with a religious ceremony. At 10.30 Mass is said on a Spanish

crucifix anchored in the harbor. For hours beforehand little steam fishing-boats from about trying to get into line on each side of the crucifix.

SALUTE TO THE RESERVATION
The noise of rockets is deafening. The crucifix's white boat, manned by sailors in white, darts to and from the shore to bring on board the civil and military authorities and the Pacific Commander. As the latter reaches the vessel the ship's band begins to play.

When Mass starts there is a hubbub all over the bay, but as the fishermen sing masses and the noise of all the rowing-boats are raised in salutation. After Mass the crucifix glides out of the harbor, followed by a heterogeneous but dignified procession of travelers, tugs and puffers, to the open sea, where the Benediction of the ocean is pronounced.

The cortège ultimately returns, heralded by a grand band of trumpeters and snare-drummers, which is joined a small and indolent but gives rise to the first excitement, is the most big crowd of the Fishermen's Feast; when that is over dancing begins down in the little port and continues merrily until midnight.

Other delights of the great week include matches of the famous game of Páula, and competitions in bowfishing. Dancing, horse racing and everywhere sports on all the time.

One-day happiness is the keynote of a Basque festival, for which there could be no more picturesque stage than San Sebastián, with its beautiful bay, and superb cliffs, or more lovely scene than a Fiesta San Sebastián would be worth seeing. The town, backed by green and pleasant hills, is divided into two by the river Urumea where it occasionally meets the sea. This meeting should be watched in rough weather from the splendid sea road which skirts one of the outskirts of the harbor, Monte Urgull, and then turns into the town at the mouth of the river.

LOVELY WOMEN AND CHILDREN
In addition to its natural beauty the modern town has the merit of being well and spaciouly planned. Its Avenida is reminiscent of a Paris boulevard. There are many places of amusement, including the Kursaal, the Casino and the famous Ballroom. For those who like what is old and quaint is the attractive town, and little fishing port.

A remarkable fact about San Sebastián is that its people are extraordinarily beautiful. Men and women are unusually handsome, the children incredibly lively. On the walls of Burlington House just now can be seen just an arrogant Italian clerk who would feel out with much admiration if confronted with a grave and brown-eyed San Sebastián baby.

EILEEN O'CONNOR.

batare buruhausterik gabe, gainera. Izan ere, gisa horretako dokumentuak aurki ditzakegu Eusko Ikaskuntzaren datu base berrian. Mende hasierako "periodiko" zaharretako albisteak interneten irakur ditzakegu.

"Euskal kultura prentsan, 1900-1975" izenak berak dioen bezala, hogeigarren mendeko lehenengo hirurogeita hamabost urteetako albisteak jaso dituzte on line jarri den datu basean. Guztira, 52.341 albisterrren erreferentziak -non eta noiz argitaratu zen, argazkirik edo irudirik ba ote duen, nori idatzia den...- eta 2.300 albiste berren osotasunean. Azken horiek, Eusko Ikaskuntza sortu zenetik (1918) Espainiako Gerra Zibila (1936) hasi artekoak dira. Euskal Herriko eta nazioarteko prentsan euskal kulturaren berri ematen zuten albisteak gordetzeko eskatu baitzion Eusko Ikaskuntzak Ginebrako Argus Suisse et International de la Presse agentziari, eta agentzia horrek urteetan bildutako albisteak digitalizatu eta oso-osorik irakurgai jarri dituzte sarean; ingelesez, alemanieraz, frantsesez, errusieraz... Argitaratu bezala ikus daitezke, datu basearen egileek orrien kolorea, Ginebrako agentziaren zigilua eta xehetasun guztiak gorde nahi izan baitituzte.

EUSKALDUNON NORTASUNA. Espainiako eta Euskal Herriko politika

Literaturari buruzkoak dira datu baseko albisterik gehienak, 17.271. 16.000 arteari buruzkoak dira eta 10.000 historia eta etnografiaren ingurukoak

EUZKO-OLERTI-EGUNA

Iparragirre olerkariaren omenez

Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako". 1933an eman zuen jaialdi honen berri Gotzon Arrik "Euzkadi" aldizkarian. Hirurogeita zortzi urte igaro dira harrezkero, baina artikulua bere horretan irakur dezakegu,

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

«Euzkoen aberija, ezagutzen ezan garai ayetan, Iparragirre's iz bere matasuna abestu ziononari omenaldiya eskeintzea biarekua zan, da biarekua izanik nola ez orotu beragaz "Euzkeltzaleak" bazkuna?". Orotu da ba, ta Uretxua'ko Udalarekin batera jayaldi bikaña antolatu ere bai. Egun au ospatzeko autuba datoren igandea, 16 gna. da. Emen Uretxua'n bilduko gera euzkeltzale geyenok olerti bidez euzko yakintza sendotzeko antolatu dan jayaldi au goraltzeko, bere garantzia edo nork ezagutzen dulako».

Hala ere, Albert Hall ez da euskaldunen bihurrikari alaiantzat leku aproposa; dantzari hauen izpiritu alaia jaso nahi bazenu Euskal jairen batean ikusi beharko zenituzke.

JENDETZA ALAIA.

Urtero, uztalean, aste osoko jaialdi bat ospatzen da Donostian. Oso ozen eta lorioso hasten da igande goizean, goizeko zazpietan, suziriekin. Egun osoan, jende multzoak iriteten dira herriatik festak jarraituko duen zelaira..."

Parisen ere harrera ona izan zuten hainbat ikuskizunek. Besteak beste, Benjamin Gomez arkitektoak Georges Périé-ekin egindako antzezlanaren arrakastaren berri eman zuen "Action Française" egunkariak 1932an. Artikulu hartan irakur daitekeenez, Baionan izandako harrearen ondoren, Réveil basco-béarnais konpainiak Parisen taularatu zuen lana.

"Mutualité antzokiko areto nagusia jendez bete da, bai lehenengo emanaldian bai bigarrenan. Euskaldunek eta bearnesez -asko daude Parisen- lan honek merezi zuen arrakasta eman diote "Malaye" antzezlanari. Une batzuetan gozamen hain zen handia, ezen aretoan "euskal oihu" batzuk entzun baitziren, zenbait paristar harrituta utziz eta emanaldiaren ukitu berezia areagotuz. Ezzena interesgarrienak eta herrialdearen xarma hoberen islatzen zutenak ezkontzarena eta Baionako zubikoa dira. Bearnesez eta landesen deabru izpiritua eta euskaldunen izpiritu fina ederki nahasten dira.

Antzezpena bikaina izan zen. Beisqueren antzezpenearekin gozatu genuen, batez ere, eta Dufourg andereñoaren edertasuna, euskaldunen itxuraren adierazgarri dena, mirestu genuen".

Euskal kultura eta nortasunaren oihartzuna Europako beste hainbat herrialdetara ere zabaltzen zen. Alemanian "UHR Abendblatt" egunkariak 1932ko apirilaren 30ean euskaldunen eta kataluniarren berri eman zuen. Artikulu hari "Herrlich ist das baskenland" -"Separatismo espainiarra"- titulua eman zion Rosa Bertens kazetariak. Euskal Herriaren kokapen geografikoa zehazterakoan, Gipuzkoa, Araba eta Bizkaia probintziak aipatzen ditu, eta jarraian dio Nafarroa Espainiako eta Frantziako zati batean dagoela. Euskaldunak Saharako biztanleekin ere alderatzen ditu: "Beren hizkuntza propioa dute euskaldunek: eus-

Herrlich ist das Baskenland.

Etwas für Genieser!

Von

Rosa Bertens.

Die französische Propaganda für den Touristenverkehr ist eifrig bei der Arbeit. Für die Weihnachtswochen waren die Vertreter der internationalen Presse nach der Riviera eingeladen, der beginnenden Frühling wurde durch eine Reise nach der baskischen Küste gefeiert. Der wirkungsvolle Gegensatz zwischen der sanften, warmen Ruhe des Mittelmeeres und der rauhheren, aber gewaltigen Schönheit des Atlantischen Ozeans, der seine Wogen donnernd gegen die zackigen Riffe der Küste

Ein eigenartiges Volk diese Basken, die für sich allein leben, ihre eigene Sitten und ihre eigene Sprache bewahren wollen und die mit Stolz erzählen, daß es bei ihnen keine Arbeitslosigkeit gibt. Wundervoll sind die Tänze der Jünglinge und Knaben, die ihre Künste so zeigen, daß man die Tradition aller Übung erkennen kann. Prachtvolle Kostüme mit echtem Gold, die zum Teil eine geschichtliche Bedeutung haben sollen. Schön und rein klingen auch die Lieder der Knaben, von deren Sinn ich leider kein Wort verstanden habe. Was ist "Kaifu" oder "Goizeto Sharra"? Frauen sangen nicht; es soll verboten sein, vielleicht nur als Schauspiel für die Fremden. Dieser Tag war wirklich, was man eine gute Propaganda nennen kann. Er zeigte ein Land und ein Volk, die h



Ein prächtiger Volkstamm: Basken im Tänzerkostüm.

fragt, ist sehr stark — bis er durch die an beiden Küsten verschwenderisch erbauten Hotelpaläste wieder ausgeglichen wird. Wenigstens für die Leute, die es sich leisten können. Denn besonders

DAS WELTBAD BIARRITZ

ist ein Paradies für die reicheren Adams und Evas. Selbstverständlich können auch bescheidenere Sterbliche ihre Freude haben, wenn sie im Sonnenschein am Strande träumen, aber das richtige Publikum für Biarritz und seine geselligen Freuden besteht aus den Großen und Reichen der Erde, die Geld und Zeit genug haben, alles mitzumachen.

Nach hat die Saison nicht begonnen, aber es sind doch schon eine ganze Menge Leute der (wenigstens nach den Gesellschaftsberichten der Zeitungen) feinsten Welt beifammen, und als erster Held des mondänen Schauspiels soll der Prinz von Wales fungieren. Solchen Gästen muß natürlich auch Ungewöhnliches geboten werden. Den Vertretern der Presse wurden gewissermaßen als Generalprobe, außer einer Anzahl rauschender Abendfeste eine Fuchsjagd hinter der Meute, die schönen Golfplätze, das in merkwürdigen Lichteffekten strahlende Kasino, ein Hindernispringen auf dem Rennplatz und, als nationale Besonderheit, das Volksspiel der Pelote-Kämpfe in allen seinen Abarten gezeigt. Für meinen demokratischen Geschmack war das Pelote-Spiel im Trianon von Saint Martin besonders interessant, nicht wegen des Spiels, von dem ich nichts verstehe, sondern wegen der Begeisterung des Publikums, das bei jedem gelungenen Coup auf die mit Viech beschlagenen Brüstungen trommelte. War das eine Stimmung! Wenn wir doch ähnliches im Theater auch noch einmal erleben könnten! Gespielt wurde mit nackten

vierundzwanzig Stunden nicht studiert werden können und die deshalb zur Wiederkehr nötigen.

Nach der Rückfahrt wurde von den Basken gesprochen, obwohl wir die Baskenküste schon verlassen hatten. Die Zeit drängte, aber zwei Entwürfe wurden lebendig, und sie wirkten um

■ Rosa Bertensens artikelua "UHR Abendblatt"en.

kara. Eta bizitza ere propioa dute, Saharako biztanleek bezalaxe. Beren hizkuntza Europako beste zenbait hizkuntzekin parekatu izan da. Inguratzen duena, mendiak... zoragarriak dira".

"New York Herald", "Daily News", "Daily Telegraph", "Brooklyn Daily Eagle", "Deutsche Allgemeine Zeitung", "Corriere Della Sera", "Le Figaro", "Le Temps", "Nya Dagligt Stockholm"... Nazioarteko eta Euskal Herriko ehun egunkari eta aldizkari baino gehiagoko albisteak irakur ditzakegu datu base berrian. Horrez gain, Euskal Herrian eta Espainian, hogeigarren mendean argitaratu ziren egunkarietako hainbat albiste non aurkitu ere azaltzen digu. Besteak beste, "Diario de Navarra", "La Nación", "Heral-

VAGABONDIA

The "Large Stomachs" Have Unique Clubs

By BRUNO LESSING

SAN SEBASTIAN.—This is a town after my own heart. Only if I stayed here long I'd become a *tripasai* and a grafter. And hearing Echo gently inquiring, "How come?" I hasten to elucidate.

Tripasai is the Basque word for "large stomach." There are clubs here—about a dozen of them—devoted to the art and science of eating and drinking. There is no generic name for these clubs in the sense in which we say golf clubs or social clubs or chess clubs. They are just clubs. But the members are everywhere alluded to as *tripasai*. Which, of course, is all wrong, as most general statements are. I've been having a grand time with many of these members and not a single one of them has a large stomach. They are all perfectly fit and snappy people.

But in all my life I have never before heard of such clubs. No servants. No telephones. No hired cooks. One caretaker is in charge who keeps the place clean, washes the dishes and looks after supplies. Each member has his own key to the front door, comes in when he feels like it, cooks his own meal and serves it himself.

The supplies kept in these clubs consist of fresh eggs, oil, vinegar, salt, pepper and spices. In addition there is a wine cellar that varies in contents according to the affluence of the club. Everything else the member must bring with him. He may come from six to a dozen stoves, some burning wood, others gas. If a member insists on a wood fire he has to make it himself.

When he helps himself to oil, or vinegar or any of the spices he has to measure them out and then drop a certain sum in a bowl. He does the same in the wine cellar, to which each member also has a key.

And no woman is allowed in these clubs.

Each member, as a rule, has his favorite butcher or fish dealer with whom he arranges for his supplies on certain days. But it is no uncommon sight to see prosperous-looking doctors, lawyers, judges and business men wandering along the waterfront and chatting with the fishermen to find out if any big fish of the sea has come in that day. It is no shame in San Sebastian for a leading citizen to carry a bundle of food through the streets.

Sometimes two or three members pal together and send a lad into the mountains for a string of trout or for partridge. Sometimes a member who has brought a big fish offers to divide it with anyone who has a spare chop or steak.

How good all the cooking is I cannot tell you. But I really regretted that I could not be a *tripasai* for to-night. Because what I tasted—and half a dozen members out of thirty piled my plate—was perfectly delicious. The Basques, as a rule, are wonderful cooks.

INASMUCH as my culinary genius is confined to hard-boiled eggs, which I eat only once or twice a year, I'd be an awful flop as a member of one of these clubs. The inevitable result would be that I would become a grafter. I would offer to run errands and get the things they had forgotten, or peel potatoes, or rub garlic on crusts of dry bread or make salad dressings in order to graft in on the real cooking. Come to think of it, I could shake cocktails for the whole club. Only, the Basques being sane people do not drink cocktails.

THERE is a certain atmosphere about each of these clubs which makes it very exclusive. It is not a snooty or parvenu exclusiveness. A Jew or a Chinaman would be elected if the members liked him. But they are very strong on confining the membership to such as will harmonize with the others.

The Basques present a very fine type of aristocracy. Most of them can trace their ancestry back many centuries. And yet they do not look upon themselves as aristocrats. They are very democratic but do not like to be slapped on the back. They have a high opinion of themselves and, if you share it, they will take you at your word. If, in any sense, they like you, they are in every sense of the phrase "yours sincerely."

I'm afraid I made one bad break. I asked how the members' wives fitted into the scheme. From the expressions of the faces I opined that they didn't. One member said, "We do not often have a big crowd like to-night. Sometimes there are two or three; sometimes the club is deserted because the members prefer to stay home. But a woman's place is always at home."

How old-fashioned!

(Tomorrow: The world's greatest eaters.)

do Alavés", "El Liberal", "Euskalduna", "Gure Herria" eta "Euzkadi" egunkarietako 52.341 albistaren erreferentziak aurki ditzakegu. Gainera, bilaketarako leihoa zabaltzean, ohar txo batek adieraziko digu egunkari bakoitzaren ale guztiak non topa ditzakegun. Esate baterako, "Gure Herria"ren aleak Renoko Unibertsitatean daudela dio oharra, eta "Herria"renak Belloceko Abadetxean. Baina, lehen esan bezala, interneten osorik irakur ditzakegunak 2.300 albiste dira, alegia, Suitzako Argus Suisse agentziak 1918tik 1936 arte jasotakoak.

Literaturari buruzko datu base honek aurki ditzakegun albisteak 16.000 dira, gutxi gora-behera. 10.000 inguru, berriz, historia eta etnografiari buruzkoak.

Hogeigarren mende hasierako euskaldunek kezka ugari zituzten baina zenbait, hezkuntza euskalduna bultzatzeari buruzkoak esaterako, oihartzun zabala goa izan zuten prentsan. "Euzkadi" aldizkariak horrela ematen zuen ikasturte berriaren albistea 1917an:

"Urriaren lehenerako iragaritzen da ikasturtearen hasiera Euskal Eskoletan. Hori dela eta, egun hauetan, erakunde abertzale hori aktualitatea izango da berriz ere. Askotan, gure egunkariak eta beste zenbait argitaletxe nazionalistek izaera euskalduneko ikastetxeen garrantzia eta interesa aintzat hartu dute, eta horren beharraz oharatzen gaituzte gure Aberria arriskutik aldentzeko. Baina, zoritxarrez, euskaldun gehienak ez dira konturatu horren garrantziaz eta beharraz, eta arazo larri hau, axolagabe ez baina behar duen berotasuna eta laguntza emateaz batera kezkatu gabe ikusi dute. Ordea, ez dago gure herrien biziraupenarentzat hain beharrezko den beste ezer ere. Gure berpizkundea sustraitzeko ezinbesteko oinarria da".

ATZERRITARREN AHOTAN.

Gure ohiturek, ospakizunek eta hizkuntzak kuriositate handia piztu ohi dute munduko hainbat lekutan eta Aymeric Picaud erromes frantsesak XII. mendean euskaldunak deskribatu zituen moduan, XX. mendean ere beste horrenbeste egin duenik izan dela ikus daiteke Eusko Ikaskuntzaren datu basean. "Vagabondia" egunkariko kazetari batek, esaterako, horrela deskribatu zituen Donostian iku-

Datu basean, 2.300 albiste ageri dira oso-osorik. Guztiak Eusko Ikaskuntza sortu zenetik (1918) Espainiako Gerra Zibila (1936) hasi artekoak dira

sitako bitxikeriak. "The Large stomachs Have Unique Clubs" - "Sabel Handiek aparteko elkarteak dituzte" - titulua eman zion artikulua hari eta haxe dio bertan:

"(...) Tripasai da sabel handi esateko euskarazko hitza. Hemen badira elkar-teak 3/4hamabi bat 3/4 jan-edanaren arteari eta zientziari eskainitakoak. Ez dago izen orokorrik elkarte hauentzat, esan nahi baita ez dituztela bereizten guk golf klubak, klub sozialak edo xake klubak bezala. Elkar-teak besterik ez dira. Baina kideak, leku guztietan, tripasai izenez ezagutzen dira. Hau, noski, guztiz oker dago, izen orokor gehienak dauden bezala. Izugarri une atseginak igaro ditut horrelako kide askorekin, eta haietako bakar batek ere ez zeukan sabel handia. Guztiak oso osasuntsu eta alaiak dira. Baina ene bizitzan, orain arte ez dut horrelako elkarte berri izan. Zerbitzaririk ez. Telefonorik ez. Alokaturako sukaldaririk ez. Arduradun bat izaten dute, bera arduratzen da lekua txukun mantentzeaz, ontziak garbitzeaz eta oinarritzko gauzak zaintzeaz. Kide bakoitzak sarrera nagusiko giltza du, nahi duenean etortzen da, bere otordua prestatzen du eta bera zerbitzatzen da".

Bitxikeria ugari aurki ditzakegu "Euskal kultura prentsan, 1900-1975" izeneko datu basean. 1997an hasi zen Eusko Ikaskuntza datu base hau osatzen, eta lau urteko lanaren ostean, hogeigarren mendeko euskal kulturaren hemerroteka on line jarri zuten joan den urteko irailean. Artikulu jakinen bila liburutegiz liburutegi joan aurretik, datu-base honek (www.eusko-ikaskuntza.org/baseak) esan diezaguze bila gabiltzan hori non aurkitu. Eta 1918 eta 1936 urteen arteko zerbitz baldin bada, litekeena da une horretantxe notizia ordenagailuaren pantailan bertan ikusi ahal izatea.

◆ LORE AGIRREZABAL



Autoa bete neska sartu gara, Thelma eta Louisena ezerezaren pare utziko lukeen abenturan: normaltasunaren muga zeharkatzea. Gipuzkoan (beraz "munduan"), euskararen egoera anormala da normala, eta errutina bihurtu zaigu negar egitea. Eta kontuak zer diren; plan eta estrategiatan diseinatu dugun euskararen herri horixe, non eta Eskiulan topatu dugu: 520 biztanleko herria, mapetan Biarnoko lurretan dagoen "euskal uhartea", Zuberoatik 6 kilometrotara. Hori gutxi balitz gure eskemak hausteko, gainera to, Maskarada! Urte osoan erreprimitutakoa deskargatzeko eguna, kaosaren paradisua.

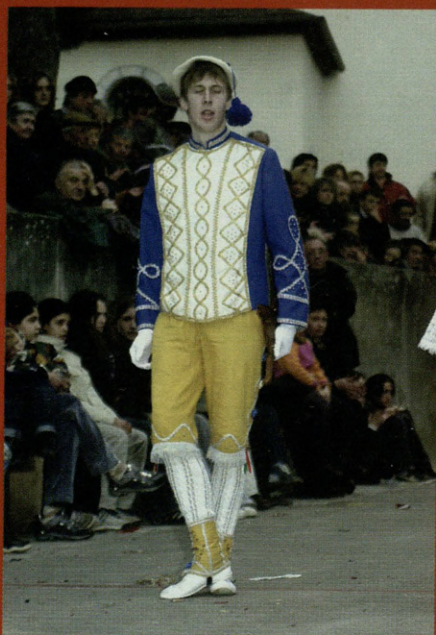
Argazkiak: Alberto Elozegi

ORDENA ETA XUXENTASUNA DANTZAN





■ Jauna, Anderea, Laboraria eta Laborarisa



■ Gatzuzaina, eskuan egurrezko guraize handia daramala.



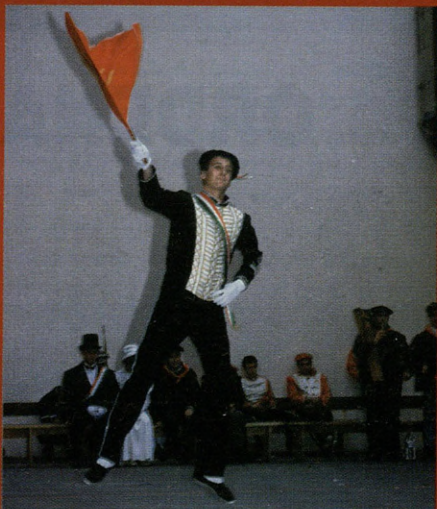
■ Txerrero, makilan zaldi tximekin.



■ Zamaltzaina erdian, kukuileroak albo banatan eta Marexala, atzean.



■ Kantiniersa.



■ Entseinaria.

A toan bi ordutik gora eman ditugu, eta behin Barkoxe pasata, Afrikako tribuan Livingstone doktorea aurkitu zuena bezain azkarrak izan gara: "Uste dut hauxe dela Eskiula" susmatu dugu, zarpail jantzitako mutilak kristal gainera etorri direnean, petardoekin erasotzera. Etxe ataritan ari ziren ikuskizuna eskaintzen: herriko dantzariarik onenak arnasa hartzeko astirik gabe dantzan, ttun-ttuna, xirula eta danborraren eritmorea salto eta brinko, hanka biratan. Etxekoek aperitifa atera, eta koblakariak esker ona ematen zuten ordainetan, herriko pikaroenek

ikusleak aztoratu bitartean. Ricard eta kolore guztietako ardoak edanda, azkeneko herri osoa jarri da dantzan frontoian, ahots baten esanetara: "Pika!", "erdizka!". Jende ilarak suge handi bat osatu du, denak mugimendu berean. Eli-

□ **Gorrien taldea ordenaren adierazgarri da. Zimurrik gabeko trajeekin dantza egiten dute, pausoak zorrotz**

zako erlojuan eguerdia sartu da ordea; festa mahaian jarraitzeko garaia.

BAZKAL OSTEAN, FUNTZIO NAGUSIA. Arratsaldeko 15:00ak pasatxo. Frontoiko aulki eta armailak buruz bete dira: ume, gazte, heldu, zahar... baita hilak ere, armailaren atzean gaude-nok zapatekin hilerriko belarditxoak zapaltzen ari baikara. Belaunaldien arteko elkartasuna da hain zuzen Eskiulako maskaradaren doaia: 1983ko maskarada mistoan eta 1992ko emakumeen maskaradan aritu zirenek lagundu diote aurtengoari. Pertsonaiak eta hari nagusia ordu-

ko berberak dira gaur ere, orain hamar urteko une hura bizitzera goaz, baina belaunaldi berriaren soinetan. Gure albon, aitona aurpegiak ezagutu nahian dabil, galdezka: "ze etxetako duk hori?" "eta beste hura?". Gizonak dira denak, aurreko emakumeen maskaradari "odolkiak ordainetan".

"Arratsalde on, gizonak eta emaztik, etsaiak eta axkidik, hernaiak eta antzük, adardunak eta gabik..."

Hasi da ikuskizuna. Dantza, antzerki eta koplak, herri bat da maskarada: gorrien

▣ Beltzak eszenan sartzean zabarkeria da nagusi. Elkarri bultzaka eta ostikoka, ardo zahatoagatik borrokan...

taldea ordenaren adierazgarri da, zuzentasunarena. Ximurrik gabeko trajeekin elegante jantzita, dantza egiten dute, pausoak zorrotz eta saltoetan orekari eutsiz. Beltzak eszenan sartzen direnean berriez, zabarkeria nagusitzen da. Elkarri bultzaka eta ostikoka, barrabaskeriari handie-

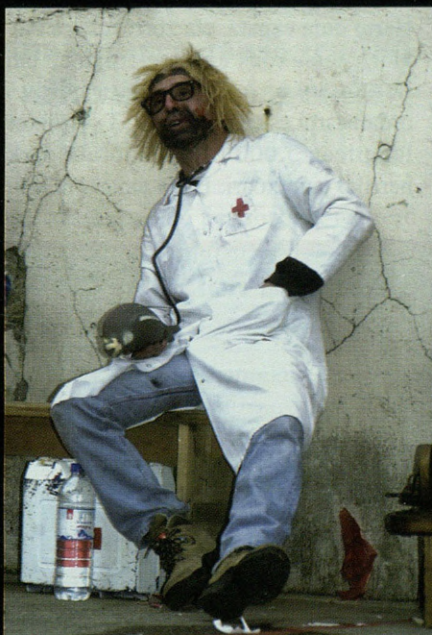
nak esanez, ardo zahatoagatik borrokan.... dantzarik apenas egiten duten, eta egitekotan, narrats. Herriko ordena haustea da kontua, eta gorrien ordezkari gorenak engainatzea lan bakarra.

HERRIAREN BELTZA ETA GORRIA.

Zamaltzain trostan dator, dotorre; baina espero ez zuela, buhameak irten zaizkio bide erdira. Zaldia, nerbio hutsa, aurrera eta atzera hasi da, erasotzaileen-gandik ihesi. Harrapatu dute ordeak, eta kereztuek lagunduta, zaldia antzutzen hasi dira: soka lodiaz lotu, buhameak burua zaldiaren hanka-artean sartu, eta ikusleak adi,



■ Buhameak.



■ Medizina.



■ Kereztuak.



■ Kautereak. Erdian, Kabana.



■ Txorrotxak.



zer gertatuko. Patataren neurriko koxkabilo koxkor bat irten da aurrena; ikusleak lehertzen. Hara, bigarrena ere kendu diote. Baina, ez da posible! hirugarren bat! Zaldia minberatuta atera da eszenatik, pausorik ezin eman. Hanka arteko hutsunea gutxi ez bazen, Marexalak perrak jarri dizkio, eta hankak minbera ditu orain. Baina denbora gutxirako. Laster hasiko da dantzan zamaltzain, beti indartuta irteten baita bere minetatik.

Jauna eta Anderea engainatzen abilenak, berriz, txorrotxak dira: ezpata zorroztea ogibide, koplakantuan ere

mingaina txorrotx beti. Buruan kattagorri bana daramate, baina bata nagusia da eta bestea langilea; nagusiak buruan axeritik gehiago duela, alegia. Langilea joan da Jaun eta Anderearengana, ezpata zorroz-tuko dietela esanez, eta behin lana egin eta gero, erabakiko dutela zenbat kobratu. Jaun eta andereak, zozo-zozo, onartu. Hartu dute ezpata, eta zorroztu ere bai bi aldiz, jauntxoak kalitate-froga ez baitu itsumustuan pasatzen. Eta heldu da ordainsaria eskatzeko unea. Txorrotxetan langileak 5.000 libera kobratu dizkio herriko jauntxoari. Baita eman ere (euro-

ak datozen honetan, diru beltza gastatze-ko desiatzen, nonbait). Langilea pozik itzuli da nagusiarengana, patrika bete diruz; baina azkar joan zaizkio pozak: nagusiak 5.000 liberak beretzat hartu ditu, bere ardo zahatoa ustu duela eta hala kittoan geldituko direla esanez.

Buhameak dira beltzen artean "independentistenak", euren komunitatea osatzen dutenak. Buham Jauna dute buruzagi, baina nahiko lan badu bere boterea mantentzen, aldiro beste buhameak oldartzen baitzaizkio, eta ostikoka eta lepa-zintzurretik helduta uxatzen ditu bere nagusitasuna zalantzan jartzen dutenak. Lapurreta eta borrokatik bizi dira, eta manexak (edo kanpotarrak) sinbolizatzen dituzte, nahiz eta horretaz ere trufatzen diren ("nola ez naizela hemengoa? Nik ere badut txapela!").

Kautereak, berriz, Hegoaldeko kalderoen kastakoak dira. Zer nolako gizonak diren ongi adierazten du bakoitzak bizkarrean daraman leloak: Fritu, "debrü xar handiena" da. Pupu, berriz, "erxe lüza". Candeluk "ostatuko sükaldea" du azpimarratzen. Kabana da guztien buru, munduan ibilitakoa omen, eta "Afganistango sator-zulotan polizik" ikusi dituela kontatu digu. Pitxu da denetan traukile-na, lurrean amilka beti; edozein unetan begi-bistatik alde egiten du, eta lagunak "hou Pitxu, hou!" ohiuka bere bila hasiko dira, baita ikusleak ere, "non arrai sartu ote da?". Erantzuna beti da bera: gutxien espero duzun lekuan. Balkoi batetik irtengo da orain, ikusle artetik gero. Godalet-dantzaren ostean, denek zapal-dutako baso zikina hartu eta ardoa tragoan edateko gai den bakarra da Pitxu, ikusleari goragalea eraginez.

Medikuak berriz, heriotzak baino bel-dur gehiago sartzen du hezurretara. Bere piura ikusi besterik ez dago, odoletik baino Ricardetik gehiago duela jabetzeko. "Azken hatsa" bizkarrean idatzirik badu ere, Pitxu heriotzetik libratuko du, eba-kuntza eginda (hesteak eta hezurak, higie-ne handiz, ikusleen aurpegira boteaz).

■ Maskaradak: non eta noiz

	Eskiulako Maskaradak	Gamereko Maskaradak
✓ Urtarrilaren 13an	Eskiula	Gamere
✓ Urtarrilaren 20an		Urđiñarbe
✓ Urtarrilaren 27an	Danixti	Ligi-Atherei
✓ Otsailaren 3an	Iruri	Barkoxe
✓ Otsailaren 10ean	Garindaine	Altzai
✓ Otsailaren 17an	Muskildi	Atharratze
✓ Otsailaren 24an	Montori	Arrokiaga
✓ Martxoaren 3an	Atharratze	Altzürükü
✓ Martxoaren 10ean	Urđiñarbe	Aloze
✓ Martxoaren 17an	Larraine	
✓ Martxoaren 23an	Gotaine-Irabarne	
✓ Martxoaren 24an		Zalgize
✓ Martxoaren 31n	Barkoxe	Idauze
✓ Apirilaren 7an	Lakarri	Santa Grazi
✓ Apirilaren 17an		Sohüta-Hoki

□ Bapatekotasuna eta ikusleekin zuzenean sartzeari da Maskaradaren magia

SHOWMANAK PISTAKO ERRE-

GE. Antzerkiaren egungo kanonak erabat puskatzen ditu Maskaradak: pertsonaia guztiak daude hasieratik bukaerara arte ikuslearen begi-bistan, ez dira "teloiaren atzean" ezkututzen. Gidoilari gehienek gaixotasuna testuan hitz bat bera ere soberan ez izatea den bitartean, Maskaradan elkarriketak inprobisatuak dira gehienetan, eta erritmoa pertsonaiek eramaten dute, aldezturik segunduz segundu diseinatutako gidoiak baino gehiago: Kautereak oraintxe bururatu zaien gaiztakeriatan hasiko dira, pertzari ostikoka edo denak elkarren gainera botatzen, zertaz ari ziren hizketan ahaztuta. Buham Jauna ikusleoi hizketan ari zaigu, eztarriko zaina eten beharrean, baina bere lagunak xipoka hasi dira, ezpatekin elkar-joka gero, eta jada Buham Jauna ez dugu entzun ere egiten, arreta guztia borrokak eta orruek zurrupatu digute. Beltzek sortzen duten kaosa benetakoa da!

Kontraesana dirudi: egun telebista da gehien ikusten dugun showa, eta bideo-klipen abiadan doazen ikuskizunak maite ditugu gehien, irudi bat bestearen atzean moztu eta itsatsi, moztu eta itsatsita egiten diren horiek; zineman film japoniarrekin lo hartzen dugu, elkarriketak errealistegiak direlako aukeran: bi gizon kafea hartzen ari dira pantailan, eta ikusleok oso-osorik entzun behar dugu euren ordu erdiko elkarriketa, "zer moduz?" agurretik hasita "bihar deituko dizut; zein da zure telefono zenbakia?" esaldiarekin bukatu arte. Pazientziarik gabekoak gara gaurko ikusleak, hitz gutxi eta oso beteak nahi ditugu, eta akzio batetik bestera



azkar igarotzea hobe. Maskarada kontrako muturra da, eta anti-espektakularra dela eman dezake, baina hain justu lortzen du ikuslea "biba zuek!" ohiuka jar-

1983ko maskarada mistoan eta 1992ko emakumeen maskaradan aritu zirenek lagundu diote aurtengoari

tzea. Maskaradako pertsonaiak teatero hutsak baitira, eta horixe da erakargarritza: inprobisazioak duen tarte zabala. Ikusleak momentua bizi du, herriko mutil ankerrek bapatean sortu duten eszena; oraintxe ahate bat lehertu dute eta lumaz estalita gaude denok, oraintxe Pitxuk

hamargarren ubeldua egingo zuen ipurdian! Eta maskaradaren ari nagusia urteroko bera den arren, aurten herrian eta munduan gertatu direnak kontatzen dizkigute umorez: Kabalak, kautereen buruak, herriko trapu zikin guztiak bistaratu ditu, eta bat baino gehiago lotsagorritu da, jendearen algara artean. Eszena bakoitzaren ostean txorrotxak irteten dira, buruan kattagorria, kopla kantari; zorrotz asko ematen dituzte aholkuak, gazteek hobe dutela etxean gelditu, kalean hoztuz gero, sendatzen sei, zazpi, eta batzuetan bederatzi hilabete behar izaten baitira! Alboan zenuen laguna frontoi erdian ikusiko duzu laster, kautereek hanketatik tiraka arrastan eramanda. Publikoarekin bat egitea bada espektakuluaren helburua, Maskaradak berez du magia hori ●

◆ **ESTITXU ETA IXIAR EIZAGIRRE**

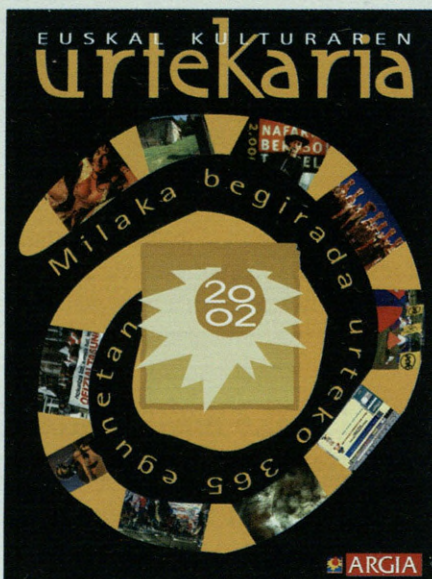
www.kaixo.com

ARGIAk urtero egin ohi duen legez, aurten ere aurreko urteko gertaerak eta "Euskal Kulturaren Aurkibidea" biltzen dituen urtekaria osatu du: "Euskal Kulturaren Urtekaria 2002". ARGIAren hemezortzigarrena den urtekari hau otsailean izango da kalean.

HELDUTASUNERA IRITSI DEN URTEKARIA AURKI KALEAN

ARGIAk 1984. urtean kaleratu zuen bere lehen urtekaria, urte horretako gertaera nagusienak eta euskal kulturarekin zerikusia zuten hainbat helbide jasoz. Harrezkero eta gaur egunera arte ez dio lan hori egiteari utzi eta aldaketa nabarmenak izan badira ere, urtekariari betidanik erantsia izan den "Euskal Kulturaren Agenda"k (gaur egun "Euskal Kulturaren Aurkibidea" izenarekin ezagutzen dena) zintzo jarraitu dio urteroko hitzorduari. Horrela, gaur egun urtekaria urteko gertaeren laburpena izateaz gain, oso liburu kontsultatua da, batik bat euskal kulturaren hainbat helbide, telefono, posta elektronikoa eta web-gune jasotzen dituelako. Hori guztia 1984an ARGIAren inguruan mugitzen ziren idazle eta kazetari haiek beren agendatan zituzten helbideak eta erreferentziak guztion eskura jarri zituztelako. Hain zuzen ere, garai hartan kultur jabetzaren zati handi bat kazetarien esku zegoen eta ARGIAren inguruan euskal kulturaren eragin nabarmena zuten pertsonak biltzen ziren: Josu Landa, Joseba Alvarez, Joxemi Zumalabe, Iñaki Uribe, Ramon Saizarbitoria, Jose Luis Alvarez Enparantza "Txillardegi"... Horrela, haiek zuten hainbat erreferentzia jaso eta elkarte eta erakunde desberdinen datuak lortzeko bilketa lana egin ondoren 25 orri eta 1.000 erreferentzia inguru zituen "Euskal Kulturaren Agenda" osatzea lortu zen. 1984ko urtekari hark orotara 236 orri zituen.

Gure egunetara eto-



■ "Euskal Kulturaren Urtekaria 2002" otsailean kaleratuko da.

rriz, hasiera haiekin alderatuz, jasotako erregistro kopuruaren igoera behintzat nabaria da. Aurki kalean izango den

"Euskal Kulturaren Urtekaria 2002" 17 sail eta 320 orri ditu, horietatik 160 "Euskal Kulturaren Aurkibidea"renak, non 8.400 erreferentzia inguru biltzen diren, 15 sailetan banatuak (Antzerkia, Artea, Bertsolaritza, Dantza, "Erakundeak, Elkarateak", Euskara, Irakaskuntza, Itzulpenintza, "Jaialdiak, Lehiaketak", Komunikabideak, Literatura, Musika, Unibertsitatea, Zerbitzu Publikoak eta Zinema).

Beraz, adin heldutasuna lortu bitartean asko aldatu da urtekariaren egitura eta itxura, kaleratze data bera ere ez da berdina. Hasieran urte amaieran ospatzen zen Argia Egunerako egiten zen eta irailetik abendura arteko kronologia hurrengo urteko urtekarian sartzen zen, 1993tik aurrera Durangoko Azoka zen erreferentzia data eta 1997. urtetik aurrera, urtariletik abendura arteko gertaera guztiak jasotzea erabaki zenez, urtekaria hurrengo urtean kaleratzen hasi zen. Koloreak ere izan du zeresanik garapen horretan. Hasierako orri zuri beltzak bi koloretakoak bihurtu ziren 1988tik aurrera eta lau koloretakoak "Euskal Kulturaren Urtekaria 1998"an.

"Euskal Kulturaren Aurkibidea"ri eskainitako orrialdeak ere aldaketa horien lekuko izan dira, jasan duen garapena urtekariak oro har bizi izan duenaren parekoa izan baita. Pixkanaka-pixkanaka kolorez hornitzen joan da eta baita publizitatez ere, zehazki "Euskal Kulturaren Urtekaria 1998"an ikusi ahal izan



■ 2002ko Aurkibideak 8.400 kultur erreferentzia inguru biltzen ditu.

ALBERTO ELOSEGI

■ Argia Eguna

Euskal Herriko herriren bateko kale batean mahai bat, haren inguruan euskaltzale ugari eta mahai gainean ARGIAren produktuak. Produktu horien artean izarra, "Euskal Kulturaren Urtekaria 1984". Denboraren makinan hemezortzi urte atzera egin eta bilaketa hitz bezala "Argia Eguna" idatziko bagenu, horrelako zerbaiten aurrean aurkituko ginatke. Argia Eguna bi urte lehenago sortu zen, 1982ko azaroaren 28an hain zuzen ere, eta 1992. urtera arte iraun zuen. 1984ko Argia Eguna ordea, bazuen bereizgarri bat, urtekariaren estreinaldia hain zuzen ere.

Aldizkaria edo ARGIAren beste produktuak ezagutarazteko eta batik bat harpidetzak gehitzeko jaio zen Argia Eguna, azken finean aldizkariaren presentzia ahalik eta bazter eta txoko gehienetan ezagutarazi eta zabaltzeko. Azaroko edo abenduko egunen bat aukeratzen zen horretarako, Durangoko Azoka baino lehen, eta elkarte euskaltzaleen laguntzarekin, -garai hartan esaterako Euskal Herrian Euskeraz edo Donostiako Arrano Beltza sortu berriak ziren- Euskal Herriko gune desberdinetan zehar hainbat mahai edo postu jartzen zen.

Nafarroako Erriberan, Arabako Errioxan, Bizkaian, Gipuzkoan, Ipar Euskal Herrian... aurki zitezkeen Argia Eguneako mahaiak, guztira 200 edo 300

postu. Egun garrantzitsua izan ohi zen, eta sarritan, hasierako urteetan bereziki, mahaietan eskainitako materiala ia osorik saltzen zen.

Gauzak horrela, urtekariaren hartzaile asko Argia Eguneako postu horietara hurbiltzen ziren erosleak ziren ●



■ "Euskal Kulturaren Agenda" digitalizatu eta ondoren sarean ere jarri zen.

ziren helbideen artean tartekatutako lehen publizitate moduloak.

AURKIBIDEAREN GARAPEN TEKNOLOGIKOA.

Teknologia garatuz joan den heinean, aurkibidea egiteko modua ere aldatu egin da. Hasieran testu jarraian idazten ziren helbide guztiak, testu prozesatzaile batekin. 1995eko urtekarian eremu bukaera bakoitzari marka bereizgarriak jarri zitzaizkion eta helbideak datu base batera pasa ziren. 1997an eta 1998an ARGIAk zituen erregistro guztiak diske batean kaleratu ziren "Euskal Kulturaren Agenda digitala" izenarekin, MS-DOS sisteman. Bertan helbide guztiak euskaraz, gaztelaraz, frantzesez eta ingelesez ageri ziren.

Hurrengo pausoa sarera salto egitea izan zen. Horrela, 1997ko abenduan, Durangoko Azokan, ARGIAren web-gunea aurkeztu zen, gaur egun SAREKO ARGIAren, www.argia.com helbidean, aurkitu daitekeenaren lehen bertsioa. Bertan "Euskal Kulturaren Aurkibidea" jarri zen on line kontsultagarri. Hurrengo urtean, 1998an, frantsesezko, ingelesezko eta gaztelarazko bertsioa gaineratu zitzaion sarean zegoen aurkibide horri. "Euskal Kulturaren Aurkibidea" Interneten abantaila ugari aurkitu zituen; esaterako, bilaketak modu erra-

zean egin eta elkarteek bertan datuak eguneratzeko aukera.

Baina abantailak abantaila, euskal kulturaren kontsulta tresna honek urtero mantentze eta eguneratze lan garrantzitsua eskatzen du. ARGIAko lan taldea

arduratzeko da horretaz. Urtero hainbat elkarteengana zuzendu eta datu eguneratuak eta berriak eskatzen zaizkie, horrela helbide edo erreferentzia kopurua igoz doa pixkanaka-pixkanaka, eta lan hori urtero "Euskal Kulturaren Urtekaria"n islatzen da. Hemezortzigarrena ez da salbuespen bat izan

eta aurki frogatzeko moduan izango gara ●

◆ ELISABETH POMBO

□ **Gaur egun urtekaria urteko gertaeren laburpena izateaz gain, oso liburu kontsultatua da, batik bat euskal kulturaren hainbat helbide, telefono, posta elektronikoa eta webgune jasotzen dituelako**



■ 1992ko Argia Eguna, egin zen azkena.

Ale hark diruaren nondik-norakoak zituen hizpide. Berasategi adituak dirua non gorde, zertan inbertitu, azaltzen zuen, hari probetxua ateratzeko.

Erne, ez dirua lotan utzi



ALBERTO FLOSEGI

Duela hogeita hamar urte, euro-aren zurrumbilotik urrun, pezeta edo libera txanpon trukatzaile nagusi zuela bizi zen euskal jendea. Haatik, nago diru kezkarik ez zitzaion faltako seguruaski. Bestela, zer dela-eta argitaratuko zuen Z. ARGIAk bere azkenengo orrialde osoa betetzen zuen Berasategi adituaren lan esanguratsu hura? "Diruaren otsa" zeukan izenburu nagusi, eta beste honako

hau osagarri gisa: "Zer egin diteke diruarekin".

ALDEZ AURRETIK, BARKAZIO ESKAERA

Nolanahi ere, ez dezala inork uste joandako edozein garai egungoa baino hobea goa izan zenik eta orduko euskal herritar oro diruz gainezka eta non inbertitu ez zekiela bizi zenik. Berasategik

bere lanari ekiteko era dugu horren leku-
ko.

"Barkamena eskatuz asten naiz artikulku au idazten. Barkamena eskatuz, inoiz dirurik aurreratzetik izan ez duteneri", zioen adituak, nahiz hauen arreta ere eskatu nahi zuen. "Baiña jakin dezatela ere denek, ahorroa oso inportantea dela bere jabearentzat eta ondo tratatzea merezi duela, gutxiena bada ere. Edo beste moduz esanda, ez dezala iñorik pentsa, gutxi delako, ahal den lekurik onenean jartzea merezi ez duenik".

Arrazoiak? Hauexek: "1960-garren urtean 10.000 pezeta zeuzkanak banku nahiz aurrezkikutxa batean ikuitzeko asmorik gabe, or dauzka; baiña gauzak erostera joandakoan, orduan baiña askoz gutxigo balio dute, diruaren balioa jetxi egin delako ta gauzena igo, ta interes utsean egon delako diru ori". Eta, begira nondik, "diru ori ondo jarria egon balitz, beste balio bat eukiko zuen gaur".

Hala ere, zintzoa izaki Berasategi jauna, honakoa ere jakinarazten zien irakurleei: "Diruaren inbersio oberenik, ez da. Bestela, oberenena bezain onak ez diren inbersioak bukatu behar lukete. ta ez da

■ Piarres Lafitte, Euskaltzaina. Hogei urte arte euskerarik ez zekiena

Errialde, 1972-I-30

Hogei urte nituen. Laster apaiz izanen nintzen. Orduan, nere Moraleko irakasleak erraite daut: "eta heldu den urtean, nola predikatuko duzu, euskaraz ala biarne-raz?". Nik erran nion: "Biarnesez. Ez dakit euskaraz. Zer nahi duzu?". "Halare, aita eta ama euskaldunak izaki eta behar zenduke euskaraz egin". Ortzirale guzietz ene izeba bat etortzen zitzatan Seminariorat eta ekartzen zizkitan puskak eta zenbait liburu eta honelako zerbait. Eta errai

ten zidan: "Badakit Senpier horrek ez duela humore onik hitaz mintzatze-ko. Nahi lukeela euskarari lotzea". Hiru hilabetez ez nuen deusik erraiten. Halako batean erabaki nuen. Bildu nituen nazkien hitzak eta ikusi nuen banituela ehun eta berrogei bat. Orduan joan nintzaion ikusterat Sen-pierri eta erraiterat euskarari lotzeko tan nizela. "Hasten naiz. Baina ez gero neri erran sobera egiten dutala. Kaskagorrragoa naiz eta ez nauzue geldiaraziko" (...) ●

[illegible]

ala gertatzen. Gaiñera, diruak ez du berdin balio denentzat. Batzuentzat, joku bat da, espekulazio bat, aberastu edo lur jo; beste batzuentzat, berriz, altxor bat da, tella baten pean gordetzekoa, norberarengandik urbil; eta irugarren, beste batzuentzat -gehienentzat- gorde beharreko zerbait da, baiña ahal den etekiñik aundiena kentzen zaiola".

UTIKAN AURREIRITZIAK!

Zer zela eta, barietate hori? "Jeneral-ki, ondasunak administratzeko eran, siko-loji arrazoiek agintzen dute ta zenbait



■ Pio Baroja donostiarra.

prejuizioak. Badira diru-jartzailleak, interesa aldakorra duten akziotan dirua jartzeak bildurtzen dituenak, gauza entendi-

tzen ez dutelako ta ori kantidade aundientzat dela uste dutelako ta gauza ortan ententituentzat. Beste batzuek, beren dirua etxe, arri, lur bihurtu nahi dute, olako gauzetan sartuta seguruago daudelako. Bakoitzak bere tankera du, norberak ezagutu beharrekoa, gero, ondo enteraturik, artan edo ontan sar dedin. Beraz, nor bere burua ezaguturik eta bere bidea zeintsu duen ikusirik, jakin behar du zer bide dauzkan".

Eta hain zuzen horretaz arduratuko zen bera.

AURREZTEKO BIDEAK

"Ez dut kontuan artzen aurreratzaile ta espekulatzaile dena", adierazten zuen, ordea. "Ni konserbadorea naiz eta aientzat doaz ene kontseiluak. Nahiago dut nere ahorroak ongi erositako gauzetan euki ta ahal den gutxiena aldatu, beti aldaketan ibilli baiña, interesa aundia goen billa. Ahal den gutxiena esan dut aldatu, arretaz zaindu beharra dagolako inbersioa, tarteka zenbait egoerek inbersio batzueri laguntzen baitie ta ez besteri".

Dirua ezartzeko leku bat, Burtsa eizzen. "Boltsak eskeintzen dituen gauzak, akzioak eta obligazioak dira. Akzio bat erostea, enpresa bateko jabetzan parte izatea da ta irabaziak, baldin badira, dibidentotan jasotzea jabetzaren neurrian. Obligazio bat erostea, enpresa bati zordun izatea da, au da, ari diru bat prestatua eukitzea interesa jakin batekin, prestatu zaion dirua berriz eskuratzen dela fetxa jakin batean".

■ Frantzian

Gurutz Larrañaga, 1972-I-30

Protestanteen Federazioak dokumentu bat argitaratu du, "Eleiza eta podereak" izenburuz. Idatzi honetan, argi eta garbi, gaurko gizartea onartu ezinezkoa dela diote, eta eraikitako ordena hautsi beharra dagoela ●

Bietan zein ote diruari etekina ateratzeko biderik egokiena? Bada, Berasategik zioenez, biak dituzte beren alderdi on eta txarrak...

Burtsa baztertuz gero, zera egin zezakeen txanpon ugariaren jabe zenak: "Inmobiliarietan dirua jarri", esate baterako, "plusbalia, etekiña eta eskuratzeko errezasuna" ziurtatzeko. Edota bizi aseguoetara jo:

"Biziaren segurua da inbersiorik onenetako bat, siñesteak lan badu ere", zioen Berasategik.

Eta aurreko bide guztiak fidagarri ez irudituz gero, "or daude aurrezki-libreta era bateko eta bestekoak, nahiz etxebizitzahorrorako, nahiz boltsahorrorako; or daude aldi jakin baterako diru-jartzeak, oinbesteko interesa batekin; or daude bonoak esku batetik bestea pasa ditezkenak interesa aundi batekin; hipotekak, interesa aundi batekin... Dirua interesa etekindun aundi batekin jartzea da or garrantzizkoa ta lotan ez uztea ezeren probetxurik gabe" ●

◆ PILAR IPARRAGIRRE

■ Batzuk Baroja inpernutik atera nahi

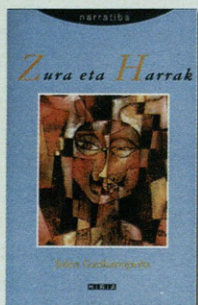
Editoriala, 1972-I-30

Jaio zenetik ehun urte igaro direla norbaitzuk konturatu direnean sortu da Pio inpernutik ateratzeko asmoa. Asmo santua. Indice baten inpernuko kanposantuan euki duten idazle au, Donostiako Okendo kalean jaio eta Barojak berak (Familia, infancia y juventud) zion bezala, odolez ere euskotarra zen. (...) Garbi dago, beraz, onerako edo txarrerako Pio Baroja euskal zaiñetako odoletik eta Euskalerrian jaio zela. Gogoz eta asmoz askotan kanpotar bezala jokatu zuela? Ontan badute bakoitza non bizi izan danen eta beste artuemanetan sortzen diren gorabeherak zer ikusia. Donostian jaio zen Barojak ementxe egin zituen bere lehenengo zazpi urteak (1872-1879); gero, sei Iruñan (1880-1886); oraindik

aurra zen Pio sendikoak zijoazen bizi-tokietara joan behar izan zuen, noski; gero, gaur arte Euskalerrian izan ez degun tajuzko Unibersidadetan (Madrid eta Valencian) ikasten aritu zen; Pio berak aukera egin zuenean, Zestua aukeratu zuen, eta sendagille bezela emen egin zuen urte-bete pasatxua (1894-95). (...) Ala, alde batetik, idazten asi zenean, behar bezala ez zekien euskararik ezin ba erabilli, eta, bestetik, gure erriak moldatutako munduaren neurri bakarra ezin izan zuen erakutsi. (...) Egia da Barojak gaztelera utsean idatzi zuela; nahia go genduke bestela balitz, baiña, bestalde, ba al da mundu osoan gure erria gai (eta gai maitekor) dela orrenbeste eta ain zuzen eta ain baitasunez beterik idatzi duenik? (...) ●

A S T E K O L I B U R U A

ZIENTZI FIKZIOZKO BI NARRAZIOK OSATUTAKO LIBURUA



ZURA ETA HARRAK
Julen Garikanopeña
 HIRIA
 105 orrialde
 11,72 euro

Zientzi fikzioa lantzeko asmo sendoa du Julen Garikanopeña, eta genero horretan orain arte egin duenaren lekukotza dugu "Zura eta Harrak", Hiria argitaletxearen bidez plazaratu duen liburua. Bi nobela laburrez osaturik dago. "Bizimotzak" izenburua du lehenak, non agintean dauden araberak gaizkile dena bergizarteratzeko era berezia asmatu duten: presondegi-hiltegi batera eraman, herio krudela ezarri eta, akabo behintzat harena! Pozik asko bizi dira agintariak horrela, jakina, aurkari nabarmenik ez baitute, ia gasturik egin beharrik gabe gainera. Okerrena, ordean, beren ber-

gizarteratzeko metodoa atzeratu gizarajo bati ezartzen diotenean gertatuko zaie: heriotza eman, ondo lurperatu eta handik zenbait egunetara laguntza eske deidarka hasten denean. Bizirik dagoela ematen du, baina kasu horretan, beraiena litzateke errua... lotsagarri gelditu ezean, nola garbitu berriro? "Apar naparra" da bigarren narrazioa. Horko gizartean, ahanzte terapia ezartzen zaio gauzarik nimiñoenean aginteak dioenarekin bat ez datorrenari, eta berehala ahazten ditu oroimen txar guztiak, alegia eztabaidan jartzen zituen haiek... nahiz bera nor den ere gogoratzeko gai ez izan.

▼ Egileari Galdezka

"Boterearen izaera aztertzen saiatu naiz"



Julen Garikanopeña

■ Zergatik "Zura eta Harrak" izenburua?

"I txing" antzinako liburu txinatarretik atera nuen titulu hori. Oraindik ere Txinako azziek liburu horretako irudiak erabiltzen dituzte errealitatea aztertzeko. "Zura eta Harrak" ustelkeriaren irudikapena-edo da. "Zura beheago, harra barnago", dio euskal esaera zaharrak, eta zuraren harrak leku guztietan daude, erroak jan eta jan. Baina ustelkeria ez da berez txarra. Ustelkeriari esker, bizitza berriro has daiteke. Gobernuak, boterea, erakunde zorrotzak beti irauteko osatuak diruditen arren, uste baino lehen, eta nahita nahi ez, erortzen dira.

■ Zure liburuaren irakurleak, zer aurkituko du bertan?

Zientzi fikziozko bi nobelatxo. Balizko gizarte bat islatu dut haietako bakoitzean. Lehenengoan, kapitalismo basatia deitzen den horren bortizkeria guztia agerian uzten ahalegindu naiz. Bigarren, berriz, ordenagailuen bidez ezarri daitekeen ordena. Bietan, boterearen izaera aztertzen saiatu naiz, umore beltzaren bidez.

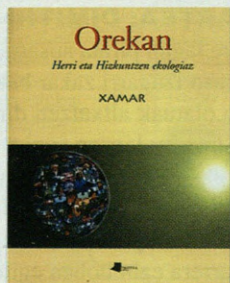
■ Gaur arte euskaraz ez da zientzi fikzioa gehiegi landu...

Bada, horixe baino ez da nire asmoa, zientzi fikzioa euskaraz lantzea. Izan ere, zientzi fikzioa eta beste genero literarioak oso desberdinak dira, zientzi fikzioa lantzen dutenen helburua errealitatea aztertzea baita; munduaren arauak aldatuz, mundu berriak sortzea, gure izaera hobeto ezagutzeko. Eta orain plazaratzen ditudan bi nobelatxootan horixe egin dut, bi errealitate ziztrin irudikatu. Bi balizko gizarte ia ezinezko baina hala ere oso hurbil eta beldurgarriak sortu. Batean, heriotza, zigorra, torturak eta drogak dira nagusi. Bestean, sentimenduak eta oroimena ere ezabatzen zaio jendeari, eta beharraren arabera beste batzuk txertatu.

LIBURUAK

OREKAN. HERRI ETA HIZKUNTZEN EKOLOGIAZ

Xamar
PAMIELA
168 orrialde
23,44 euro



HIZKUNTZA OROREN BIZIA ETA GIZA BILAKAERA

Hamalau urte igaro dira jada, José María Sánchez Carrión "Txepetx" ikerlariak "Un futuro para nuestro pasado. Claves de la recuperación del Euskera y teoría social de las lenguas" kaleratu zuenetik. Eta auziak berdintsu dirau, Xamarren ustez: gehienak ez ikusiarena egiten jarraitzen dutelako, batzuek interesik ez dutelako (edo kontrako interesak), eta beste batzuek informazio faltagatik. Azken hauei begira osatu du Xamarrek Pamiela argitaletxearen eskutik kaleratu duen "Oreka. Herri eta Hizkuntzen ekologiaz" liburua, hizkuntza guztien gordailu -eta erantzule- den gizadia oreka bizigarrian garatu eta irauteko baldintzaz mintzo dena, hizkuntzaren biziarekin eta bizitzaren hizkuntzarekin zerikusia duten oinarri, gako, iritzi, joera eta gainerrako guztiak bilduz, eta era erraz, erakargarri eta atseginan eskainiz.

HALAXE DIRA GAUZAK!

Garbiñe Salaberria
DESCLÉE DE
BROUWER
61 orrialde
5,41 euro



GAZTETASUNAREN EZINEGONA ETA BELDURRAK

Xabier Mendiguren Bereziartuk euskaratu ditu "Halaxe dira gauzak!" liburuan bildurik agertzen diren Garbiñe Salaberriaren bost narrazioak: "Horixe bezain erraza", "Maitasuna kartara", "Hurbiltzen ari diren orduak", "Bere begiradatik salbo" eta "Jadanik gau itsua". Guztiak hamabost urte inguruko neska eta mutilak daukate protagonista, beren gogo sutsu, ezinegon eta beldurrekin. Eta egoera berezi horrek, ordura arte sekula egin izan ez dituztenak egitera bultzatuko ditu. Batek, eskuko zati bat galduko du gogoz, auzoko jaunxkilak gaina har ez diezaion. Bestea, elkarrekin irtetera lotu nahi duen mutilaren amarruan eroriko da, oharkabea. Ohean pixak alde egiten dion neska gaixoaren kasu gogorra dago gero. Eta maitasunaren lilurak edota hormonen gorakadak eraginda egin daitezkeenak eginda sufritzen dena.

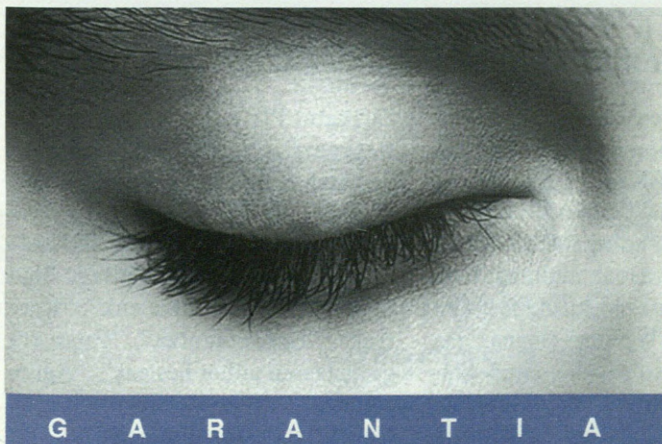
NATURA Gorka Salmeron Murgiondo

ONGARRI
111 orrialde
9,02 euro



GORKA SALMERON MURGIONDOREN AZKEN BILDUMA

Gorka Salmeron Murgiondoren azken argazki bilduma da "Natura", Ongarri argitaletxeak egungo euskal argazkilaritzari eskaintzen dion "Serie blanca" sailean plazaratu duen lana. Zuri-beltzean eta kamera mota ezberdinek erabiliaz aritu da Legazpin jaiotako argazkilaria gazte hau "Natura"n agertzen diren irudiak jasotzerakoan. Eta Edorta Kortadik liburuaren hitzaurrean dioenaren arabera, berriz ere Legazpi inguruko paisaiak maitemindu zaigu lan hau egiterakoan, pago eta haritzek, mendi hegal txiki eta bertako belazeez, elurretako giza oinatzez eta urruneko mendiek maitemindu; eta espazioaren sinplifikazio eta poetizazioak, bere arreta mikro eta makroklima jasotzera eramandu, detaile txikiak ere zainduta dituen paisaietan erreparatzera, bere fotografia preziosista eta sendagoa bihurtuz.



**Konfiantza
delako
garrantzitsuena**

Egunez egun
zure konfiantza
geureganatzen dugu,
etengabe produktu
berriak eta
zerbitzu berriak
bilatzearen bidez.

**ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS**
ZERBITZU OPTIKOETAN 1^a
Hernani, 4 - DONOSTIA

G A R A N T I A



LIBURUAK

**KARRAMARRO
UHARTEA.
DIMITRI ETA
SORGINA**
Batzuen artean
TTARTTALO
34 orrialde
4,15 euro

**KARRAMARRO UHARTEA: DIMITRI ETA SORGINA**

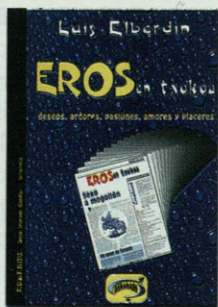
Dimitri kapitaina eta bere lagun pirata ausartak, Karramarro uhartera bueltan datozen batean, itsaso izugarri zakar bati aurre egin beharrean izaten dira. Mendi baten neurriko olatuak altxatzen dira haien inguruan, Kain itsasontzia eta bertako guztiak arrisku larrian jarritz. Halako batean, urjauzi erraldoi batek hondoratzen ditu eta, nola ez dakitela, uharte zoragarri eta ezezagun batean esnatzen dira. Uharte horrek, tontor bat du, eta tontorrean jauregi eder bat ageri da. Harantz abiatzen dira piratak. Jauregiaren ate aurrean, emakume dotore bat daukate zain. Harrera ezin hobea egiten die eta bere laguntza osoa lortzen dute. Baina behin itsasontzia konpondu eta Karramarro uhartera itzulzeko prest direnean, bere uhartearen gelditzeko eskatzen die andere horrek. Eta ezetz esaten diotenean, sorgin itsusi batean eraldatzen da.

**ELIKATZETIK
GASTRONOMIARA**
Murgil
Taldea
GAIAK
277 orrialde
13,82 euro

**NOLA ELIKATZEN GINEN, NOLA ELIKATZEN GAREN**

Gaiak argialetxeak, bere Historia eta Gizartea sailean, plazaratu du Murgil Taldeak osaturiko "Elikatzetik gastronomiara. (Nola elikatzen ginen, nola elikatzen garen)" idazlana. Egileen asmoa, gaur egun, "ohituren macdonalizazioa" dela-eta, mendetan zehar garatutako gastronomi kultura arrisku bizi dagoenean, jateak beti izan duen eginkizun soziala aldarrikatzea da. Alegia, jatea ez dela elikatzea bakarrik, gizarte-ekintza garrantzitsu bat ere badela agerian uztea. Horretarako, atzera egiten dute, besteak beste aztertuz elikadura eta gizarte klaseak Errenazimentuan, espeziariaren garrantzia, Ameriketatik Europara konkistatzaileek ekarri zituzten patata, tomate, artoa, kaka eta abar elikagai berriek elikadura moldeetan eragin zuten iraultza, edari kolonialak eta azukrearen gorakada, produktu tropikalak...

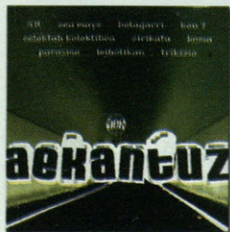
**EROSEN
TXOKOA**
Luis Elberdin
ASKABIDE
215 orrialde
15,63 euro

**SEXU SENA KEZKARIK GABE ETA ONDO ASETZEKO**

Askabidek, Oreretan bere egoitza duen Sexu Osasun Klinikak, kaleratu du "Erosen txokoa. Deseos, ardores, pasiones, amores y placeres" deritzan Luis Elberdinen liburu hau, non jasorik dauden sexuaren inguruan aditu honek "Gara" egunkarian argitaratu dituen artikulu guztiak. Gai asko dira aztertuak, eta ezin denak hemen aipatu, baina ziur egon bedi irakurlea "Erosen txokoa" aurkituko dituela sexuaz izan ditzakeen aurreiritzi gehientsuenak baztertera uzteko arrazoiak, Luis Elberdinek berdin heltzen baitio bakarkako sexu plazerrari, koitorik gabe besteren bati eman diezaiokegun sexu gozamenari, zein beste horrekin batera eduki dezakegun sexu harremana atsegingarri izateko moduei. Sexu kontuetan garrantzitsuena, norberaren gorputza ezagutu, ondo pasa, segurtasunez jokatu eta plazerra lortu eta ematea delako.

DISKOA

AEKANTUZ
Batzuen artean
AEK
10 kanta
12,02 euro

**AEK-K JASAN DITUEN ERASOAK ALAITZEKO KANTUAK**

Irrintzi AEK euskaltegiarekin zeri-kusia dutenen burutapena izan omen zen "AEKantuz" izenburua daraman CD hau osatzea. Bi helburu nagusi zituzten horretarako: AEK-k jasan dituen erasoak alaitzea, bide batez ekonomikoki hil nahi duten erakunde honi laguntza emanaz; eta garai batean oso ospetsu ziren kantuak egungo musika taldeen estiloarekin plazaratzea. Koma, Leihotikan,

Zirikatu, PILT, Zea Mays, Ken 7, Betagarri, Parasma, Trikizio eta Selektah Kolektiboa musika taldeen laguntza izan dute asmoa betetzera. Hurrenez hurren, honako kanten bertsioak eskainiz: "Baga biga higa", "Ikusi mendizaleak", "Eper-rak", "Ezpatadantza", "Gogo eta gorputzaren zilbor hesteak", "Agure zaharra", "Kanpo", "Itsasoan urak haundi" eta "Joan dira, joan".

ONDARROA, urtarrilaren 31 arte *Lehiaketa*

Unanue musika eskolak eta Radixu irriatiak "Ondarroako hiria" kontzertu lehiaketaren bigarren edizioa antolatu dute. Parte hartzaile bakoitzak bi maketa bidali beharko ditu musika eskolara. Epaimahaiak aurkeztutako maketa guztien artean hamabi talde aukeratu dituzte. Horiek agindutako leku eta orduan kontzertua eskaini beharko dute.



EIBAR, urtarrilak 24 *Hitzaldia*

"Energia gela" erakusketaren harian, Jokin Aldazabalek "Energia alternatiboak gaur eta hemen" hitzaldia eskainiko du. Portalea kultur etxea 19:00



DONOSTIA, urtarrilak 26 *Bertsolaritza*

Bertsu Eguna egingo da Kusaalen eta honen helburu nagusia bat-bateko goi mailako bertsogintza eta eszenografia uztartzea izango da. Saioa amaitu ondoren Martin Berasategi jatetxean afaria izango da. Informazio gehiago 943217798 telefono zenbakian.



BAIONA, urtarrilak 26 *Kontzertua*

Orchestre Bayonne Côte Basque-k emanaldia eskainiko du. Giro lasaian musika klasikoaz gozatu ahal izango dute hurbiltzen direnek. Baiona hiria hotela 11:00



BILBO, urtarrilak 25 *Kontzertua*

Jabier Muguruzak kaleratu berri duen "Hain guapa zaude" diskoa aurkeztuko du, diskoan laguntzaile izan dituen musikari handiekin batera arituko da zuzenekoan. Sarrerak 5 euro balio ditu eta bertan erosiz gero, 6 euro. Kafe Antzokia 22:00



BERA, otsailaren 2a arte *Erakusketa*

"Nafarroa etnografikoa, iragana gogoan" erakusketak Nafarroako etnografia bilduma garrantzusia biltzeaz gain, Aiegin, Iratxe monasterioan, abontzen ari diren Julio Caro Baroja etnografia museoaren inguruko informazioa ere biltzen du. Berako kultur etxea 18:00-20:00 (astebukaeran itxita)



BARANAIN, urtarrilak 26 *Kontzertua*

Ortophonik taldearen kontzertua izango da, bertan zuzeneko musika instrumentuak sampler eta biniloekin uztartzen dituzte. Steve Wonder, James Brown bezalako musikari handien eraginpean 60ko hamarkadako jazz-funk doinu dantzagarriak lantzen dituzte. Harresi aretoa 22:30



IRUNEA, otsailaren 19a arte *Erakusketa*

Rafael Zabaleta artistaren erakusketa antologikoa ikusgai izango da Quesadako Udalaren (Jaen) elimenari esker. Erakusketan bere 30 olio lan ikus daitezke. Nafarroako Kuxaren Castillo de Maya aretoa 19:00-21:00 (astebukaeran 12:00-14:00)



BASAURI, urtarrilak 26 *Antzerkia*

Tantaka antzerki taldearen eskutik "Hor dago koxka" antzezlanak izango da ikusgai. Bertan maitasun harremanen eguneroko gorabeheren unibertsoa bistaratzen zaigu. Social antzokia 20:30



GASTEIZ, urtarrilak 26 *Kontzertua*

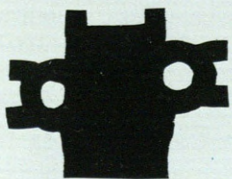
Segismundo Toxicomano eta M.C.D. taldeen eskutik doinu gogorrak entzuteko aukera izango dugu. Azkena aretoa 21:00



Agendarako deialdiak hogeit egun lehenago bidali (943)37 34 03 faxera

Argitarapen honen edizioa laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora



kutxa

zuri esker
gracias a ti

gizarte ekintza
obra social

Urte berriarekin argitasuna handitzen doan heinean landareen bizi nahia bizkortzen doa, negua bukatzerako hurritzak eta haltzak erreserbak dantzatuko dituzte.

ARREN AGERRALDIA

Neguko ekinozioak luzatzen dio urte berriari abiatzeko baime-na. Ekinozio hau udazkenaren amaian izanagatik jendeak "neguaren bihotzatzat" jotzen du. Urteko egunik motzenak eta gaurik luzeenak dira. Urte berriarekin eguna gauari apurka-apurka segunduak, minuak, denbora higatzen hasten da. Temperaturarekin batera argitasuna da, batik bat, landareen bizi nahia bizkortzen duena. Datorren zikloari begira erreserbak dantzatzen hasiko dira eta azkarrenek neguaren amaierako izotzaldia baino lehenago lore-jendearen lanak eginda nahi izaten dituzte. Hurritza (*Corylus avellana*) eta haltza (*Alnus glutinosa*) ditugu oraintxe lan horretan murgilduta. Biak ondo berei-



zitako lore ar eta emeak dituzte soinean. Urrutitik ikusteko modukoak, harro, arrak dira; batean laruak, ardo kolorekoak bestean. Nabarmenak, urte osoko age-

rraldia oraintxe egin behar dutelako, behin polen hautsa zabaldu eta lore emeak ernalduz gero beste ezertarako gauza ez eta landareak, lasai asko, lurrera botako dituelako. Emeak, aldiz, ttiki-ttikiak ia ikustezinak dira, harropuzkeriatan ibili baino lan garrantzitsuagoak bai baitituzte. Ernaldutik ondoren hor iraun behar dute negu osoa, izotzaren beldur, hostaia berriarekin bat elikagaiak ekarriko dizkion izerdi kolpe handiaren zain; gero hilabeteak joango zaizkie fruituak hazi eta heltzen.

Emeen iazko fruitua janean arren harroputzaldia, neguko irriño batez, errekaizulo gehienetan ikusteko modukoa da ●

◆ JAKOBA ERREKONDO
mandio@zerain.com

O S A S U N A

Gibel-transplantea jasan ondoren lehenengo urtean bizirik jarraitzeko aukerak % 90etik gorakoak dira, ebakuntza egin eta gero ia guztiek egiten dute bizimodu normala.

297 DIRA TRANSPLANTEDUNAK

Ia sei urte pasatu dira Euskal Herrian lehenengo gibel-transplantea egin zenetik. 65 urteko paziente arabar bat izan zen Gurutzetako ospitalean 1996ko otsailaren 1ean era honetako operazio bat jasan zuena, zazpi orduz luzatu zen ebakuntza arrakastatsuan. Egun hartatik gaur arte 297 pertsona izan dira operatuak, guztira, Euskal Herrian, gibel berri bat eskuratzeko. Ebakuntzaren ondotik, horietatik % 84ak bizimodu normala egitea lortu dute.

Operazioaren ondotik lehenengo urtean bizirik irauteko posibilitateak % 90 baino handiagoak dira, EAEko gibel-transplanteen programaren zuzendaria den Jorge Ortiz de Urbina kirurgialari donos-



tiarraren hitzetan, "pazienteak aldiaren behin berrikuspen batzuk pasatu beharko ditu, eta medikazio bat hartu beharko du, baina gauza txiki horiek kenduta, bizimodu normala egingo du, bizi-kalitatean eta bizitzan irabaziz, bai beretzat eta baita bere familiarentzat ere".

Euskadik dauka gibel-emaileen tasarik altuena Espainia osoan, milioi biztanleko

50 emaille baitaude gure inguruan. Emaillearen batez besteko adina 45 urtekoa den bitartean, hartzailarena 55 urtekoa da. Zoritarrez, oraindik ere badaude itxaronzerrendan sartuta egonik, hiltzen diren pazienteak. Bost urteotan (hau da 1996tik hasita) hamahiru hildako kontabilizatzen dira guztira, Espainiako zifrekin alderatuz ia erdira jaitsi badira ere. "Eta zergatik hiltzen dira? Agian gaixoei iristen direlako", dio Ortiz de Urbina medikuak. Beren kasua kontrolatzen duten oheburuko medikuek eta digestologoek lehenago sartu beharko lituzkete transplante-programetan eta horrela hildakoen kopurua agian gutxitu egingo litzateke ●

◆ JABIER AGIRRE

Aizkorri-Urbasa-Entzia.

Urederraren sorlekua

Mirarien artean miraria,
Urbasa zabala bezain
izugarrian Urederra da.
Bere izenak jadanik nondik
norakoaren aztarna
eskaintzen digu, baina gu
hura deskribatzen hasi
baino hobe zuek bertara
gerturatzea. Bi ibilbide
azaltzen ditugu ale honetan.
Zuek hauetakoren bat
aukeratu ezazue edo, noski,
hobeagoren bat topatzen
baduzue heldu bideari.



■ Urederraren sorburua.



■ Uraren kolorea, batzuetan berdexka, bestetan urdinxka, beti ederra.



URBASA MENDIA ETA MIRARI NATURALAK

Gasteizerako norabidean laster Olazti ondotik pasako gara, berehala ezkerrean Lizarrara doan errepidea hartzeko. Errepide bihurgunetsu honetan gora, ikustaldiak gero eta ederragoak dira, eta 7. kilometrorako jada Urbasako paisajea bete-betean izango dugu ikusgai: arroak, zelaia eta zuhaitzak.

Beti zuzen jarraituz, edozein unetan paseo bat burutu dezakegu, errepidea erreferentziatzat hartuz galtzea zaila delako, eta edozein leku horretarako egokia delako, (ingurua zoragarria da).

Abiatu eta laster sekulako zelai handia zeharkatuko dugu eta ibilbidearen 58,5 kilometroan Urbasa mendate laua harrapatuko dugu.

Berehala aparkaleku bat ikusiko dugu ezkerrean, Urederraren zirkulu izugarritik oinez minutu gutxi batzuetara dagoena. Aparkatzen baduzue ez zarete damutuko, ikuskizuna primerakoa baita. Beste kilometro batera begiratoki polita ikusiko duzue, aparkatzeko leku handirik ez duena, eta bi kilometro ondoren (ibilbide osoan

61,5. kilometroan eta errepidearen 19,5. kilometroan), eskumara jotzen duen bihurgune handian ere aparkatzea gomendatzen dizuegu. Bihurguneko langaren ostean, Urederraren iturburu zoragarriaraino daraman bidezidorra hasten da. Bertatik abiatuz, azkenean agertuko zaizuen urjauzi paradisiakoek txundituta utziko zaituzte.

Ikuskizun honekin dagoeneko aseturik geratu ez bazarete, errepidea zuzen segituz Zudaire (XIII-XVII. mendeko San Andres eliza) zeharkatu, hurrengo datorren Barindanon ezkerrean hartu, eta Bakedano herria ere zeharkatu ostean, parkinean kotxea utzi.

Bertatik, Urederra Euskal Herriko ibairik ederrenetakoaren ur garbi eta berde-urdinskek sortutako uharka eta urjauzi zoragarriekin gozatzea abiatu zaitzekete, inoiz ahaztuko ez duzuen paradisuaren bameratuz.

ENTZIA MENDILERROA ETA AGURAINALDEA

Zudaieraino itzuli eta bere ostean datorren bidegurutzean (etorreran jaramonik egin ez diogu egin bidegurutze honi) ezkerrean joko dugu, Eulate-Kontrasta norabidean (76,5 km. daramatzagu). Laster San Martin igaroko dugu, aurrekoekin batera Amekoabarren udalerria osatzen duten herrietako bat.

Handik gutxira Eulate herria pasatuko dugu, ezkerrean batez ere laborantza lurak eta eskuinaldean Entzia mendilerro ikusgarria agertzen zaizkigula. Kilometro gutxiaren buruan aldiz, Aranaratz eta Larraona datozkigu, aurrekoak bezala abeltzaintza eta basogintza arduratzen diren nekazari herrixkak. Azken honetatik gertu jada Araban sartuko gara.

Arabaren bisitatuko dugun lehen herria errepidean bi aldiz ezkerrean egin ostean pare bat kilometrorira iritsiko garen Kontrasta da (91. km.), antzina Araba eta Nafarroa arteko bidegurutze garrantzitsua. Ondorioz, herria harresiz inguratu zen (gaur egun etxeek aprobetxatutako hormak dira) eta bere Jasokundeko Andra Mari eliza handiosoak gotorleku itxura hartu zuen. Herriko ertz batean



■ Urederra ibai inguruan ibilbide bat baino gehiago dira.

Elizmendiko ermita dago, hilari erromatar interesgarriarekin.

Errepidera itzuliz, Opakua-Agurain norabidean jarraituko dugu, paisaje arrokatu eta menditsuak tarteka galdu izan duen ikusgarritasuna agertzen digularik berriz ere. Mendatera iritsi arte beti zuzen segituko dugu.

Azkenik, ibilbidearen 101. kilometroan Opakua mendatearen gainean bertan gaudela, jaisten hasten den lekuan eskuinera bide bat ateratzen dela ikusiko dugu. Bide horretxek eramango gaitu Legaireraino, baina erne ibili, nahiz eta asfaltatua eta oso zabala izan, bidezulo ikaragarriak dituelako. Opakuatik bi kilometroa lehenbiziko aparkalekua ikusiko dugu ezkerrean, baina zuzen segituz, lau kilometro beranduago arbolez inguratutako paraje ederrera iritsiko gara.

Beste kilometro erdira Legaireko zelaietara daraman bidexka hasten da, gure ezkerrean (zuzen segituz gero bidea moztu egiten da). Landa hauen inguruan eta Mirutegiko balkoi natural izugarri-raino sekulako ibilbidea egin ahal izango duzue, edo besterik gabe, atsedean ederra hartu, zelai zabal eta atsegin hauek horretarako aproposak dira-eta.

URBASA-ENTZIA MENDIZERRA

Zunbeltz failak banatzen dituen bi mendizerra hauek 1.000 metro inguruko altuera duen karedun goi lautada osatzen dute, batetik Nafarroa menditsu eta erdialdekoa banatzen dituzten Urbasa eta Andia, eta bestetik Araban barneratzen den Entzia alegia. 200 kilometro koadrotan zehar barreiatzen dira baso, zelai eta erreka zoragarriak.

Historiaurretik artzain kultura ezagutu duen inguru basati hauen (Urbasa izen egokia da oso) "biztanle"ei dagokienez, batez ere lasai asko bizi diren ardi latxak eta pottokak ikusiko ditugu, eta horiez gain sai zuri, basurde, basakatu, katagorri eta abarrek ere bertan dute beren etxea.

PILATOS-EN BALKOIA

Natur mirari ikaragarri hau behatzeko egin beharreko bakarra zera da, Urbasako goi lautadaren erdian dauden aparkalekuetan kotxea utzi) eta berau eta errepidea atzean utziz bost minutu ibiltzea.

Denbora horretan Urederra ibaia sortzen den anfiteatro moduko zirko ikaragarriaren erlaintz edo hegalaria iritsiko gara. Hortik aurrera, berau inguratzen paregabeko ibilera nahi dugun arte luza dezakegu, ez baikara inolaz ere aspertuko.

UREDERRA URBASA MENDITIK

Urederra (izena jada nahikoa adierazgarria da) ibaiak, batez ere bere iturburua eta lehenbiziko kilometroak, agian Euskal Herriko txokorik maitagarriena osatzen du. Izan ere, bere zirkoaren harresietatik irteten den erreka jaio eta berehala sortzen hasten den urjauzi ikusgarri eta uharka ugariak beste inon gozatu ez duzuen ikuskizun bakarra sortzen dute.

Urbasatik jaisten ari garen bihurgune handiaren hesiaren atzean hasten den bidezidorra hartu eta zuzenean iturburura eramango gaitu. Egin beharreko bakarra paretaren kontrako bide erraza jarraitzea da. Bidea ez da Bakedanotik bezain ikusgarria, baina parean agertuko zaigun urjauziak txundituta utziko zai-



■ *Urjauzi eta urputzuak ugari dira inguru honetan.*

tuzte. Argazki kamera eraman.

UREDERRA BAKEDANOTIK

Hau aurrekoa baino ibilbide apur bat gogorragoa da, baina ikusteko dagoena kontuan hartuta, neke apur hori berehala ahaztuko zaizue. Herritxoaren osteko aparkalekutik, bidexka batetik jaisten hasiko gara, sigi-sagean, erreka ezkerreko alderai- no iritsi arte.

Hortik aurrera, egin beharreko gauza bakarra uraren sorlekurantz abiatzea da, batzuetan uraren albotik eta beste batzuetan metro batzuk urrundu ostean berriz ere itzuliz, lur eremuak leku bakoitzean eskaintzen dituen bideak (eta begiratokiak) aprobe-txatuz. Bitartean, aurrean duzuen ur urdin-berdexka ezin garbiago hori benetakoa ote den pentsatuko duzue, bata bestearen atzean igaroko dituzuen uharka miragarriak aluzinazioak ote diren, edota urjauzi eta urlasterrak ametsetako kontuak ote diren.

Pagadi mixto honetan zehar ahozabalik aurreratzen duzuen bitartean, azkenean besteetatik nabarmentzen den urjauzi are ikusgarriago bateraino iritsiko zarete, lehen ikusi ditugunak baino altuagoa eta bertikalagoa baita.

Bere gainetik ibaiaren beste aldera igaro eta eskailera batzuetatik Urederraren iturbururaino eramango gaituen bidezid- or eta zubitoraino hurbilduko gara.



■ Legaireko zelaiak, paseatzeko inguru ezin egokiagoa.



■ Zaila da urjauzirik politena zein den esatea.

LEGAIREKO ZELAIK

Urbasako Arabako jarraipen gisa, zelai hauek probintzia honetako eremu oso atsegina osatzen dute. Opakuatik gertu dagoen aparkalekutik, landa eder hauek iparrerantz zeharkatuz Legaire errekatxora iritsiko gara, pagadi, trikuharri eta bordak barreiatzen diren inguru lasai eta zoragarrian.

Hemen, sartaldeko malkarrerantz joz (bista politak), Atau mendatea harrapatuko dugu eta hemendik, hegaletik gertu jarraituz, gurutze altu batek seinalizatzen digun Mirutegi gaina, amildegiaren gainean bertan. Balkoi pribilegiatu honetatik dugun ikuspegia izugarria da, besterik gabe. Ibilbidea nahikoa laua da eta presarik gabe arratsalde batean egiten da.

Informazio Praktikoa

URBASA

Jatorduan:

Urbasako Benta- Urbasa Gaina.

Jan eta lo egiteko:

Bioitza kanpin -aterpetxea- Urbasako errepidea, 30. km. ☎ 948- 39 10 04.

BAKEDANO

Jatorduan:

Urederra jatetxea- Iturmia 15.

OLAZTI

Jatorduan:

Clinker jatetxea- Kale Nagusia 1.
Aixelexu Bar-Jatetxea- Portuko kalea.

ZUDAIRE

Jan eta lo egiteko:

***Hostal Irigoyen- Lizarra-Donostia errepidea, 16. km. ☎ 948- 53 90 06. Logela bikoitza 31,25 euro.



Denborapasak

Kike Amonarrizen
Umorea



IPARRALDEKO UMORE BELTZA

Azken bolada honetan, honako txiste hau jarri da modan iparraldean.

- Zergatik ez dago euskaldunik "Star Trek" filmetan?

- (!?!)

- Erantzuna: etorkizunean gertatzen direlako!

LANGILEAK

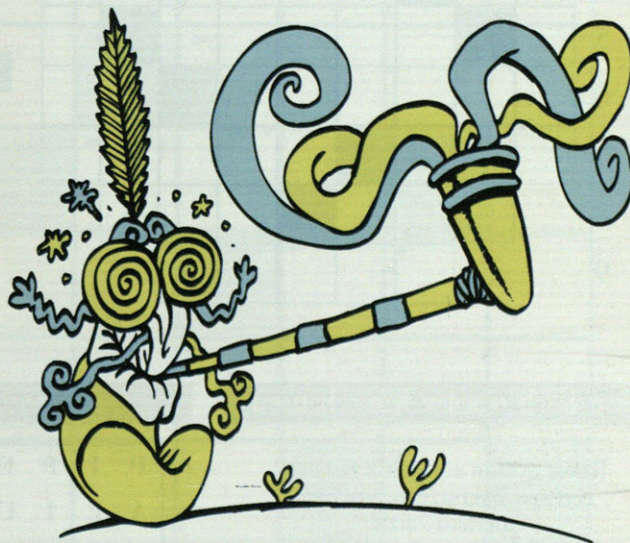
Arnaldo Otegiaren mitina Bizkaiko ezker aldean.

Arnaldo, herriko plazaren erdian jarritako oholtzara igo eta mikrofonotik berbetan hasi da. Aurrean dituen entzuleen artean, batez ere, gazteak eta berrogeita hamar urtetik gorako langileak ikus daitezke:

- Adiskideok! Euskal abertzale eta langileok! Orain entzungo duzuen behin baino gehiagotan esan dut, baina zuen aurrean berriro errepikatu egin nahi dut: herri hau iritsi den lekura iritsi bada eta dagoen bezala

Asteko Lokuzioa

PIPATU



Erre, irribelarra, batez ere

**A ZER PIPALDIA, ATZOKO! ASTEBETERAKO
KENDU ZAIDANK PIPATZEKO GOGOIA**

FUMAR / FUMER / A JOINT

MANIXT MANIXT
MANIXT MANIXT

2AZPIAK
BATMAN

baldin badago, zuengatik da; herri honetako langileengatik!

Eta entzuten ari zen batek:

- Hara! Orain ere errua besteei bota behar! Eta gainera, nori, eta guri!

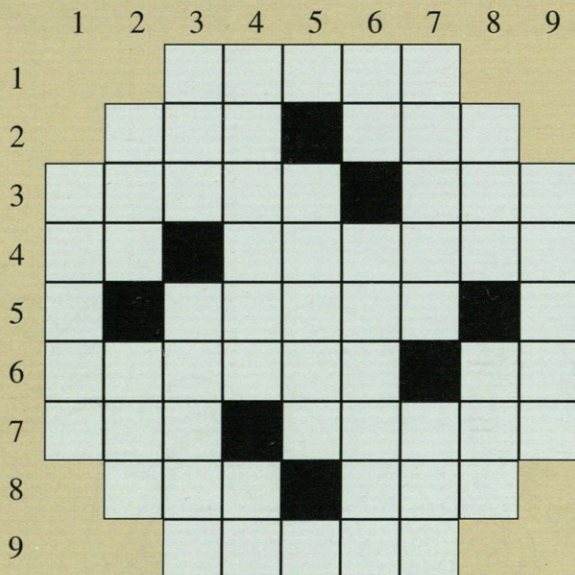
DEBEKATUTA

Tuterako udaletxean.

- Sola jauna! Baina zuk ez al daki-zu udaletxe honetan, debekatuta dagoela lanean edatea?

- Lasai! Ni ez naiz lanean ari!

Hitz gurutzatuak



EZKER ESKUIN

- 1.- Gizon izena. 2.- Zilbor. Euskal sindikatu abertzalea.
- 3.- Nortasunak. Gipuzkoan, zain. 4.- Ez eme. Automata.
- 5.- Sufrea. Kiskalia. Iodoa. 6.- Komunikabide mota.
- Bokal errepikatua. 7.- Gipuzkoako herria. Mendiko atea.
- 8.- Bururatu. Ofizial turkiarra.
- 9.- Fetu, artean jaio ez den haurra.

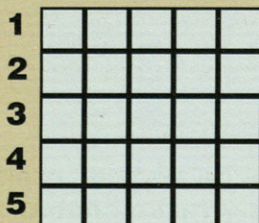
GOITIK BEHERA

- 1.- Sastraka. 2.- Galdetzaile bat. ... de Janeiro, Brasilgo hiria.
- 3.- Oinaze. Antolatu. 4.- Barazki mota. Lumaren erdian.
- 5.- Potasioa. Etxola. Bokala. 6.- Alderantziz, egile atzizkia. Amuetan jartzen diren jatekoak.
- 7.- Segada. ... danez, dirudienez. 8.- Zenbaki bakoiti.
- Betekada. 9.- Trebea, abila.

Ekar bosteko hori!

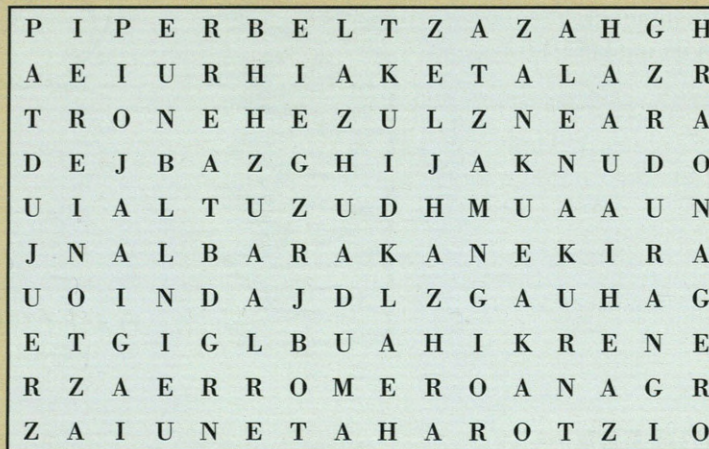
Ezker eskuin eta goitik behera, zenbaki bakoitzean hitz bera aterako zaizu

1 2 3 4 5



1. Batetik bestera oinez joan.
2. Landare mota. 3. Beltza.
4. Jorratu. 5. Bizi.

Letra Zopa



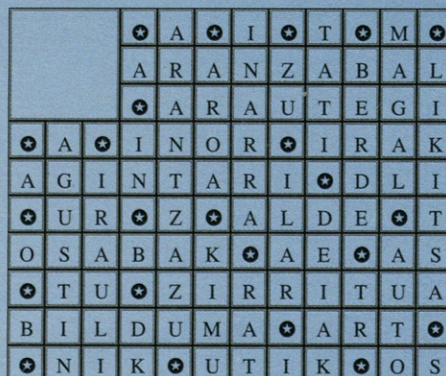
Aurki itzazu letra zopa honetan 8 janari ongailuren izenak. Hitzak ezker eskuin, goitik behera edo diagonalean azalduko zaizkizu

Aurreko asteko soluzioak



8ko txikian

1. Igorriak. 2. Alaikiro. 3. Belarria. 4. Gabirria.
5. Mahastia. 6. Gitarra. 7. Urratsak. 8. Bikainak.
9. Sokatira. 10. Arrantza. 11. Busturia. 12. Gaitasun.



Hitz gurutzatuak

Ezker eskuin: 1. Zaila. 2. Gor. Ert. 3. Harat. Iel. 4. Ar. Lainoa. 5. B. Malda. 6. Izurde. De. 7. Lan. Eitea. 8. Ito. AEK. 9. Ataka.

Goitik behera: 1. Habil. 2. Gar. Zai. 3. Zor. Munta. 4. Aralar. Ot. 5. I. Talde. A. 6. Le. Ideiak. 7. Arina. Tea. 8. Teo. Dek. 9. Labea.



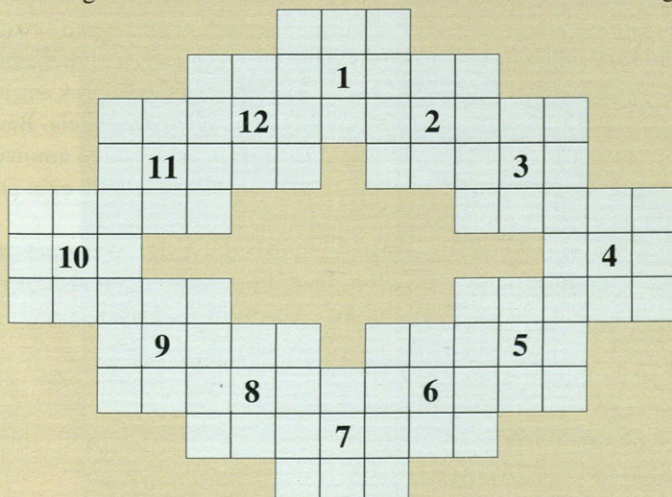
Hitz Gezidunak

	Asteko egun	Ukapena	Intsektu mota	Doi	Aurreko aldea
	Ase ezina	Errotako langilea	Non atzizkia	Irinezko opilak	
	Huts egin				
	Musulman jakituna				
Izena	Bira		Barazki mota		
Deitura	Musika nota		Batuketaren emaitza		
			Hormako irekigune		Röntgen
			Nafarroako urtegia		Zikina
Idortea				Bihi	
Egile atzizkia				Bilo	
	Jertsea				
	Eako biztanle				
Infusio mota		Gizon izena		Hidrogenoa	Azti ezaguna
Letra baten izena		Selenioa		Naizen hau	
	Musika nota		Elementu kimiko		
	Kontsonantea		Kontsonantea		
Nafarroako herria				2001ean	

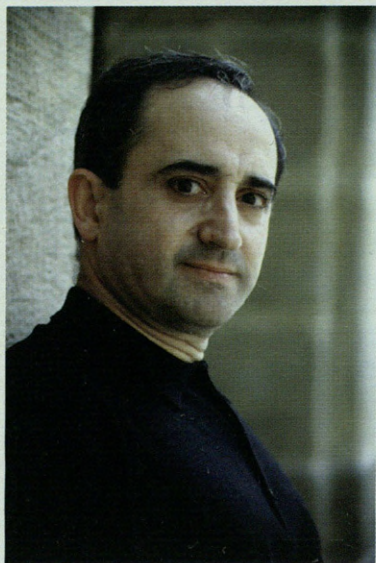
Pertsonaia: Osasuna futbol taldeko jokalaria

8 ko Txikian

Erantzun guztiak zortzi letrakoak dira eta zenbaki bakoitzaren inguruan kokatu behar dira. Hitzak ordu orratzen arabera bideratu behar dira, beti ere zenbakiaren gaineko lauki txikitik abiatuta.



- 1.- Eztenak
- 2.- Behatz apaingarria
- 3.- Bizitzaren aurkakoa
- 4.- Txerri haragi
- 5.- Gaitz larria
- 6.- Gizon
- 7.- Amerikako biztanle
- 8.- Garaitza
- 9.- Egiatzko
- 10.- Zaldien emeak
- 11.- Eromena
- 12.- Gazte sasoia



JOSE IGNAZIO ANSORENA

ALBERTO ELOSEGI

AMORRUA GIDARI

Amorrua, sortzen den sentimentua denez, nahi-taezko laguna zaigu bizitzan. Gidaritzat hartzea, ordea, ezegokia da oso. Ezegokiagoa, nork bere buruari amorrua txofer duela aitortu nahi ez diot. Horregatik ikasi behar dugu amorrua, sortzen denean, ondo bereizten eta behar bezala aprobetxatzen. Amorrua bidegabekeriaren eta krudeltasunaren kontra aritzeko kementa suspertzen duen indar sendoa izatea ona da. Baina bere eginkizuna hortxe amaitzea komeni da, hortik aurrerakoak adimenak eta errespetuzko sentsibilitateak bideratu behar dituzte. Eta, batez ere, amorruak ez du, bere buruaren gainean erabateko itzuli bildua eginez, bidegabekeria eta krudeltasuna zabaldu behar.

Zaila da, ordea, askotan amorrua identifikatzea, baduelako zerikusia giza komunikazioan dagoen arazorik handienetako batekin: elkarriketan kontu bat aipatzen eta itxuraz haren inguruan jarduten garela, errainetako eta benetako hizketagaia beste bat izatea. Hau sarri gertatzen da, amorratuak berak ere ez duelako amorruaren arra identifikatzen uzten. Orduan konzeptu abstraktoen izenean -era inkonszientean maiz- justifikatu nahi izaten du bere jarduna. Garrantzitsua da beraz amorrua garaiz diagnostikatzea, begi zorrotza izatea, bestela guztia nahas dezake.

MEDIZINA FAKULTATEAN GERTATUA. Hilotzaren aurrean dauden medikumei ari zaie aurreneko irakasgai praktikoa ematen sendagile bizkor eta asto samarra:

-Bi ezaugarri behar ditu sendagile onak: begi zorrotza eta... ezeri ez nazkarik izatea. Ea -esandakoa praktikan erakutsi nahiz- zuen arteko inor nire parekoa burutzeko gauza den.

Esan eta ekin. Eskuinaren hatz luze osoa hilotzaren ipurtzulotik sartu du eta jarraian, ikasle harrituei eskua eta hatz tentea erakutsi ondoren, ahorratu eta milikatu, berea berdintzeko erronka inguruko guztiei jarritz. Denek atzera egin dute, higuinduta, taldeko astakirten zabar txoro amorratua ez bestek. Honek, bere hatza tximinian sartu eta gosetuta eta gozoki batekin bailegoen behin eta berriz milikatu ondoren, irakasleari aurre egin dio:

-Zer? Medikua ona izateko balio al dut?-

Irakasleak errukior:

-Ez ba. Nik bi baldintza aipatu baititut. Eta garrantzitsuen aurrenekoa: begi zorrotza. Zuk horrelakorik bazenu, honez gero konturatuko zinen nik hatz luzea sartu dudala, baina erakuslea milikatu.

BIZI DUGUN EGOERA soziopolitikoan amorruak eragin handia izan du eta izaten du. Esaterako, euskarak -arrazoi historiko-estetiko-sikologikoak tarteko- eta euskal kutsurik duen edozerk amorrua sortu izan du hainbat jenderengan. Azken urteetan horietako batzuk ahalegin handia egin dute amorru hori gainditzeko, baita neurri batean lortu ere. Beste batzuk, ordea, sastraken artean gorde dute amorrua eta Gabonetako kapoiaren antzera elikatu, bidera noiz aterako zain. Oraingoa iruditatu zaie nonbait egokiera ona.

Inori buruan tiro egiten diona edo lehergai-lu jartzen, edo inor torturatzen duena amorruak hartuta dagoela garbi iruditu zait beti. Ekuazio matematiko edo argudio politiko-filosofiko soil batek, frogantza indarrik handiena izanda ere, ez baitu inoiz horretaraino bultzatzen.

Amorruarena bitxia gertatzen da ETaren kontrako borrokan. Axioma faltsua zabaltzen dute batzuk (Basta ya eta antzeko taldekoek bereziki): zenbat eta amorru handiagoa erakutsi hobe eta gehiago egiten dela bide horretan. Nire ustez, diagnostiko guztiz okerra izateaz gainera, garbi dago amorrudunek kontrako amorrua eragiten dutela neurri handi batean, eta amorruaren katea luzatzen laguntzen dutela.

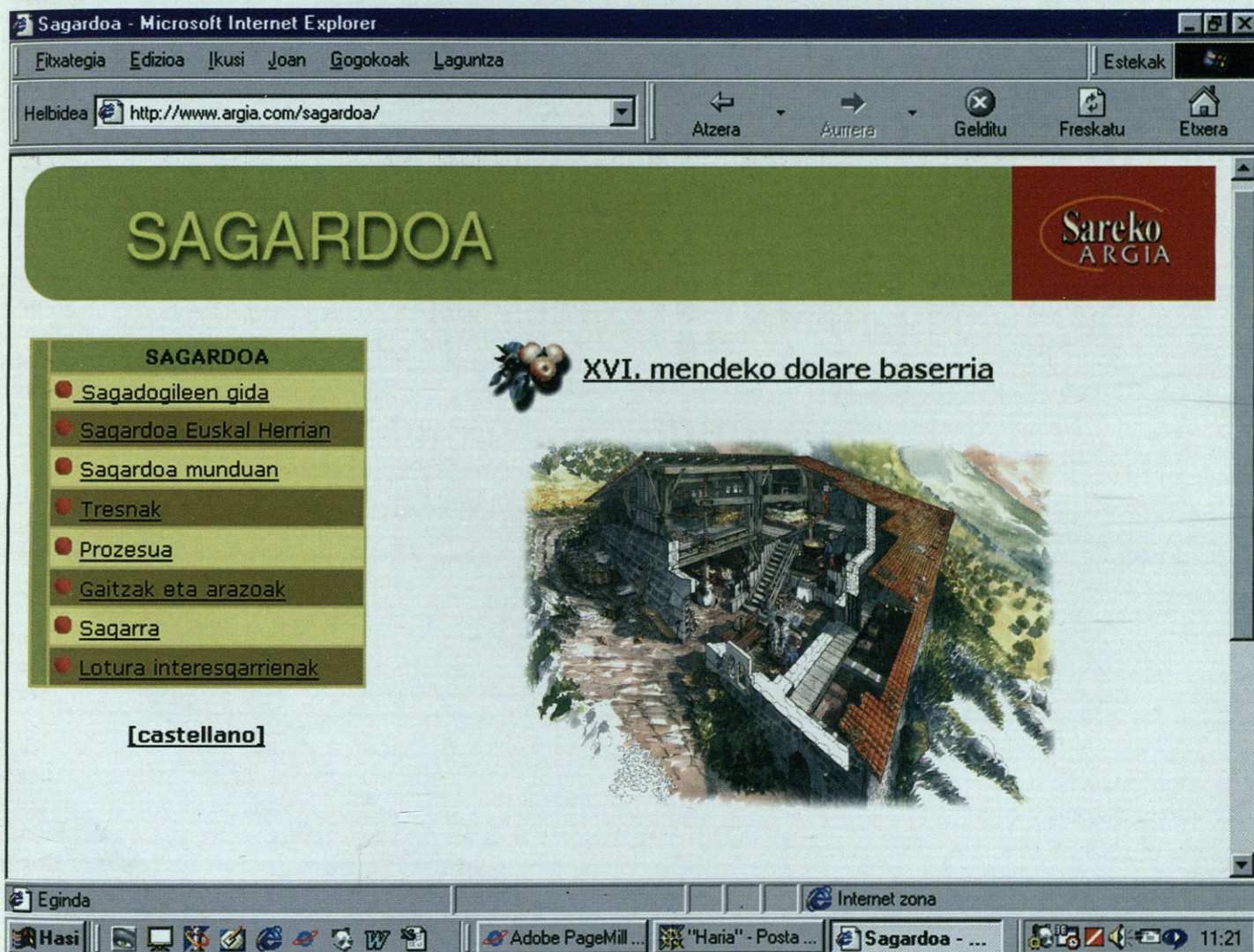
Politikarien artean ere, beste amorru klase berezia topatu dut azken garaietan. Beranduegi konturatu batzuk erabilitako bideak antzuak direla eta amildegira eramaten dutela. Baina iada ezin onartu. Eta, amorruaren amorruz, lehengoari eusten diote ezer onik ezin ekar dezakeela garbiro ikusi arren.

"Bizitza bidaia da: oinetako erosoak jantzi". Horrela dio Ekialdeko errefrauak. Amorrua ez da oinetako eroso inorentzat ●

"Inori buruan tiro egiten diona edo lehergailu jartzen, edo inor torturatzen duena amorruak hartuta dagoela garbi iruditu zait beti. Ekuazio matematiko edo argudio politiko-filosofiko soil batek, frogantza indarrik handiena izanda ere, ez baitu inoiz horretaraino bultzatzen"



2002ko SAGARDOAREN GIDA



www.argia.com/sagardoa

Sagardoaren Gida berritua



TXITXARDIN BELTXA

Oria Etorbidea, 12

☎ 37 03 04

20160 Lasarte-Oria